

Vlaanderen
is ondernemen

**Het Agentschap Ondernemen
en het “Fonds voor Flankerend
Economisch Beleid – Hermesfonds”**

Jaarverslag 2015

**AGENTSCHAP
ONDERNEMEN**

Voorwoord

Van de heer Bernard De Potter, Administrateur-generaal van het Agentschap Ondernemen en leidend ambtenaar van het Fonds voor Flankerend Economisch Beleid.

Het Agentschap Ondernemen is een intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid dat op 1 januari 2009 opgericht werd als fusie van het Agentschap Economie en het Vlaams Agentschap Ondernemen.

Voor u ligt het laatste jaarverslag van het Agentschap Ondernemen. Op 1 januari 2016 werd de fusie tussen het Agentschap Ondernemen en het IWT afgerond en ging het Agentschap Innoveren en Ondernemen van start (VLAIO). Het Agentschap Innoveren en Ondernemen is het unieke aanspreekpunt voor ondernemers en ondernemingen in Vlaanderen voor alles wat met hun bedrijfsactiviteiten te maken heeft. Startende ondernemers, ondernemers, ondernemingen en groepen van ondernemingen zullen met hun vragen voor informatie, voor hulp en voor ondersteuning bij dit nieuwe agentschap terecht kunnen. Het versterken van de klantgerichtheid van de overheid is de rode draad in deze hervorming: instrumenten die afgestemd zijn op de behoeften en vragen van ondernemingen en meer duidelijkheid, eenvoud en transparantie (lage drempels, snelle en simpelere procedures) in organisaties, structuren en instrumenten.

Deze fusie is het resultaat van een traject dat van start ging bij de afkondiging van het regeerakkoord 2014-2019. In 2015 stonden vele activiteiten van het Agentschap Ondernemen dan ook in het teken van deze fusie en de afstemming van het instrumentarium gericht op het ondersteunen van ondernemerschap en innovatie. Naast de juridische uitwerking van het nieuwe agentschap, werden in 2015 ook al een aantal voorbereidingen getroffen voor de nieuwe beleidslijnen van het VLAIO: de vereenvoudiging van de kmo-portefeuille en de kmo-groeisubsidie, de conceptnota's die de kern bepalen van het toekomstige clusterbeleid en het beleid ter ondersteuning van het ondernemerschap. In het kader van Radicaal Digitaal werd tenslotte het AIO als digitaal loket voor ondernemers goedgekeurd door de Vlaamse regering

Naast de bijzondere inspanningen die gericht zijn op de voorbereiding van de opstart van het Agentschap Innoveren en Ondernemen, werd ook in 2015 de reguliere werking van het Agentschap Ondernemen ter ondersteuning van de economie en het ondernemerschap in Vlaanderen verdergezet. Deze reguliere activiteiten bestaan onder andere uit:

- ▶ het ondersteunen van intermediaire organisaties om een begeleidingsaanbod aan te bieden voor elke levensfase waarin een onderneming zich kan bevinden: van prestarter tot groeiende onderneming (gazellesprong) of een onderneming in fase van overdracht.
- ▶ het sensibiliseren voor ondernemerschap
- ▶ het verlenen van rechtstreekse steun aan ondernemingen
- ▶ het beantwoorden van vragen van ondernemers en hen wegwijs maken in de Vlaamse administratie en het steuninstrumentarium van de overheid
- ▶ het ondersteunen van de ontwikkeling van bedrijventerreinen
- ▶ ...

Om een beeld te geven van de diversiteit aan maatregelen waarmee het Agentschap Ondernemen de economie en het ondernemerschap in Vlaanderen ondersteunt, biedt dit jaarverslag een exhaustief overzicht van de subsidies, steun en diensten die het Agentschap Ondernemen ter bevordering van het ondernemerschap in 2015 aangeboden heeft.

Bernard De Potter

Inhoud

1. Steunmaatregelen om ondernemingen in hun competitiviteit te ondersteunen	6
1.1. Strategische Transformatiesteun (STS).....	6
1.2. Toekennen van een rentetoeelage in het kader van hinder door openbare werken incl. inkomenscompensatieregeling.....	8
1.3. Ecologiepremie	11
1.4. Compensatie Indirecte Emissiekosten	14
1.5. Screen Flanders.....	16
2. Het ondernemerschap bevorderen.....	19
2.1. kmo-portefeuille	19
2.2. Ondernemingsplanwedstrijden organiseren en beheren.....	28
2.3. Peterschapsprojecten organiseren en beheren	29
2.4. De oproep brugprojecten economie-onderwijs organiseren en beheren.....	31
2.5. Vlaamse Jonge Ondernemingen – Vlajo vzw	32
2.6. Stichting onderwijs ondernemen.....	33
2.7. Dyzo (Tussenstap en EFREM)	34
2.8. Het Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg vzw (Kwinta)	35
2.9. Business Angels Netwerk (BAN).....	36
2.10. Markant.....	37
2.11. Steun aan Innotek.....	38
2.12. Microsoft innovation Center.....	39
2.13. Grote events en individuele dossiers (ad hoc subsidies)	40
2.14. Uitbouw van het Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk	41
3. De omgevingsfactoren faciliteren	42
3.1. Economisch locatiebeleid	42
3.2. Activeringsbeleid voor on(der)benutte bedrijventerreinen	44
3.3. Subsidiëring van bedrijventerreinen, bedrijvencentra en incubatoren	51
3.4. Ondernemingsvriendelijke gemeenten	54
4. De Europese middelen optimaal aanwenden	55
4.1. Een efficiënt beheer van het EFRO-fonds.....	55
4.2. Het Enterprise Europe Network (EEN).....	56
5. Beleidsopdrachten, bijzondere opdrachten en projecten	59
5.1. Startersondersteuning	59
5.2. Gazellesprong.....	61
5.3. Opvolging en overname.....	63
5.4. Handelsvestigingen- en detailhandelsbeleid	65
5.5. Materialenscan	67
5.6. Geïntegreerde benadering van ondernemers (e-loket)	68
5.7. Contactpunt zorgeconomie	69
5.8. Intellectuele eigendom	72
5.9. Energie-efficiëntie in kmo's	73
5.10. FINMIX.....	74
5.11. Vlaamse Kredietbemiddelaar.....	77
5.12. LED-netwerk Vlaanderen	78

6. Generieke dienstverlening aan bedrijven	79
6.1. Sensibiliseren en informeren	79
6.2. Individuele informatieverstrekking, vraagarticulatie en accountmanagement	81
7. Werking Design	84
7.1. Design Vlaanderen	84
7.2. Designplatform Vlaanderen	85
8. Overzicht van de uitbetalingen op het Hermesfonds	87
1. Adequate inspecties uitvoeren door de afdeling Inspectie Economie	92
1.1. Inleiding.....	92
1.2. Controles.....	92
1.3. De OLA-werking	93
2. Personeel: kerngetallen	94
3. Communicatie	96
4. Interne controle	100
5. Integriteitsbeleid	101
6. Financiën en Facility	102
Bijlage 1 – Overzicht strategische transformatiesteun	103
Bijlage 2 – overzicht strategische ecologiesteun	105
Bijlage 3 – Overzicht goedgekeurde EFRO-projecten	106

DEEL I

**Werking van het Agentschap
Ondernemen & vastleggingen
op het Hermesfonds**

1. Steunmaatregelen om ondernemingen in hun competitiviteit te ondersteunen

Het Agentschap Ondernemen beschikt over een aantal instrumenten waarmee directe steun gegeven wordt aan ondernemingen: strategische transformatiesteun, de ecologiepremie, strategische ecologiesteun, de steun voor hinder bij openbare werken,...

Met deze instrumenten ondersteunt het Agentschap Ondernemen de transformatie van bedrijven in Vlaanderen door het stimuleren van investeringen en opleidingen, de vergroening van de Vlaamse economie, opleidingen en investeringen in bedrijven en tracht het de gevolgen van openbare werken te beperken op de inkomsten van ondernemers.

1.1. Strategische Transformatiesteun (STS)

► Wettelijk kader

- 19 juli 2013: Besluit van de Vlaamse regering tot toekenning van strategische transformatiesteun aan ondernemingen in het Vlaamse Gewest en de lijst van de sectoren die in aanmerking komen voor deze steun;
- 1 oktober 2013: Ministerieel Besluit tot uitvoering van voormeld Besluit (lancering van de maatregel) en bijlagen (Kader van de transformatietoets en Schema tot toekenning van de bonussteun).
- 23 februari 2015: Ministerieel Besluit tot wijziging van het beoordelingskader voor de transformatietoets van het ingediende transformatieplan en afschaffing van de wachtlijst.

► Budget

- VAK: 39.403.768,16 euro
- Vastgelegd: 39.403.768,16 euro

► Toelichting

In dit steunsysteem konden aanvragen worden ingediend vanaf 1 oktober 2013. Het aantal ingediende dossiers bedroeg 15 in 2013, 82 in 2014 en 102 in 2015.

In 2015 bedroeg het aantal besliste dossiers 68, waarvan 61 (89,7%) met positieve beslissing. De toegekende steun bedroeg gemiddeld 645.963,41 euro per dossier, de bonussteun bedroeg 2.191.884,31 euro.

Enkele cijfergegevens

Tabel: indicatoren STS

Indicator	2015
Aantal ingediende steundossiers	102
Aantal besliste steundossiers	68
Ratio goedgekeurde steundossiers	89,7%

Toegekend steunbudget	39.403.768,16
Ratio gevraagd budget over beschikbaar budget	100%

Tabel: STS per groottecategorie van de ondernemingen: bedrag toegekende steun en aantal toekenningen

Groottecategorie	Goedgekeurde dossiers	Vastgelegd bedrag
GO	22	21.897.594,22
kmo	39	17.506.173,94
Eindtotaal	61	39.403.768,16

Tabel: STS per provincie: bedrag toegekende steun en aantal toekenningen

Provincie	Goedgekeurde dossiers	Vastgelegd bedrag
Antwerpen	14	13.716.012,29
Limburg	11	7.463.970,45
Oost Vlaanderen	15	8.464.239,43
Vlaams Brabant	6	2.077.484,94
West Vlaanderen	15	7.682.061,05
Eindtotaal	61	39.403.768,16

Tabel: STS per NACE-code ondernemingen: bedrag toegekende steun en aantal toekenningen

Nace Code	Omschrijving	Goedgekeurde dossiers	Vastgelegd bedrag
1	Voeding - textiel - hout - papier - drukkerij	17	8.643.015,07
2	Chemie – metaal	24	14.324.498,65
3	Meubelen - overige - reparatie - water -gas	3	1.122.393,80
4	Bouw - handel - vervoer	11	8.366.591,79
5	Scheepvaart, lichtvaart, opslag, horeca, uitgeverij, film	3	5.456.871,00
6	Media - IT - financiën - onroerend - accountancy	2	1.166.970,17
7	Consultancy, ingenieurs, architecten, reclame, R&D, reissector, interim	1	323.427,68
Eindtotaal		61	39.403.768,16

1.2. Toekennen van een rentetoelage in het kader van hinder door openbare werken incl. inkomenscompensatieregeling

Rentetoelage hinder openbare werken

► Wettelijk kader

- 7 juli 2006: decreet houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken;
- 29 juni 2007: artikel 11 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2007;
- 6 juli 2007: BvR tot uitvoering van het decreet van 7 juli 2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken;
- 10 juli 2007: MB tot uitvoering van artikel 6 van het BvR van 6 juli 2007 tot uitvoering van het decreet van 7 juli 2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken;
- 1 juli 2008: MB tot wijziging van het MB van 10 juli 2007 tot uitvoering van artikel 6 van het BvR van 6 juli 2007 tot uitvoering van het decreet van 7 juli 2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken;
- 21 november 2008: artikelen 56 tot en met 59 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2008;
- 23 januari 2009: BvR tot wijziging van het BvR van 6 juli 2007 tot uitvoering van het decreet van 7 juli 2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken;
- 28 mei 2009: MB tot wijziging van het MB van 10 juli 2007 tot uitvoering van artikel 6 van het BvR van 6 juli 2007 tot uitvoering van het decreet van 7 juli 2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken;
- 19 november 2010: decreet tot wijziging van het decreet van 7 juli 2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken;
- 17 december 2010: BvR tot wijziging van het BvR van 6 juli 2007 tot uitvoering van het decreet van 7 juli 2006 houdende toekenning van een rentetoelage voor ondernemingen die lijden onder de verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken.

► Budget

- Vastleggingskrediet (VAK): 4.253.931,69 euro
- Vastgelegd: 4.253.931,69 euro

► Toelichting

In uitvoering van het decreet van 7 juli 2006 kunnen zelfstandigen en kmo's die verstoorde bereikbaarheid ondervinden door openbare werken, vanaf 10 juli 2007 een rentetoelage aanvragen bij het Agentschap Ondernemen. Door de aanpassing van het decreet op 19 november 2010 werd deze steunmaatregel vanaf 1 januari 2011 uitgebreid naar bestaande beroepsleningen die voor de start van de openbare werken werden aangegaan. Voordien was de maatregel alleen bestemd voor nieuwe overbruggingskredieten.

In 2014 werden 399 aanvragen ingediend en werden 484 aanvragen die zijn ingediend in 2013 en 2014, positief beslist voor een totaal steunbedrag van 5.199.391,07 euro (= inclusief herzieningen).

In 2015 werden 639 aanvragen ingediend en werden 476 aanvragen die zijn ingediend in 2014 en 2015 positief beslist voor een totaal steunbedrag van 4.253.931,69 euro (= inclusief herzieningen).

De rentetoelage blijft zeer populair bij ondernemers, middenstandsorganisaties, bankiers en boekhouders: in 2015 lag het gemiddeld aantal aanvragen per maand boven de 50 (53,25).

Tabel: RT HOW - per provincie

Provincie getroffen exploitatiezetel	Aantal toekenningen	Toegekende steun	Gemiddelde steun per dossier
Antwerpen	36	378.701,82	10.519,50
Limburg	58	738.011,11	12.724,33
Oost-Vlaanderen	97	999.831,43	10.307,54
Vlaams-Brabant	46	447.607,70	9.730,60
West-Vlaanderen	239	1.689.779,63	7.070,21
Totaal	476	4.253.931,69	8.936,83

Tabel: RT HOW - per groottecategorie ondernemingen

Grootte	Aantal toekenningen	Toegekende steun	Gemiddelde steun per dossier
KO	463	4.091.412,86	8.836,74
MO	13	162.518,83	12.501,45
Totaal	476	4.253.931,69	8.936,83

Tabel: RT HOW - per NACE-code

NACE-code	Meest voorkomende activiteiten	Aantal toekenningen	Toegekende steun	Gemiddelde steun per dossier
1	Voeding: warme bakker; Prepress en drukkerij	31	426.389,85	13.754,51
2	Constructie en bewerking van metalen	9	115.477,97	12.830,89
3	Vervaardiging en reparatie van producten	6	20.591,35	3.431,89
4	Bouw/afwerking; Garagebedrijf; Groot- en detailhandel	278	2.513.254,46	9.040,48
5	Hotel, restaurant, café	79	700.433,69	8.866,25
6	Diensten: computer, bank en verzekeringen, immokantoor	14	81.740,21	5.838,59
7	Diensten: reclamebureau, reisbureau	18	126.866,16	7.048,12

8	Organisatie van beurzen; Medische diensten: huisarts, tandarts, thuisverpleging, crèche	10	65.521,54	6.552,15
9	Kapsalon, schoonheidsinstituut, fitness, sauna	31	203.656,46	6.569,56
Totaal		476	4.253.931,69	8.936,83

Inkomenscompensatieregeling

De inkomenscompensatie als gevolg van hinder door openbare werken is een maatregel die door de 6de staatshervorming werd overgedragen van het federale naar het Vlaamse niveau.

Er werd een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen het Agentschap Ondernemen en het Participatiefonds in vereffening op basis waarvan het Participatiefonds van 1 juli 2014 tot en met 30 november 2015 het dagelijks beheer van de maatregel is blijven uitoefenen.

Sinds 1 december 2015 is er een samenwerkingsovereenkomst tussen het Agentschap Ondernemen en het Participatiefonds Vlaanderen waarbij deze laatste het dagelijks beheer van de maatregel opgenomen heeft. Dit zijn enkele cijfers van de laatste twee jaren.

Indicator	2014	2015
Aantal ingediende steundossiers	427	472
Aantal goedgekeurde steundossiers	184	249
Aantal goedgekeurde verlengingen steundossiers	164	139
Toegekend steunbudget	810.833,04	927.045,72

1.3. Ecologiepremie

- ▶ Wettelijk kader voor “Ecologiepremie Plus” (EP Plus)
  - 17 december 2010: BvR tot toekenning van steun aan ondernemingen voor ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest, gewijzigd bij het BvR van 16 november 2012.
  - 24 januari 2011: MB tot uitvoering van het BvR van 17 december 2010 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Wettelijk kader voor “Strategische ecologiesteun” (STRES)
  - 16 november 2012: BvR tot toekenning van steun aan ondernemingen voor strategische ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest.
  - 20 december 2012: MB tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 november 2012 tot toekenning van steun aan ondernemingen voor strategische ecologie-investeringen in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Budget
  - VAK: 15.137.923,82 euro (EP Plus en STRES samen)
  - Vastgelegd: 15.129.420,15 euro

▶ Toelichting

In 2015 werden in het kader van de subsidiemaatregel EP Plus 150 steunaanvragen goedgekeurd voor een totaal van 6.148.033,15 euro en een investeringsbedrag van 76.932.478,90 euro.

In 2015 werden voor een aantal van de goedgekeurde dossiers EP Plus het origineel toegekende steunbedrag gewijzigd. Dit verklaart het verschil tussen het vastgelegd bedrag en het bedrag in onderstaande tabellen.

Voor strategische ecologiesteun werden 5 steunaanvragen goedgekeurd voor een totaal van 8.981.387,00 euro en een investeringsbedrag van 173.324.094,00 euro.

EP Plus – aantal toekenningen, investeringen, toegekende subsidies per Nacecode

Omschrijving	Nace	Aantal	Investering	Subsidie
Voeding, textiel, hout, papier, drukkerij, raffinaderijen	1	29	26.357.994,50	2.877.970,73
Chemie, metaal	2	30	9.852.153,52	791.022,46
Meubelen, overige, reparatie, water, gas	3	4	1.908.765,02	256.982,85
Bouw, handel, vervoer	4	61	9.589.301,93	1.036.309,91
Scheepvaart, luchtvaart, opslag, horeca, uitgeverij, film	5	5	27.695.349,00	1.026.631,43
Media, IT, financien, onroerend, accountancy	6	7	424.617,02	47.484,91
Consultancy, ingenieurs, architecten, reclame, R&D, reissector, interim	7	3	115.719,26	9.312,19
Beveiliging, ondersteuning, openbaar bestuur, onderwijs, gezondheid, huisvesting	8	6	208.347,75	22.468,11

Kunst, cultuur, sport, overige	9	5	780.230,90	79.850,56
Totaal		150	76.932.478,90	6.148.033,15

EP Plus – aantal toekenningen, investeringen, toegekende subsidies per provincie en ondernemingsgrootte

Provincie	Ondernemingsgrootte	Aantal	Investering	Steun
Antwerpen	Kmo	34	6.800.410,73	916.965,35
Antwerpen	GO	3	27.870.253,55	1.038.328,96
Brussels Gewest	GO	9	1.433.353,53	98.863,44
Limburg	kmo	21	3.367.588,56	465.684,23
Limburg	GO	6	1.032.532,00	111.669,26
Oost-Vlaanderen	kmo	27	8.194.511,86	1.009.564,71
Oost-Vlaanderen	GO	10	14.633.300,00	997.452,89
Vlaams-Brabant	kmo	8	382.233,46	56.391,38
West-Vlaanderen	Kmo	21	4.858.397,69	597.326,90
West-Vlaanderen	GO	11	8.359.697,52	855.786,03
Totaal		150	76.932.278,90	6.148.033,15

EP Plus – investeringen, toegekende subsidies per investeringstype

Investeringstype	Investering	Subsidie
Energiebesparing	9.727.501,23	1.539.989,61
Hernieuwbare energie en WKK	5.672.391,49	640.577,19
Milieu	61.532.386,18	3.967.466,35
Totaal	76.932.278,90	6.148.033,15

Strategische ecologiesteun (STRES): Investeringen, toegekende subsidies per NACE-code, provincie, ondernemingsgrootte en investeringstype

Nace	Sector	Investering	Subsidie	Provincie	Ondernemingsgrootte	Investeringstype
2	Chemie, metaal	50.602.000,00	711.464,00	Antwerpen	GO	Energiebesparing

2	Chemie, metaal	9.485.879,00	2.269.923,00	Antwerpen	GO	Energie- besparing
2	Chemie, metaal	19.000.000,00	1.000.000,00	Antwerpen	GO	Energie- besparing
2	Chemie, metaal	24.282.609,00	2.000.000,00	Antwerpen	GO	Energie- besparing
1	Voeding, textiel, hout, papier, drukkerij, raffinaderijen	69.953.606,00	3.000.000,00	Antwerpen	GO	Milieu
Totaal		173.324.094,00	8.981.387,00			

1.4. Compensatie Indirecte Emissiekosten

► Wettelijk kader

- Vlaams Mitigatieplan 2013-2020
- 21 april 2014: BvR tot toekenning van steun aan ondernemingen ter compensatie van indirecte emissiekosten
- 30 april 2014: MB tot uitvoering van het BvR van 21 april 2014 tot toekenning van steun aan ondernemingen ter compensatie van indirecte emissiekosten

► Budgettair

Vastgelegd: € 28.995.203,29

► Toelichting

De steunmaatregel compensatie indirecte emissiekosten moet gezien worden in het licht van het Europese emissiehandelssysteem (EU-ETS). Hierbij wordt er van uit gegaan dat de elektriciteitssector de CO₂-kost volledig kan doorrekenen aan de elektriciteitsverbruikers. Deze indirecte CO₂-kost in de elektriciteitsprijs stelt bepaalde elektriciteitsintensieve bedrijfstakken bloot aan een risico op delocalisatie (indirecte carbon leakage).

De compensatie voor indirecte emissiekosten is een tijdelijke compensatiesteunregeling (van 2013 tot 2020) om te vermijden dat bepaalde elektriciteitsintensieve sectoren zich als gevolg van de indirecte emissiekosten in het kader van EU-ETS gaan delocaliseren naar landen buiten de Europese Unie. In 2015 werden -voor kosten gemaakt in 2014- 109 aanvragen ingediend waarvan er 108 positief werden beoordeeld voor een totaal steunbedrag van € 29.960.937,03. Van het steunbedrag kon omwille van een tekort in vastleggingskrediet echter slechts € 28.995.203,29 vastgelegd worden. De resterende € 965.733,74 zal in 2016 vastgelegd moeten worden.

Enkele cijfers:

Tabel: compensatie per groottecategorie

Grootte	Goedgekeurde dossiers	Vastgelegd bedrag
GO	102	28.939.368,68
MO	4	55.834,61
Totaal	106*	28.995.203,29*

* Twee dossiers (2 x GO) ten belope van € 965.733,74 moeten nog vastgelegd worden in 2016.

Tabel: compensatie per provincie van de vestiging

Provincie	Goedgekeurde dossiers	Vastgelegd bedrag
Antwerpen	43	15.331.201,57
Limburg	16	6.060.481,55
Oost-Vlaanderen	27	6.702.531,01
West-Vlaanderen	4	228.866,19
Vlaams-Brabant	16	672.122,97
Totaal	106*	28.995.203,29*

* Twee dossiers (2 x Antwerpen) ten belope van € 965.733,74 moeten nog vastgelegd worden in 2016.

Tabel: compensatie per hoofdNACE-code van de maatschappelijke zetel

NACE	Omschrijving	Goedgekeurde dossiers	Vastgelegd bedrag
1	Voeding – textiel – hout – papier - drukkerij	24	4.881.489,42
2	Chemie – metaal	78	23.271.333,30
4	Bouw – handel – vervoer	4	842.380,57
Totaal		106*	28.995.203,29*

* Twee dossiers (2 x chemie - metaal) ten belope van € 965.733,74 moeten nog vastgelegd worden in 2016.

1.5. Screen Flanders

► Wettelijk kader

- 9 november 2012: BvR tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire- of animatiefilm, of van animatiereeksen;
- 29 januari 2015: MB houdende de uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 november 2012 tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire- of animatiefilm, of van animatiereeksen (oproep MB budget 2015, eerste en tweede oproep, behandeld in 2015);
- 1 september 2015 MB houdende de uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 november 2012 tot toekenning van steun aan audiovisuele werken van het type lange fictie-, documentaire- of animatiefilm, of van animatiereeksen (oproep MB budget 2015, derde oproep, behandeld in 2015);

► Budget

- VAK: 4.500.000 euro
- Vastgelegd: 4.500.000 euro
- Samenwerkingsovereenkomst VAF: 250.000,00 euro

► Toelichting

De steunmaatregel Screen Flanders is bedoeld voor lange fictie-, documentaire- of animatiefilms met een duur van minstens 60 minuten en animatiereeksen die het culturele patrimonium van het Vlaamse Gewest verrijken. Screen Flanders vertrekt vanuit het algemeen principe dat er financiering kan worden verleend op voorwaarde dat het budget dat aan de producenten wordt toevertrouwd, in het Vlaams Gewest uitgegeven wordt. Elke euro die aan een producent wordt toevertrouwd, moet op zijn minst één euro audiovisuele uitgaven in het Vlaamse Gewest opbrengen. De financiering wordt toegekend in de vorm van terugbetaalbare voorschotten op netto-ontvangsten. Er wordt gewerkt met een oproepsysteem met een gesloten steunenveloppe. Het budget voor 2015 bedroeg hiervoor 4.500.000 euro.

Deze maatregel wordt door het Agentschap Ondernemen, in samenwerking met het Vlaams Audiovisueel Fonds uitgevoerd. Hiervoor werd in 2015 250.000 euro aan het VAF toegekend en daarvan werd reeds 200.000 uitbetaald, het saldo van 50.000 kan men pas opvragen nadat het VAF een afrekening bezorgt in 2016 van de gemaakte kosten. De bijdrage van het VAF situeert zich vooral in de promotie en communicatie rond de maatregel, het bijstaan van producenten bij het indienen van een dossier, de verslaggeving van de jury en het leveren van allerlei vaktechnische input aan het Agentschap Innoveren en Ondernemen.

Een cultureel en economisch samengestelde jury beoordeelt de projecten op basis van vastgestelde criteria en maakt een rangschikking van de projecten. De maximale steun per project bedraagt 400.000 euro en het productiehuis moet kunnen bewijzen dat ze een verbintenis aangaat op basis van uitgaven voor minimum 250.000 euro.

De terugbetaalbare voorschotten worden terugbetaald met alle netto-ontvangsten die de producent genereert als gevolg van de exploitatie van het audiovisuele werk. Van deze netto-ontvangsten wordt

een percentage terugbetaald dat overeenkomt met de verhouding van de totale steun die verleend is, ten opzichte van de totale financiering van het audiovisuele werk.

In 2015 werd het voorziene budget opgesplitst in 3 oproepen:

- De eerste oproep 2015 liep van 29 januari tot 6 maart 2015. De budgetenveloppe bedroeg 2.000.000 euro. Er werden 14 aanvragen ingediend en hiervan werden 8 projecten gunstig gerangschikt.
- De tweede oproep liep van 7 maart 2014 tot 11 september 2015 . De budgetenveloppe bedroeg 1.500.000 euro. Er werden 17 aanvragen ingediend en hiervan werden 8 projecten gunstig gerangschikt. Samen kregen ze 1.500.000 euro steun.
- De derde oproep liep van 12 september 2015 tot 11 december 2015. De budgetenveloppe bedroeg 1.000.000 euro. Er werden 13 aanvragen ingediend, waarvan er 5 projecten gunstig gerangschikt werden.

Screen Flanders - aantal gunstige dossiers per gewest

Gewest	Oproep 2015.01	Oproep 2015.02	Oproep 2015.03
Brussels gewest*	2	2	3
Vlaams gewest	6	6	2
TOTAAL	8	8	5

*Bij Screen Flanders kan een Belgisch productiehuis een project indienen. De in aanmerking komende uitgaven moeten wel in het Vlaamse Gewest aangegaan worden.

Screen Flanders - aantal aanvragen per genre

Genre	Oproep 2015.01	Oproep 2015.02	Oproep 2015.03
Animatiefilm	2	1	1
Animatiereeks	1	1	2
lange fictiefilm	11	15	10
TOTAAL	14	17	13

Screen Flanders - aantal gunstige dossiers per genre

Genre	Oproep 2015.01	Oproep 2015.02	Oproep 2015.03
Animatiefilm	1	1	0
Animatiereeks	1	0	0
lange fictiefilm	6	7	5
TOTAAL	8	8	5

Screen Flanders - Financiële gegevens van de gunstige dossiers per oproep

	Oproep 2015.01	Oproep 2015.02	Oproep 2015.03
Aantal gunstig	8	8	5
Totaalbudget gunstige projecten	35.182.471	36.134.130	37.725.770,28
Financiering uit Vlaanderen	11.540.201	14.127.166	12.251.312,00
In aanmerking komende uitgaven in Vlaanderen (volgens aanvraag)	10.436.895	10.530.910	6.016.577,68
Gevraagde steun	2.365.000	1.657.500	1.180.000,00
Toegekende steun	2.000.000	1.500.000	1.000.000,00
Aanvaarde in aanmerking komende uitgaven in Vlaanderen	8.863.830	9.796.121	5.432.589,00

2. Het ondernemerschap bevorderen

Naast directe steun aan ondernemingen heeft het Agentschap Ondernemen ook de opdracht om de ondernemerschap in Vlaanderen te bevorderen, de ondernemerscultuur in Vlaanderen aan te zwengelen en de attitude tegenover ondernemerschap te verbeteren. Hiertoe werden onder andere peterschapsprojecten ondersteund, werd de werking van een aantal structurele partners gesteund, werden ondernemingsplanwedstrijden georganiseerd en een aantal grote events gesteund.

2.1. kmo-portefeuille

► Wettelijk kader

- 19/12/2008: Besluit van de Vlaamse Regering (BVR) tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten.
- 01/01/2009: Ministerieel besluit tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19/12/2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten en latere wijzigingen. (vervangen door het ministerieel besluit van 21 juni 2013)
- 19/09/2011: Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen van het besluit van ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten.
- 14/02/2013: Ministerieel besluit tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten, wat betreft de aanstelling en de werking van de auditbureaus.
- 26/04/2013: Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten.
- 21/06/2013: Ministerieel besluit tot wijziging van diverse bepalingen van het ministerieel besluit van 14 februari 2013 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten, wat betreft de aanstelling en de werking van de auditbureaus.
- 21/06/2013: Ministerieel besluit tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten.
- 21/11/2013: Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 21 juni 2013 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten, wat betreft toevoeging van het domein energie aan de pijler coaching.
- 10/01/2014: Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 28 april 2010 met betrekking tot de registratieprocedure voor de subsidieaanvraag of het beheer van het dossier in het kader van de besluiten ecologiepremie, ecologiepremie call, groeipremie en kmo-portefeuille, wat betreft het verbod van het verlenen van een machtiging aan de dienstverlener in het kader van het besluit kmo-portefeuille.
- 19/05/2014: Ministerieel besluit tot opheffing van artikel 13 en vervanging van de bijlage van het ministerieel besluit van 14 februari 2013 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008 tot toekenning van steun aan kleine en middelgrote ondernemingen voor ondernemerschapsbevorderende diensten, wat betreft de aanstelling en de werking van de auditbureaus

► Budget

- VAK: 38.267.000 euro
- Vastgelegd: 38.267.000 euro
- Budget na hertoewijzing: 45.267.000

In 2015 bleek het initieel vastgelegd budget van 35.267.000 euro niet voldoende om aan de vraag te voldoen. Daarom werd in eerste instantie beslist om door middel van een herschikking van de Hermesbegroting 3.000.0000 euro toe te voegen aan het budget van de kmo-portefeuille van 2015.

Naast de herschikking was er ook een hertoewijzing binnen Hermes. Door deze hertoewijzing, ter waarde van 7.000.000 euro, werd het totale budget van de kmo-portefeuille in 2015 op 45.267.000 euro gebracht.

► Toelichting

De kmo-portefeuille is een geïntegreerde subsidiemaatregel waarmee kleine en middelgrote ondernemingen en beoefenaars van vrije beroepen met steun van de Vlaamse overheid de ondernemerschapsbevorderende diensten opleiding, advies over ondernemen, advies over internationaliseren, advies over innoveren (technologieverkenning), strategisch advies en coaching kunnen inkopen.

De kmo-portefeuille bestaat sinds 2009 . In mei 2013 werd de kmo-portefeuille bijgestuurd om deze gericht in te zetten voor bepaalde beleidsuitdagingen, zoals de vergroening van de Vlaamse economie.

In 2015 werd beslist om de kmo-portefeuille ingrijpend te vereenvoudigen. In 2015 werd deze hervorming intensief voorbereid. Daarnaast werd ook de continuïteit van de steunverlening verzekerd.

Voorbereiding hervorming kmo-portefeuille

Naar aanleiding van de fusie tussen het Agentschap Ondernemen en het IWT worden de subsidie-instrumenten van beide agentschappen gestroomlijnd. Uitgangspunten hierbij zijn klantgerichtheid, administratieve vereenvoudiging, transparantie en maatwerk. De kmo-portefeuille is één van de eerste steuninstrumenten die volgens deze principes aangepast wordt. In de vernieuwde kmo-portefeuille, operationeel vanaf 1 april 2016, zal de kmo nog één budget en één steunpercentage hebben. Het maximaal budget kan naar eigen inzichten en behoeften van de onderneming besteed worden aan opleiding en advies.

In 2015 werd hiervoor volgende gerealiseerd:

► Conceptueel en juridisch

- 27/02/2015: Visietekst kmo-portefeuille
- 07/04/2015: Conceptnota kmo-portefeuille
- 17/07/2015: principiële goedkeuring BVR in eerste lezing
- 18/12/2015: principiële goedkeuring BVR in tweede lezing

► Voorbereiding applicatieaanpassing

- Business analyse, functionele analyse, technische analyse, bouw en test van de nieuwe applicatie werd afgewerkt.

► Aanstelling financieel beheerder

- Met het oog op financieel beheer van de kmo-portefeuille vanaf 1 januari 2016 werd in 2015 een overheidsopdracht voor aanneming van diensten met toepassing van de onderhandelingsprocedure met (Europese) bekendmaking gelanceerd. Het bestek werd op 11 juni 2015 bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie en d.d. 8 juni 2015 in het Bulletin der Aanbestedingen. Na een onderhandelingsronde werd op 17 december 2015 beslist om de overheidsopdracht toe te wijzen aan Sodexo Pass Belgium nv.

► Communicatie

- De wijzigingen werden door de minister bekend gemaakt aan meer dan 500 geïnteresseerde kmo's, dienstverleners en stakeholders op het jaarlijkse event "de Dag van de kmo-portefeuille". De dag van de kmo-portefeuille ging dit jaar door in Hotel Beveren op 23 november 2015.

Continuïteit kmo-portefeuille

Ook in 2015 konden kmo's en vrije beroepen via de interactieve internetapplicatie jaarlijks tot 15.000 euro subsidies ontvangen voor opleiding, advies, technologieverkenning en advies voor internationaal ondernemen. Daarbovenop kan een onderneming jaarlijks tot 25.000 euro steun genieten voor strategisch advies of coaching. De steun bedraagt 50% of 75% van de in aanmerking komende kosten. De onderstaande tabel vat dit samen:

Tabel: kmo-portefeuille - overzicht mogelijke subsidies

	Opleiding	Advies	Advies internationaal ondernemen	Technologieverkenning	Strategisch advies	Coaching
Steun %	50%	50%	50%	75%	50% en 75%	50% en 75%
Steunplafond per pijler	€ 2.500	€ 2.500	€ 5.000	€ 10.000	€ 25.000	€ 10.000
Maximum per periode	deze pijlers samen € 15.000				€ 25.000	
Periode	1 kalenderjaar					

De kmo-portefeuille werkt met een jaarlijkse gesloten begrotingsenveloppe binnen het Hermesfonds. In 2015 werden volgende budgetten toegekend met de kmo-portefeuille:

Tabel: kmo-portefeuille - verdeling budgetten per pijler

Pijler	Budget per pijler in euro
opleiding, advies, strategisch advies, coaching	42.667.000,00
Technologieverkenning	2.600.000,00
advies internationaal ondernemen	200.000,00
Totaal	45.467.000,00
waarvan gealloceerd op het Hermesfonds	45.267.000,00

In 2015 werden er nagenoeg 100.000 projecten gesteund met de kmo-portefeuille. Goed voor een totale toegekende subsidie van 45.157.731,78 euro.

Tabel: kmo-portefeuille - verdeling van subsidie en aantal steunaanvragen per pijler (2015)

Pijler	Aantal projecten	Subsidie in euro	% projecten	% subsidie
Opleiding	94.867	32.655.642,28	95,90%	72,31%
Advies	3.347	5.904.344,38	3,38%	13,07%
Technologieverkenning	438	2.600.000,00	0,44%	5,76%
Advies internationalisering	71	200.000,00	0,07%	0,44%
Strategisch advies	188	3.756.155,12	0,19%	8,32%
Coaching	8	41.590,00	0,01%	0,09%
Totaal	98.919	45.157.731,78	100,00%	100,00%

Het succes van de kmo-portefeuille is globaal gezien de voorbije 5 jaar elk jaar gestegen. Ten opzichte van 2014 is er minder subsidie toegekend in de pijlers advies en advies voor internationaal ondernemen. Voor opleiding en strategisch advies zette de toename zich verder.

Tabel: kmo-portefeuille - toegekend subsidiebedrag in euro per pijler (2011-2015)

Pijler	2011	2012	2013	2014	2015
Opleiding	21.638.042,57	24.976.911,06	26.591.062,34	28.646.819,90	32.655.642,28
Advies	7.667.720,58	6.522.930,27	6.310.124,95	6.120.486,39	5.904.344,38
Technologieverkenning	1.969.798,08	2.134.829,04	2.029.053,32	2.030.585,19	2.600.000,00
Advies Internationalisering	402.416,16	413.151,50	392.370,00	320.824,36	200.000,00
Strategisch Advies	259.207,50	388.495,00	657.270,00	2.781.850,74	3.756.155,12
Coaching	0,00	0,00	0,00	39.205,00	41.590,00
Totaal	31.939.195,89	34.438.328,87	35.981.893,61	39.941.785,58	45.157.731,78

De kmo-portefeuille richt zich tot de kleine en middelgrote ondernemingen. Geheel in lijn met de voorgaande jaren zijn het vooral de kleine ondernemingen die gebruik maken van de kmo-portefeuille. Nagenoeg 90% van de steundossiers komt ten goede van deze groep.

Tabel: kmo-portefeuille - verdeling van subsidie en aantal steunaanvragen naar grootte van de onderneming (2015)

Grootte	Aantal projecten	Subsidie in euro	% projecten	% subsidie
KO	89.048	39.702.540,20	90,02%	87,92%
MO	9.871	5.455.191,58	9,98%	12,08%
Eindtotaal	98.919	45.157.731,78	100,00%	100,00%

Gemiddeld gezien is de dienstensector de grootste afnemer van de kmo-portefeuille. De helft van de steundossiers wordt aangekocht door kmo's uit deze sector. Dit resultaat is toe te wijzen aan de vaststelling dat 90 % van de gebruikers kleine ondernemingen zijn en de helft van deze kleine

ondernemingen een dienstverlenende onderneming is. Deze stelling gaat evenwel niet op voor de middelgrote ondernemingen; deze situeren zich voornamelijk in de bouw en handel.

Tabel: kmo-portefeuille - goedgekeurde projecten per sector waartoe de steunvragende onderneming hoort volgens haar hoofdactiviteit (2015).

Activiteit	Aantal projecten	Subsidie in euro	% projecten	% subsidie
Industrie	8.990	6.912.072,63	9,09%	15,31%
Bouw en Handel	34.928	16.763.826,31	35,31%	37,12%
Diensten	55.001	21.481.832,84	55,60%	47,57%
Totaal	98.919	45.157.731,78	100,00%	100,00%

Tabel: kmo-portefeuille - goedgekeurde projecten per ondernemingsgrootte en per sector waartoe de steunvragende onderneming hoort volgens haar hoofdactiviteit (2015).

Activiteit	Aantal projecten KO	Aantal projecten MO	% KO	% MO
Industrie	6.586	2.404	7,40%	24,35%
Bouw en Handel	29.567	5.361	33,20%	54,31%
Diensten	52.895	2.106	59,40%	21,34%
Totaal	89.048	9.871	100,00%	100,00%

Strategisch advies en coaching

Het steunverleningsproces in de pijlers strategisch advies en coaching verschilt van het steunverleningsproces in de andere pijlers van de kmo-portefeuille. Waar de subsidieaanvragen in de pijlers opleiding, advies, advies voor internationaal ondernemen en technologieverkenning volledig elektronisch worden ingediend en afgehandeld via de interactieve webapplicatie komt het Agentschap Ondernemen in de pijlers strategisch advies en coaching op twee momenten tussen in de procedure: bij de toekenning van de steun en bij het afsluiten van het project wanneer de uitbetaling van het saldo van de subsidie wordt aangevraagd.

De reden voor deze afwijkende procedure ligt in het voorwerp van de ondersteuning. Anders dan in de andere geautomatiseerde pijlers wordt met de pijlers strategisch advies en coaching gerichte steun gegeven voor beleidsprioriteiten zoals stimulering van groei-ondernemingen en ondersteuning van het bedrijfsoverdrachtsproces.

Tabel: kmo-portefeuille - domeinen van de pijler strategisch advies (2015).

Domeinen	Projecten	Subsidie
Designmanagementplan	20	392.550,00
Doorstartplan	63	1.350.280,25
Haalbaarheidsstudie	11	144.870,00
Opportunitetsanalyse	65	1.420.481,87
Overdrachtsplan	18	295.800,00
Strategisch Energieplan	4	48.698,00

Transformatiestrategie	7	103.475,00
Totaal	188	3.756.155,12

In 2015 werden in totaal 188 projecten goedgekeurd via de pijler strategisch advies.

Erkennen van de dienstverleners

Ondernemerschapsbevorderende diensten kunnen slechts gesubsidieerd worden als deze aangekocht worden bij een erkende dienstverlener.

Een erkenning heeft steeds een beperkte geldigheidsduur. Na verloop van tijd moet de erkenning vernieuwd worden. Bij de kmo-portefeuille werden het afgelopen jaar 904 erkenningen toegekend. Dit zijn zowel vernieuwingen als nieuwe erkenningen van dienstverleners die toegelaten worden tot het systeem.

Tabel: kmo-portefeuille - aantal toegekende erkenningen in de kmo-portefeuille (2015)

	opleiding	Advies	advies internationaal ondernemen	technologie verkenning	strategisch advies	coaching
Jan	48	24		2	16	2
Feb	21	11		1	14	1
Mrt	31	17	7	1	15	1
Apr	32	18		2	34	
Mei	27	17	1	1	42	1
Jun	45	25	3		31	4
Jul	21	17	2	1	14	1
Aug	38	16		4	13	
Sep	13	33		1	15	
Okt	48	24	1	1	15	2
Nov	36	16			5	
Dec	35	26		2	7	2
Totaal	395	244	14	16	221	14

Ondanks het aantal hernieuwingen en de nieuwe dienstverleners die erbij komen kent het aantal erkende dienstverleners jaar na jaar weinig schommelingen; dit in tegenstelling tot het aantal projecten per erkenning dat jaarlijks toeneemt.

Tabel: kmo-portefeuille - aantal erkende dienstverleners in de kmo-portefeuille (2011-2015)

	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal erkende dienstverleners (minstens 1 project)	1.710	1.683	1.678	1.683	1.676
Gemiddeld aantal projecten per dienstverlener	33,70	39,59	44,18	48,40	59,02

Pilootprojecten ICT en advies loopbaanbeleid

► Wettelijk kader

Art. 41, §4, c) van het decreet van 21 december 2001 houdende de bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002, dat bepaalt dat het Hermesfonds alle uitgaven voor zijn rekening neemt die voortvloeien uit elke andere uitgave die kadert in het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse Regering.

Art. 60, vierde lid, van het decreet van 13 juli 2012 houdende de tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2012, waarin wordt bepaald dat de minister, bevoegd voor de Economie, een delegatie heeft om uitgaven kleiner of gelijk aan 500.000 euro die passen in het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse regering, aan te gaan.

De handleiding van de pilootprojecten zoals gepubliceerd op de website

► Budget

- VAK 2013: Initieel werd in 2013 2.000.000 euro globaal vastgelegd voor deze maatregel; in 2015 werd hiervan 1.000.000 toegewezen aan de kmo-portefeuille.
- VEK 2015 bedroeg uiteindelijk €1.107.431,80 euro waarvan nagenoeg 1.000.000 euro werd besteed aan de kmo-portefeuille en het saldo aan de betalingen van de vastgelegde steun pilootprojecten.

► Toelichting

Via de pilootprojecten kunnen kmo's subsidies krijgen voor de aankoop van extern strategisch ICT- of personeelsmanagementadvies

De pilootprojecten zijn een uitbreiding van het bestaande steuninstrumentarium, meer bepaald van het strategisch advies bij de kmo-portefeuille. Zowel de pilootprojecten als de kmo-portefeuille, richten zich op dezelfde doelgroep van kmo's (o.m. de lijst met aanvaardbare activiteiten (nacebel codes) is dezelfde) en hebben tot doel het strategisch denken van de ondernemingen te versterken. Met het oog op een eventuele uitbreiding van de kmo-portefeuille werden de pilootprojecten, steun voor strategisch ICT- en personeelsmanagementadvies, opgezet om als leertraject te dienen voor de projectdefinitie en de randvoorwaarden.

De steun voor strategisch ICT- of personeelsmanagementadvies bedraagt 50% van de subsidiabele advieskost en is beperkt tot 25.000 euro per advies. Het minimale projectbedrag bedraagt 7.500 euro.

De pilootprojecten werden gelanceerd op 5 mei 2014 en liepen af op 31 december 2015.

Tabel: Steun voor strategisch ICT-advies 2015

	2015
Aantal ingediende dossiers	48
Aantal positief besliste dossiers	13
Toegekende steun	€ 193.270

Tabel: Steun voor strategisch personeelsmanagementadvies 2015

2015	
Aantal ingediende dossiers	36
Aantal positief besliste dossiers	14
Toegekende steun	€ 203.994,78

Aanwervingspremie kennismanager

► Wettelijk kader

- Art. 41, §4, c) van het decreet van 21 december 2001 houdende de bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002, dat bepaalt dat het Hermesfonds alle uitgaven voor zijn rekening neemt die voortvloeien uit elke andere uitgave die kadert in het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse Regering.
- Art. 60, vierde lid, van het decreet van 13 juli 2012 houdende de tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2012, waarin wordt bepaald dat de minister, bevoegd voor de Economie, een delegatie heeft om uitgaven kleiner of gelijk aan 500.000 euro die passen in het sociaal, economisch en regionaal beleid van de Vlaamse regering, aan te gaan.
- De handleiding aanwervingspremie zoals gepubliceerd op de website

► Budget

- VAK: In 2012 werd op de begrotingspost relancemaatregelen n.a.v. diverse herstructureringen 25.000.000 euro vastgelegd waarvan in 2013 10.000.000 euro werd toegewezen aan de maatregel Aanwervingspremie kennismanager. In 2015 werd hiervan 6.000.000 euro hertoegevoerd ter spijziging van de kmo-portefeuille.
- VEK: In 2015 bedroeg het VEK uiteindelijk 4.406.810,81 euro, waarvan 2.783.785,61 euro werd besteed voor kmo-portefeuille en 722.029,23 euro voor de uitbetaling van toegekende aanwervingspremies

► Toelichting

De Aanwervingspremie is een loonkostverlagende maatregel in het kader van het 'Competitiviteits- en tewerkstellingspact'. Door middel van een Aanwervingspremie kunnen kmo's een financiële tussenkomst krijgen in de loonkost van een nieuw aan te werven kennismanager. Het is de bedoeling om kmo's, door het ondersteunen van de aanwerving, strategisch te versterken in het kader van een duurzame, internationaal georiënteerde groei. De maatregel focust hierbij op twee strategische profielen, namelijk de aanwerving van een kennismanager internationaal ondernemen en de aanwerving van een kennismanager organisatie en groei.

Deze maatregel is complementair aan het bestaande instrumentarium, meer bepaald met de kmo-portefeuille. Zowel de aanwervingspremies als de kmo-portefeuille richten zich op dezelfde doelgroep van kmo's en hebben tot doel het strategisch denken van de ondernemingen te versterken. Bij de kmo-portefeuille gebeurt dit door het subsidiëren van de inkoop van externe kennis en dienstverlening; met een aanwervingspremie wordt de interne kennisversterking door middel van de aanwerving van een kennismanager ondersteund. Dankzij de indienstneming van een kennismanager wordt het strategische denken verankert binnen het bedrijf.

De premie bedraagt 50% van de loonkost gedurende maximum 1 jaar en kan niet hoger zijn dan 20.000 euro per aanwerving.

De maatregel Aanwervingspremie is operationeel sinds 1 mei 2014.

In 2015 werden 87 steunaanvragen ingediend en voor 96 steunaanvragen een positieve beslissing genomen.

Tabel: Aanwervingspremie voor kennismanager 2015

2015	
Aantal ingediende dossiers	87
Aantal positief besliste dossiers	96
Toegekende steun	€ 1.480.000,00

2.2. Ondernemingsplanwedstrijden organiseren en beheren

► Wettelijk kader

- Bestek 'organisatie van de ondernemingsplanwedstrijd van de Vlaamse overheid'

► Budget

- Vastgelegd (2014): 849.941 euro voor de wedstrijd van het brede publiek en 521.920 euro voor de wedstrijd van het secundair onderwijs

► Toelichting

In april 2014 werd de ondernemingsplanwedstrijd na onderhandelingsprocedure toegewezen. Het betrof een overheidsopdracht met twee percelen:

1. een wedstrijd gericht op het brede publiek, met aandacht voor de communicatie naar het hoger onderwijs en naar enkele specifieke doelgroepen zoals vrouwen. (Bizidee)
2. een wedstrijd gericht op het secundair onderwijs. (Plank(k)gas)

Het perceel leerlingen secundair onderwijs, beter gekend als Plankgas, werd toegewezen aan Stichting Onderwijs & Ondernemen voor een bedrag van 521.920 euro over een periode van vier jaar. Het perceel "brede publiek" (Bizidee) werd toegewezen aan de vzw Ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen voor een bedrag van 849.941 euro voor een periode van 2,5 jaar.

Alle wedstrijden in het secundair onderwijs lopen over een school- of academiejaar (start in september/oktober finale in mei/juni). Voor het brede publiek worden voortaan twee wedstrijden georganiseerd. In het najaar vindt een wedstrijd plaats en in het voorjaar dan een tweede wedstrijd. Op deze wijze wordt een extra dynamiek gecreëerd.

De wedstrijdcoördinatoren maken deel uit van het stakeholdersplatform (pre)start. Dit platform komt op regelmatige basis samen met alle promotoren van de gesteunde (pre)startersinitiatieven. Het Agentschap Ondernemen stimuleert via dit overleg kennismaking, samenwerking, kruisbestuiving en doorverwijzing tussen de initiatieven.

2.3. Peterschapsprojecten organiseren en beheren

► Wettelijk kader

- BVR van 24 april 2009 voor steun aan projecten ter bevordering van het ondernemerschap
- Bestek voor het generieke luik (lanceringsdatum: 6 mei 2011)
- Ministerieel steunbesluit voor de laatste oproep van 2013-2014: 21 juni 2013 en 31 augustus 2015 voor de verlenging van 6 projecten van deze oproep

► Budget

- Bestek: 2,3 mio euro (rubriek 1211-1209) – geen budget meer in 2015
- Oproep 2013-2014: 2,4 mio euro (rubriek 3300-3305) en 208.820 euro (rubriek 3300-3306)(in 2013), 636.734 euro voor de verlenging van 6 projecten in 2015 (rubriek 3300-3305)

► Toelichting

Op 29 april 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de omvorming van de ondersteuning van de peterschapsprojecten via subsidies, en dit voor de periode 2011-2015.

In de nieuwe aanpak werd op twee sporen gewerkt:

- enerzijds met een contractuele aansturingsmethodiek (beheersovereenkomsten);
- anderzijds met het behoud van de wedstrijdformule op beperktere schaal.

Voor de contractuele aansturing werd de opdracht gegund aan drie organisaties: UNIZO, VOKA en de Vlaamse Confederatie Bouw. Jaarlijks werd bij deze organisaties een bestelling geplaatst van in totaal 105 generieke peterschapsprojecten. Dit gebeurde een laatste keer in 2014, voor de projecten die in 2015 opgestart werden. In totaal ging het om een budget van 2,3 mio euro. Daarnaast werden de in de voorgaande jaren bestelde projecten die nog niet ten einde waren, in 2015 ook continu opgevolgd via de stuurgroep.

Naast de werking via de contractuele aansturing bleef de wedstrijdformule behouden voor thematische peterschapsprojecten en projecten van organisatoren met onvoldoende track record om in aanmerking te komen voor contractuele aansturing. De laatste oproep werd begin 2013 gelanceerd en de ingediende projectvoorstellen dienden een looptijd van 24 maanden te hebben.

Projectvoorstellen konden ingediend worden rond de volgende thema's:

- Specifieke sectorale behoeften;
- Specifieke behoeften van doelgroepen die in de ondernemerspopulatie ondervertegenwoordigd zijn;
- De vergroeningsagenda;
- De verwittingsagenda;
- De combinatie gezin-arbeid en meer algemeen 'werkbaar werk';
- (Familiale) opvolging en overname.

Er werden 17 projecten geselecteerd voor steun (in totaal voor 2.608.820 euro), die allemaal opgestart zijn eind 2013 – begin 2014. Gezien de projecten een looptijd hadden van 24 maanden, liepen deze nog door in 2015. Bovendien werd aan een aantal van deze projecten de kans geboden een verlenging aan te vragen tot het voorjaar van 2016. Voor 6 projecten werd de verlenging goedgekeurd. De nog lopende projecten worden verder opgevolgd.

In 2015 werd het beleid inzake ondernemerschapstimulering grondig hernieuwd. Voor de periode 2016-2019 zullen dienstverleners worden aangeduid via een overheidsopdracht. Daarnaast zullen er nog oproepen mogelijk zijn, maar op beperktere schaal. Ook het instrument van de peterschapsprojecten valt onder deze nieuwe aanpak, waarbij de kandidaat-dienstverleners voor de overheidsopdracht (methodieken van) peterschapsprojecten kunnen voorstellen in hun aanbod. De tweesporenaanpak van 2011-2015 wordt dus niet verdergezet op dezelfde wijze.

2.4. De oproep brugprojecten economie-onderwijs organiseren en beheren

► Wettelijk kader

- BVR van 24 april 2009 voor steun aan projecten ter bevordering van het ondernemerschap
- Ministerieel lancerings- en steunbesluit per oproep (17 september 2013 voor het steunbesluit van de oproep 2013 en 4 september 2015 voor de verlenging van 6 succesvolle projecten uit de oproep 2013)

► Budget

- oproep 2013: 4 miljoen euro
- verlenging in 2015 van 6 succesvolle projecten uit de oproep 2013: 345.623 euro
- cofinanciering voor de EFRO-oproep naar ecosystemen in studentensteden: 1.200.000 euro

► Toelichting

De oproep brugprojecten economie-onderwijs kadert in de Vlaamse behoefte aan meer en sterkere ondernemers. Het onderwijs kan daarbij een belangrijke rol spelen. De Vlaamse overheid wil samenwerkingsverbanden tussen het onderwijs en de bedrijfswereld steunen. Deze samenwerkingsverbanden moeten tot doel hebben het ondernemerschap bij de schoolgaande jeugd – van in de kleuterschool tot aan de universiteit – te stimuleren. Daarbij ligt de focus op sensibiliseringsprojecten en het aanleren van competenties om de ondernemingszin te stimuleren.

In 2015 werden de lopende projecten uit de oproepen van 2010 en 2013 opgevolgd. Alle binnengekomen rapporteringen werden grondig doorgenomen en kregen feedback.

In de oproep 2013 werden in totaal 19 projecten gesteund. Aan een aantal van deze projecten die in 2014 afliepen, werd de kans geboden een verlenging aan te vragen tot het voorjaar van 2016. Er werden 6 projecten verlengd voor een totaalbedrag van 345.523 euro.

De opgezette platformwerking voor de brugprojecten werd in 2015 verdergezet en afgerond met een laatste bijeenkomst voor de nog lopende projecten. Deze laatste bijeenkomst vond plaats in het kader van de evaluatie van de oproep ‘brugprojecten’ in het algemeen.

Zoals reeds eerder vermeld werd het beleid inzake ondernemerschapstimulering in 2015 grondig hernieuwd. Voor de periode 2016-2019 zullen dienstverleners worden aangeduid via een overheidsopdracht. Daarnaast zullen er nog oproepen mogelijk zijn, maar op beperktere schaal. Ook het instrument van de oproep brugprojecten economie-onderwijs valt onder deze nieuwe aanpak. Nieuwe oproepen worden dan ook niet direct voorzien. Wel werd er in het najaar van 2015 in het ruimere kader van de aanpak rond ondernemend onderwijs, een EFRO-oproep gelanceerd voor het opzetten en uitbouwen van ecosystemen in Vlaamse studentensteden. Aan deze EFRO-oproep met een budget van 1.600.000 euro is een cofinanciering vanuit het Hermesfonds voorzien van 1.200.000 euro.

2.5. Vlaamse Jonge Ondernemingen – Vlajo vzw

► Wettelijk kader

- Jaarlijks ministerieel besluit (31 augustus 2015 voor de werkingssubsidie van 2015)

► Budget

- Voor 2015: 1.115.000 euro (rubriek EC208)

► Toelichting

De vzw Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo) is één van de structurele partners van het agentschap op het vlak van ondernemend onderwijs. In 2015 heeft Vlajo een subsidieaanvraag ingediend die vertrekt van de doelstellingen die voorop worden gesteld in het actieplan Ondernemend onderwijs:

- Leerlingen, studenten en cursisten hebben bij het verlaten van het onderwijs de nodige ondernemingszin
- Leerlingen, studenten en cursisten hebben bij het verlaten van het onderwijs een voorbereiding genoten op het zelfstandig ondernemerschap
- Leerlingen, studenten en cursisten zijn gemotiveerd om de keuze te maken voor het zelfstandig ondernemerschap
- Leraren tonen ondernemingszin en staan positief tegenover ondernemerschap

De strategische doelen werden vertaald in een werkplan 2015: ‘Ondernemingszin en ondernemerschap ontwikkelen bij studenten. Fundament voor de welvaart van Vlaanderen.’

Vlajo bereikt deze doelstellingen door haar vaste waarde, de ‘mini-onderneming’ maar daarnaast heeft Vlajo de voorbije jaren volgens voormeld concept haar gamma aan leer- en doe-formules uitgebreid om een concreet antwoord te bieden op het gebrek aan ondernemingszin. Het gradueel ontwikkelen van ondernemende vaardigheden start met de Droomfabriek en culmineert in het hoger onderwijs met de Small Business Projects. Met Vlajo Challenge en de projecten gericht op leerkrachten zoals ‘train the trainer’ en ‘Vlajo@lerarenopleiding’ staat de volledige productportfolio van Vlajo (Droomfabriek, BLIK, Jieha!, Vlajo Challenge, mini-ondernemingen, Studentenbedrijf.be, Small Business Projects, Train the trainer, Vlajo@lerarenopleiding en Vlajo Challenge) momenteel op punt.

2.6. Stichting onderwijs ondernemen

▶ Wettelijk kader

- Jaarlijks MB (31 augustus 2015 voor de werkingssubsidie van 2015)

▶ Budget

- Voor 2015: 385.000 euro

▶ Toelichting

Stichting Onderwijs & Ondernemen is een van de structurele partners van het agentschap op het vlak van ondernemend onderwijs. In 2015 hebben ook zij een subsidieaanvraag ingediend die vertrekt van de doelstellingen die voorop worden gesteld in het actieplan Ondernemend onderwijs:

- Leerlingen, studenten en cursisten hebben bij het verlaten van het onderwijs de nodige ondernemingszin
- Leerlingen, studenten en cursisten hebben bij het verlaten van het onderwijs een voorbereiding genoten op het zelfstandig ondernemerschap
- Leerlingen, studenten en cursisten zijn gemotiveerd om de keuze te maken voor het zelfstandig ondernemerschap
- Leraren tonen ondernemingszin en staan positief tegenover ondernemerschap

De strategische doelen werden vertaald in een werkplan 2015: 'Inspirerende ondernemerservaringen in het onderwijs'.

Voor het bereiken van deze strategische doelen hanteert de Stichting Onderwijs en Ondernemen de volgende productportfolio:

- Techclass
- De leeronderneming
- Zinzo
- Proefwerk
- Enquête Ondernemersgoesting
- POM (projecten op maat)
- Masterclass

2.7. Dyzo (Tussenstap en EFREM)

▶ Wettelijk kader

- Jaarlijks Ministerieel Besluit (van 16 juli 2015 voor het werkingsjaar 2015)

▶ Budget

- Voor 2015: € 470.000

▶ Toelichting

Sinds 2010 werd Tussenstap, een afdeling van de vzw Zenitor, gesubsidieerd door het Agentschap Ondernemen als contact- en informatiepunt voor Vlaamse ondernemers in nood. Sinds 2012 werd eveneens steun verleend aan de vzw Efrem, die zich niet beperkt tot het verlenen van advies maar ook actief optreedt in procedures van schuldbemiddeling. De twee organisaties zijn door een fusie in 2014 opgegaan in Dyzo vzw, een deel van de vzw Efrem ging niet mee op in de nieuwe organisatie en is blijven verderbestaan als vzw Schulp, met focus op de schuldbemiddeling.

In 2015 werd aan de vzw Dyzo een subsidie toegekend van 470.000 euro. Tevens werd Dyzo tijdens de totstandkoming van het nieuwe ondernemersbeleid erkend als structurele partner, met ingang van 2016. In het najaar van 2015 startte het proces op om te komen tot een aanvaard meerjarenplan voor de periode 2016-2019.

2.8. Het Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg vzw (Kwinta)

► Wettelijk kader

- Jaarlijks ministerieel besluit (2 september 2015 voor de werkingssubsidie voor 2015)

► Budget

- Voor 2015: € 303.000

► Toelichting

In 1993 besliste de Vlaamse Regering voor het eerst om een subsidie toe te kennen aan het Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg voor de start van de actie "kwaliteitscultuur". Op termijn moest deze actie leiden tot de implementatie van Integrale Kwaliteitszorg in bedrijven, instellingen en organisaties in geheel Vlaanderen.

Het VCK heeft sindsdien een heel traject afgelegd en is mee geëvolueerd met de erkende inzichten rond kwaliteitszorg in het bedrijfsleven. De organisatie heeft zich in die context altijd een voortrekker geweten, op zoek naar nieuwe ideeën en strategieën om onze bedrijven te professionaliseren.

Sinds 2014 legt men het zwaartepunt voor de komende jaren op de uitbouw van een *content platform*. Een organisatie als het VCK moet inhoud beheren en uitsturen. Dit is ook een stuk goedkoper en vanzelfsprekender geworden via allerlei sociale netwerken en media. VCK wil als facilitator een duidelijke meerwaarde bieden.

In 2010 vond een lineaire besparing plaats waardoor de subsidie voor 2010 5% lager uitviel dan voor 2009. In de begroting van 2011 werd nogmaals een lager bedrag ingeschreven, namelijk 334.000 euro, wat neerkwam op een vermindering van opnieuw een ruime 5%. Dit bedrag bleef gedurende enkele jaren ongewijzigd maar vanaf 2015 moest er rekening gehouden worden met een afbouwscenario, zoals geadviseerd door de Inspectie van Financiën dd. 4 december 2014. Het afbouwscenario kwam neer op 75% van de subsidie voor 2015, gebaseerd op de subsidie toegekend in 2014 ad 334.000 euro. Vanaf 2017 zal het Agentschap het VCK niet meer ad nominatum subsidiëren.

2.9. Business Angels Netwerk (BAN)

▶ Wettelijk kader

- Besluit van de Vlaamse Regering van 19/12/2014 voor de periode 2015-2018

▶ Budget

- Voor 2015-2018: 1.232.000 euro

▶ Toelichting

Het Agentschap Ondernemen verleent steun aan de VZW BAN Vlaanderen via een meerjarenovereenkomst (Besluit van de Vlaamse Regering), goedgekeurd voor de periode van 2015 tot 2018. De prestaties van BAN Vlaanderen worden opgevolgd aan de hand van een aantal kernindicatoren.

In 2015 werd door business angels (vaak in syndicaat) voor meer dan 4,3 miljoen euro in 27 bedrijven geïnvesteerd. Via de BA+-leningen van het Participatiefonds kon bijkomend 2,5 miljoen euro worden opgehaald. Met andere woorden er werd voor meer dan 6,8 miljoen euro geïnvesteerd in Vlaamse bedrijven.

2.10. Markant

► Wettelijk kader

- Jaarlijks ministerieel besluit (24/08/2015 voor de werkingssubsidie voor 2015) en ministerieel besluit van 7/12/2015 voor de verlenging tot 31/03/2016

► Budget

- Voor 2015: € 328.125 op EC224 voor de werkingssubsidie en € 102.159 op dezelfde rubriek voor de verlenging tot 31/03/2016

► Toelichting

Sinds 2011 wordt Markant vzw gesteund voor het project “Ondernemer in Zich(t)”. Dit project is ontwikkeld in het kader van de oproep ondernemerschap ‘steun voor advies aan prestarters met aandacht voor doelgroepen’. Met deze oproep werd tegemoet gekomen aan de doelstelling in het Pact 2020, namelijk ‘Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij.’ en dit tegen 2020. Om een aanbod te blijven voorzien dat het vrouwelijk ondernemerschap stimuleert heeft Markant in 2014 en 2015 een vervolgsubsidie ontvangen. Voor het jaar 2015 werd een subsidie toegekend van 328.125 euro.

In afwachting van de selectie van dienstverleners in het bestek voor ondernemersstимуlering werd het project voor het eerste kwartaal van 2016 verlengd voor een bedrag van 102.158,70 euro.

2.11. Steun aan Innotek

► Wettelijk kader

- Jaarlijks ministerieel besluit (21/12/2015 voor de werkingsubsidie voor 2015 en Q1 van 2016)

► Budget

- Voor 2015: € 406.250

► Toelichting

De werkingsubsidie wordt door Innotek voornamelijk gebruikt voor haar basiswerking. Deze werking omvat drie productlijnen: het Flanders Institute for Sustainable Transformation, New Business Development en Project zoekt ondernemer vs Ondernemer zoekt project.

Het eerste project wil een bijdrage leveren tot een paradigmashift van een hoofdzakelijk technologie gedreven economisch model naar een meer systemisch, technologie en maatschappelijk gedreven model. New Business Development is een project dat Innotek enkele jaren geleden startte met als objectief beloftevolle ideeën, door het aanbieden van business development capaciteit – zowel intern als met externen, te brengen tot een financierbaar businessplan. In ruil voor de ter beschikking gestelde business development capaciteit verwerft Innotek dan via de cvba SpinLinc winstbewijzen in het nieuw opgerichte bedrijf.

Vanuit haar projectwerking rond spin-offs, NBD en Incubatorennetwerk(t) komt Innotek in contact met ondernemingsopportunities waarvoor niet altijd een ondernemer beschikbaar is. In het project Project zoekt ondernemer vs Ondernemer zoekt project voor zulke dossiers in het eigen netwerk naar een ondernemer die de opportuniteit verder wil ontwikkelen.

2.12. Microsoft innovation Center

Microsoft Innovation Center (MIC) is een samenwerking van Microsoft met een aantal private en publieke partners. Het Agentschap Ondernemen heeft een subsidie verleend van 1.345.000 euro aan deze vzw voor een periode van 3 jaar. Het saldo van deze subsidie werd uitbetaald in 2015. MIC heeft twee vestigingen: in Genk en in Gent.

MIC richt zich op de zorgsector, meer bepaald op vier domeinen om de innovatie en het ondernemerschap in de zorgsector te stimuleren:

- Opzetten van een netwerk rond IT in de zorgsector door het organiseren van netwerkevenementen, een website, nieuwsbrieven en sociale netwerken
- Stimuleren van de kennis over nieuwe technologieën door het organiseren van conferenties, seminaries en workshops. Deze zijn zowel gericht op de nieuwste technologische trends als op overige aspecten van het ondernemerschap.
- Het stimuleren van toegepaste innovatie rond deze technologieën.
- Ondersteuning van IT-startups

MIC Vlaanderen vzw begeleidt vandaag meer dan 90 startende ondernemingen, in verschillende stadia van opstart. Deze starters bieden vandaag tewerkstelling aan 300 medewerkers.

Het doel van de activiteiten die het MIC Vlaanderen vzw aanbiedt is de starters te begeleiden door de verschillende fases van de levenscyclus van een onderneming (b.v. Health Accelerator die starters helpt in de laatste fase voor ze effectief naar de markt gaan) en hun kans op succes aanzienlijk te verhogen.

In de toekomst wil MIC nog verder de focus leggen op de verdere optimalisatie van de startup- en acceleratieprogramma's, ondersteuning bieden op het vlak van internationalisering en het ondersteunen van innovatietrajecten in hogescholen en universiteiten.

2.13. Grote events en individuele dossiers (ad hoc subsidies)

► Wettelijk kader

- Individuele ministeriële besluiten per project (zie tabel)

► Toelichting

Er werden in 2015 een aantal aflopende projecten binnen de diverse oproepen verlengd tot voorjaar 2016 (cfr. supra). Deze worden niet meer in de onderstaande tabel herhaald

Daarnaast werden ook een aantal grote events ondersteund. Hierbij wordt er steeds naar gestreefd dat er een passende boodschap naar de doelgroep kan gebracht worden en/of een stand voorzien is waar informatie omtrent overheidsmaatregelen kan verstrekt worden.

Tenslotte werden een aantal individuele dossiers gesteund die passen binnen de verschillende beleidsaccenten van de Vlaamse regering op vlak van ondernemerschap.

Samengevat werden in 2015 de volgende adhoc subsidies toegekend:

Projectnaam	Naam indiener	Datum MB	Toegekend steunbedrag in €
Grote events			
Vlaamse startersweek 2015	UNIZO	30/03/2015	118.750
Vlaamse Dag van de Klant 2014	UNIZO	2/09/2015	145.000
Open Bedrijvendag 2015	Open Bedrijven	2/09/2015	300.000
Ondernemen in Vlaanderen 2015	Ter Bevordering van het Ondernemerschap in België	2/09/2015	95.000
Overige			
Opendeur sector chemie, kunststoffen en life sciences	Essencia	5/05/2015	100.000
Impulskrediet	Hefboom vzw	10/06/2015	250.000
Cofinanciering ESF-oproep 'Maak werk van je zaak'	ESF-Agentschap Vlaanderen		323.000
Bryo 3.0	Voka Project Services	24/08/2015	750.000
Platform voor tech starters en groeibedrijven (verlenging Q1 2016)	Startups.be	7/12/2015	75.000
Unizo startersroadshows	Unizo	15/12/2015	60.375
Skill Exchange (verlenging Q1 2016)	Unizo	18/12/2015	155.746

2.14. Uitbouw van het Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk

Sinds 2008 organiseert het agentschap over de oproepen heen fysieke netwerksessies waar bedrijfsorganisaties elkaar kunnen treffen en relevante informatie aangeboden krijgen. Hiernaast bleek er ook nood te zijn aan een communicatieplatform om kennis en ervaring uit te wisselen en samen te werken. Dit idee groeide uit tot een platform dat gebruik maakt van nieuwe technologieën om documenten, beelden en zelfs projectinformatie te delen: www.von-online.be.

Sinds 2014 werken het Vlaams Innovatienetwerk (VIN) en het Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk (VON) samen om ondernemerschapsbevordering en innovatiekracht centraal te plaatsen.

In 2015 vonden volgende activiteiten plaats:

- Nieuwjaarsevent in Gent waarop 286 VIN en VON leden actief participeerden in een heus droomfabriek. Onder de noemer “surfen op de golven van verandering” nam gastspreker Cyriel Kortleven hen mee in zijn inspirerend verhaal.
- de tweede editie van een Summerschool: 36 deelnemers. Twee dagen lang geven coaches en trainers inspirerende workshops om de projectwerking aan te scherpen.

Het Vlaamse Innovatienetwerk (www.innovatienetwerk.be) werd gecoördineerd door IWT, het Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk (www.von-online.be) door Agentschap Ondernemen. De werking en de website van beide netwerken worden in 2016 herdacht. Overeenkomsten en opportuniteiten worden onderzocht. Tijdens de overgangperiode zullen er eerder op ad hoc basis nieuwsbrieven uitgestuurd worden. Alle nieuws wordt nog steeds verzameld op de gekende sites.

3. De omgevingsfactoren faciliteren

Het Agentschap ondernemen wil ervoor zorgen dat bedrijven in Vlaanderen voldoende geschikte ruimte om te ondernemen hebben. Het Agentschap heeft dan ook enkele steunmaatregelen die de ontwikkeling van bedrijventerreinen stimuleren.

3.1. Economisch locatiebeleid

► Wettelijk kader

- decreet Ruimtelijke Economie d.d. 13 juli 2012;
- Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, m.i.v. het uitvoeringsbesluit adviesverlenende instanties;
- decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid, in het bijzonder het protocol over de 'taakverdeling inzake de verplichtingen voor een plan-mer voor een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan - afspraken over de verantwoordelijke instantie voor de plan-mer voor een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan', goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 5 juni 2009 en gelijkaardig protocol inzake taakverdeling voor ruimtelijke veiligheidsrapporten;
- decreet Complexe Projecten (...).

► Budget

- rubriek 1202 (ruimtelijk-economisch onderzoek): VAK € 476.597,13 en VEK € 503.275,33; deze rubriek wordt aangewend voor afzonderlijke studies zowel als voor bestelopdrachten in het kader van raamovereenkomsten, en niet alleen voor studiewerk in het kader van het economisch locatiebeleid, maar ook voor ander ruimtelijk-economisch studiewerk (o.a. masterplan Ford)
- rubriek 3218 (herlocalisatiesteun): VAK 0 euro en VEK 1.321.360,00 euro

► Toelichting

De voornaamste taken binnen het economisch locatiebeleid hebben betrekking op:

- het onderbouwen en monitoren van de ruimtebehoeften voor de verschillende types van economische activiteiten en het doorvertalen van de opgedane inzichten in ambtelijke adviezen in het kader van de ruimtelijke planning; richtinggevend voor deze activiteiten zijn onder meer het actieplan 'economisch locatiebeleid' dat eerder werd meegedeeld aan de Vlaamse Regering, de opeenvolgende ondernemingsplannen, de afspraken met Ruimte Vlaanderen zoals m.b.t. het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, TOP Noordrand, TOP Midden-Limburg...
- het ter beschikking stellen van informatie over economische locaties (zoals onder meer over bedrijventerreinen en business centers);
- het informeren en adviseren van bedrijven over de ruimtelijke planning en vergunningen en het bijdragen aan de besluitvorming voor bepaalde investeringsprojecten conform het voornoemde protocol over verantwoordelijke instantie voor de plan-mer en de ruimtelijke veiligheidsrapporten.

Hierna enkele kengetallen en vermelding van voornaamste activiteiten en resultaten in 2015.

M.b.t. de studie **ruimtebehoefteraming** voor niet-verweefbare economische activiteiten die in 2014 werd gefinaliseerd en in elke provincie toegelicht, werden in **2015 twee technische workshops** georganiseerd voor de belanghebbenden die zelf ook studiewerk hieromtrent willen verrichten. Er werd ook een technische leidraad ter beschikking gesteld.

Er is werk gemaakt van de opvolging van het pijplijnaanbod als belangrijk element van een ruimtemonitor. Per provincie wordt er nu een ppt. opgemaakt die de aanzet vormt van een gebiedsgerichte ruimtemonitor. In 2015 is er ook een referentiekaart opgemaakt van de prijzen van bedrijventerreinen. Deze referentiekaart werd afgetoetst met het werkveld.

Inspeland op de ideeën van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen dat er in de toekomst minder 'greenfields' zullen kunnen ontwikkeld worden en dat de RSV-tweedeling tussen stedelijk gebied en buitengebied/landelijk gebied aan herziening toe is, werd:

- een actieve opvolging georganiseerd van gesubsidieerde proefprojecten (uit de OVG-oproep rond thema bedrijfshuisvesting) rond onder meer 'verweving' van economische activiteiten (o.a. de projecten Kameleon, Spazio...);
- meegewerkt aan een studie van Ruimte Vlaanderen over "segmentatie van werklocaties";
- met ondersteuning van het VITO verder gewerkt aan een studieproject over economische activiteiten buiten bedrijventerreinen en stedelijke gebieden, dit in het kader van het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg (IPO); het project beoogt kennisopbouw en draagvlak voor een aanpassing van het ruimtelijk beleidskader terzake.

Het Agentschap Ondernemen zorgde na intensief overleg met Ruimte Vlaanderen, dienst MER en De Scheepvaart mee voor een fijnstelling van de teksten in functie van een beslissing van de Vlaamse Regering op 17 juli 2015 m.b.t. de verdere uitvoering van het programma voor het Economisch Netwerk Albertkanaal. Er werd tevens een brochure over 10 jaar ENA gemaakt en er werden twee infomomenten voor de stakeholders georganiseerd.

Er werden 85 adviezen geformuleerd op de 179 binnengekomen adviesvragen RUP's en planologische attesten.

In 2015 werd een **service design traject doorlopen m.b.t. het vestigingsadvies**. De resultaten vormen een belangrijke input voor her herdenken van de interface voor het GIS-bedrijventerreinen. Tevens werd intensief samengewerkt met de projectpromotor van het gesubsidieerd project Bizlocator om draagvlak te bekomen voor het innovatief technisch concept en nieuw business model om het aanbod van bedrijfsvastgoed te kunnen bundelen in één databank en om de vragen van ruimtezoekers via deze tool te kunnen registreren. **Bizlocator werd aan het geïnteresseerde publiek voorgesteld op 12 juni 2015.**

In 2015 werden verschillende bestelopdrachten geplaatst voor de opmaak van milieueffectrapportages en procesbegeleiding, o.a. in functie van:

- De Doncker (Roosdaal), planMER en toelichtingnota GRUP;
- Agristo (Harelbeke), planMER en alternatievenonderzoek;
- Meganck (Lochristi), planMER;
- Essers (Genk), procesbegeleiding en uitwerking compensatievoorstellen.

De MER-procedure voor AVR (Roeselare), Dejaeghere (Langemark) en Verhelst (Knokke), opgestart in 2014, werd in de loop van 2015 volledig doorlopen.

In 2015 werd ook nagedacht over innovatieve oplossingen voor Seveso-bedrijven (een van de categorieën problematische ruimtevragers). Eén initiatief, **Docklands**, wordt intussen gerealiseerd. Ondertekening mission statement gebeurde op 8 januari 2016. Er is ook gestart met de voorbereiding van een sensibilisering rond de problematiek van Seveso-bedrijven, o.a. met een infosessie voor het terrein Albertknoop (Lanaken) en de actualisering van onze Seveso-brochure.

In 2015 werd de tweede schijf van 1,3 miljoen euro uitbetaald van de investeringssteun voor de verhuizing van een bedrijf omwille van milieuredenen.

3.2. Activeringsbeleid voor on(der)benutte bedrijventerreinen

► Wettelijk kader

- decreet Ruimtelijke Economie d.d. 13 juli 2012;
- actieplan ‘activeringsbeleid on(der)benutte bedrijventerreinen’ dat werd meegedeeld aan de Vlaamse Regering op voorstel van de minister bevoegd voor de Economie op 16 december 2011;
- decreet van 30 maart 2007 (BS 19 juni 2007) betreffende de brownfieldconvenanten (“Brownfielddecreet”) en de opeenvolgende decreetswijzigingen.

► Budget

- rubriek 5002: 99.863,99 euro VAK aangewend voor bijkomend activeringsdossier en de rest VAK (900.000 euro) voor projectoproep bedrijventerreinmanagement (zie verder bij steunverlening); VEK: 1.940.103,88 miljoen euro
- rubriek 1202 (zie ook Economisch locatiebeleid): vastlegging van 217.074 euro binnen aangewend VAK (476.597,13 euro) voor masterplan Ford-site
- rubriek 1201: 902.715,66 euro voor werken op de Ford-site en 22.936,60 euro voor raamcontract juridische bijstand brownfieldconvenanten
- rubriek 5120 (relancemaatregelen n.a.v. diverse herstructureringen): VEK niet aangewend in 2015

► Toelichting

Activeringsteams

In 2015 werden de **GIS-registraties van de activeringsteams** geëvalueerd waarna telkens een bilateraal overleg met elk activeringsteam werd georganiseerd om de vereiste maatregelen af te spreken om het GIS-bedrijventerreinen up to date te houden. Het aantal ha onbebouwde bedrijventerreinen onbenut om onbekende redenen is inmiddels sterk gedaald.

Aan Vlaams-Brabant werd een bijkomende subsidie toegekend van 99.863,99 euro voor een inhaaloperatie als gevolg van het afhaken van de intercommunale Haviland in het activeringsteam.

Bijdragen aan initiatieven Ruimte Vlaanderen

De dienst Ruimtelijke Economie participeert in het actieprogramma in het kader van het grond-en pandenbeleidsplan, zowel op programmaniveau (‘de club van 10’) als voor een aantal individuele acties. Belangrijke projecten voor Economie zijn onder meer de studie naar ‘**vereveningsmechanismen**’ waarbij onder meer aandacht besteed wordt aan de gesubsidieerde OVG-projecten terzake en de opmaak van het **Vlaams onteigeningsdecreet**.

Daarnaast participeert de dienst Ruimtelijke Economie ook in de TOP Noordrand. Een concrete actie op dat vlak, gefinancierd vanuit Economie, is het onderzoek naar een fietsverbinding op Keiberg (Zaventem).

Brownfieldconvenanten

In 2015 werd een voorstel uitgewerkt om het proces ‘brownfieldconvenanten’ drastisch te vereenvoudigen en de rollen van de verschillende betrokkenen scherper te definiëren. Dit gaf aanleiding tot een voorstel van aanpassingen aan het decreet en een uitvoeringsbesluit. De politieke besluitvorming en dus implementatie moet nog starten.

Intussen werd een 6de projectoproep georganiseerd in 2015.

Hieronder enkele overzichten die een indicatie geven van de omvang van het brownfieldconvenantenbeleid.

Ingediende dossiers – 6de call, indieningsperiode 2015: 11

Project nummer	Naam stad / gemeente	Provincie	Naam project
136	Gullegem	West-Vlaanderen	IMHO
137	Grobbendonk	Antwerpen	McCain site
138	Beveren-Leie	West-Vlaanderen	Grote Heerweg
139	Zwalm (Roborst)	Oost-Vlaanderen	Roborst Steenbakkerij
140	Deinze	Oost-Vlaanderen	Stationsstraat
141	Machelen	Vlaams-Brabant	Sanimet 2020
142	Tielt	West-Vlaanderen	Eandis-site
143	Gent	Oost-Vlaanderen	Waterfront
144	Gent	Oost-Vlaanderen	Elektrion
145	Oudenaarde	Oost-Vlaanderen	Saffre Frères
146	Edegem/Mortsel	Antwerpen	Gevaert4

Goedgekeurde convenanten – 2015: 5

Projectnummer	Naam stad / gemeente	Provincie	Naam project	Oproepnr.
111	Deerlijk	West-Vlaanderen	Europalsite	4
112	Aalst	Oost-Vlaanderen	Tragel	4
113	Antwerpen	Antwerpen	Dry Docks	4
116	Gent	Oost-Vlaanderen	Sidaplast	4
118	Harelbeke	West-Vlaanderen	Lanosite	4

Totaal aantal projectplatformen (fase onderhandeling): 21

Projectnummer	Naam stad / gemeente	Provincie	Naam project	Oproepnr.
1	Buggenhout	Oost-Vlaanderen	Alvatsite	1
6	Machelen	Vlaams-Brabant	Rittweger	1
8	Machelen	Vlaams-Brabant	Access Park	1
43	Mechelen	Antwerpen	Comet-site	1
50	Gent	Oost-Vlaanderen	Voormalig – Gipsstort Optima	1
85	Lier	Antwerpen	Sterrestraat	3

91	Zulte	West-Vlaanderen	Denys + Wolspinnerij	3
102	Overpelt	Limburg	Kanaal-zuid	4
103	Balen	Antwerpen	Zinkstraat	4
105	Mechelen	Antwerpen	Ragheno II	4
120	Mechelen	Antwerpen	Ragheno III	4
116	Gent	Oost-Vlaanderen	Sidaplax	4
118	Harelbeke	West-Vlaanderen	Lanosite	4
125	Kluisbergen	Oost-Vlaanderen	Herpelgem	5
126	Antwerpen	Antwerpen	Gosselin	5
128	Lendelede	West-Vlaanderen	Nelca	5
130	Aalter	West-Vlaanderen	Léon Bekaertlaan	5
131	Kruishoutem	West-Vlaanderen	Beaulieu Center	5
132	Vilvoorde	Vlaams-Brabant	Tessengerlo Chemie	5
133	Waasmunster	Oost-Vlaanderen	Pontrave	5
134	Zwevegem	West-Vlaanderen	Sobelcard	5

Totaal aantal stuurgroepen (fase uitvoering): 64

Project nr.	Naam stad / gemeente	Provincie	Naam project	Oproep pnr.
2	Vilvoorde	Vlaams-Brabant	2. Watersite Vilvoorde-Deelproject 'De Molens'	1
3	Hemiksem	Antwerpen	3. Scheldeboord-Schelleakker Hemiksem	1
4	Willebroek	Antwerpen	4. Site Denaeyer Willebroek	1
7	Willebroek	Antwerpen	7. Willebroek Noord	1
9	Oostende	West-Vlaanderen	9. Plassendale Chemie Oostende	1
11	Geel	Antwerpen	11. Herinrichting Militair Domein Kievermont Geel	1
12	Gent	Oost-Vlaanderen	12. Herontwikkeling Site Gasmeterlaan Gent	1
17	Mechelen	Antwerpen	17. Voormalige Verbeemen Site Caputsteenstraat Mechelen	1
19	Temse	Oost-Vlaanderen	19. Temse – Gasthuisstraat	1
21	Gent	Oost-Vlaanderen	21. Herinrichting BT Wiedauwkaai-Wondelgemse Meersen Gent	1
22	Kluisbergen	Oost-Vlaanderen	22. Faillissement Sofinal-Sofitex-Silversilk Kluisbergen	1
23	Tongeren		23. Tongeren - Overhaem	1

24	Gent	Oost-Vlaanderen	24. Gent – Oude Dokken	1
25	Vilvoorde	Vlaams-Brabant	25. Watersite Vilvoorde-Deelproject herlocalisatie Vilvoorde	1
28	Gent	Oost-Vlaanderen	28. Gent Filature Du Rabot	1
29	Izegem	West-Vlaanderen	29. PSR 8870 Izegem	1
31	Vilvoorde	Vlaams-Brabant	31. Mottay-Pissart Vilvoorde	1
35	Machelen	Vlaams-Brabant	35. Uplace Machelen	1
38	Mechelen	Antwerpen	38. De post 'Het Zegel' Mechelen	1
42	Antwerpen	Antwerpen	42. Investeringszone IPZ - Antwerpen	1
48	Zwijnaarde	Oost-Vlaanderen	48. Project Eiland Zwijnaarde	1
52	Diest	Vlaams-Brabant	52_Diest_Stationsomgeving	2
54	Ertvelde	Oost-Vlaanderen	54_Ertvelde_Kuhlmann Herontwikkeling	Site 2
55	Wevelgem	West-Vlaanderen	55_Wevelgem_De Posthoorn	2
56	Gentbrugge	Oost-Vlaanderen	56_Gentbrugge_Den Draad	2
57	Ninove	Oost-Vlaanderen	57_Ninove_Burchtdam Ninove	2
58	Vilvoorde	Vlaams-Brabant	58_Vilvoorde_Renault-site Vilvoorde	2
59	Oostende	West-Vlaanderen	59_Oostende_Baelskaai Blok 2	2
62	Rieme		62_Rieme_Kuhlmannkaai Rieme	Industrie 2
64	Halle	Vlaams-Brabant	64_Halle_Heldenstraat	2
69	Lummen		69_Lummen_Linkhoutstraat	2
70	Boortmeerbeek	Vlaams-Brabant	70_Boortmeerbeek_Fabrieksweg 11-13	2
71	Oudenaarde		71_Oudenaarde_Scheldekop	2
72	Roeselare	West-Vlaanderen	72_Roeselare_Site Immo Verbrugge nv	2
73	Zelee	Oost-Vlaanderen	73_Zelee_Zevensterre	2
74	Turnhout	Antwerpen	74_Turnhout_Stationsomgeving Turnhout	2
75	Antwerpen	Antwerpen	75_Antwerpen_Slachthuisite	2
80	Kortrijk	West-Vlaanderen	80_Kortrijk_Blekerij-Weide	2
81	Brugge	West-Vlaanderen	81_Brugge_Re-Vive Die Keure	3
82	Aalst	Oost-Vlaanderen	82_Aalst_Boon	3
83	Hamme	Oost-Vlaanderen	83_Hamme_Tasibel	3
84	Machelen	Vlaams-Brabant	84_Machelen_Bright Park	3
86	Kapellen	Antwerpen	86_Kapellen_Croda Henkel	3

88	Lokeren	Oost-Vlaanderen	88_Lokeren_Vijgenstraat	3
89	Sint-Pieters-Leeuw	Vlaams-Brabant	89_Sint-Pieters-Leeuw_Kaasmakerij	3
90	Waregem	West-Vlaanderen	90_Waregem_Fabrieksstraat	3
93	Destelbergen	Oost-Vlaanderen	93_Destelbergen_TAE-site	3
95	Gent	Oost-Vlaanderen	95_Gent_Libert-Paints Oxyplast	3
97	Mechelen	Antwerpen	97_Mechelen_Raghenosite	3
98	Hemiksem	Antwerpen	98_Hemiksem_Bekaert	3
101	Leuven	Vlaams-Brabant	101_Leuven_Hertogensite	4
104	Harelbeke	West-Vlaanderen	104_Harelbeke_Volvo-NEBIM	4
106	Houthalen	Limburg	106_Houthalen_Grootveld-Oud-Gemeentehuis	4
107	Kortrijk	West-Vlaanderen	107_Kortrijk_Eandis site	4
108	Zwevegem	West-Vlaanderen	108_Zwevegem_Strategisch project Bekaert	4
111	Deerlijk	West-Vlaanderen	Europalsite	4
112	Aalst	Oost-Vlaanderen	Tragel	4
113	Antwerpen	Antwerpen	Dry Docks	4
115	Veurne	West-Vlaanderen	115_Veurne_Suikerfabriek	
116	Gent	Oost-Vlaanderen	Sidaplast	4
118	Harelbeke	West-Vlaanderen	Lanosite	4
119	Oudenaarde	Oost-Vlaanderen	119_Oudenaarde_Site Alvey	4
122	Maaseik	Limburg	122_Maaseik_Site ATM	4
124	Roeselare	West-Vlaanderen	124_Roeselare_Site Vuylsteke	4

In 2015 werd ook nagegaan in hoeverre de **inventaris 'potentiële brownfields'** ook meer thematisch of gebiedsgericht aangewend zou kunnen worden ter ondersteuning van het ruimtelijk-economisch beleid. Zo werden de clusters van gemeenten in kaart gebracht waar er nog een beperkt areaal aan bedrijfskavels beschikbaar is en waar zich veel potentiële brownfields situeren.

Naast de personele inzet heeft het brownfieldconvenantenbeleid ook een beperkte budgettaire impact in functie van de werking van de Brownfieldcel en de onderhandelaars, gefinancierd via het begrotingsartikel EC0/1EA-A-2-Z/WT 'werking en toelage' (63.030,82 euro) buiten het Hermesfonds, maar ook op vlak van juridische bijstand ten bedrage van 22.936,60 euro binnen het Hermesfonds, via de rubriek 1201.

Ad hoc subsidies in het kader van reconversie Vilvoorde-Machelen en START

In 2014 werd ten behoeve van een project 'Schaarbeeklei/Gillekensstraat' (Vilvoorde) een vastlegging gedaan van 2 miljoen euro om W&Z in staat te stellen 7 woningen en een voormalig tankstation te verwerven teneinde een integrale gebiedsontwikkeling mogelijk te maken, bij voorkeur als watergebonden bedrijventerrein. Om de discussie tussen alle betrokkenen (W&Z, Novovil, stad) te faciliteren, heeft het Agentschap Ondernemen enkele scenario's laten uitwerken via de raamovereenkomst met BUUR. De uitbetaling aan W&Z is verlaat.

Herontwikkeling Ford-site

Op 19 december 2014 heeft de Vlaamse Regering de Comprehensive Agreement met Ford ondertekend waardoor de Vlaamse overheid op 31 december 2015 eigenaar zou worden van de Ford-site met gebouwen en voorzieningen die 'up and running' zijn. Dit moest toelaten om een doorstart van een of meer activiteiten mogelijk te maken. Gezien er geen valabele kandidaten zijn opgedoken voor een overname van (een deel van) de Ford-site, zijn maatregelen getroffen om de hele site 'koud' te zetten (alle voorzieningen af te koppelen) en te beveiligen voor eind 2015 omdat er dan nog beroep kon worden gedaan op de aanwezige knowhow van Ford-mensen. Hiertoe werd een bedrag vastgelegd van 902.715,66 euro (rubriek 1201 werkingsuitgaven Hermesfonds) en werd een addendum aan de Comprehensive Agreement afgesloten om deze wijzigingen en afspraken juridisch te verankeren. In dit verband werden ook maatregelen getroffen om tijdelijk de continuering van de sprinklerinstallaties op het toeleverancierspark te waarborgen en werden onderhandelingen gestart met Electrabel en Elia, respectievelijk om noodzakelijke werken uit te voeren en te bekostigen om de windturbines draaiende te houden en om de hoogspanningslijn uit dienst te nemen.

Op 10 december 2015 werd de akte verleden waardoor het Vlaamse Gewest eigenaar is geworden van de Ford-site. Parallel daarmee besliste de Vlaamse Regering d.d. 11 december 2015 ook om de Ford-site over te dragen van de rechtspersoon Vlaamse Gewest naar het Hermesfonds en op het Hermesfonds vanaf 2016 de nodige middelen te voorzien voor de herontwikkeling.

Op basis van een eerste studie-opdracht over de bouwtechnische aspecten en de staat van de nutsinfrastructuur, op basis van de eerste fase van het sloop-en asbestdossier voor de C-hal en op basis van de ramingen over de saneringskosten, kon het Agentschap Ondernemen een eerste zicht krijgen op de kostenzijde van mogelijke herontwikkelingsscenario's.

In 2015 werd ook gestart met de opmaak van het masterplan via een uitbestede studie-opdracht, vastgelegd op rubriek 1202 ten bedrage van 217.074 euro en aanvullend met een benchmarking vanuit internationaal perspectief i.s.m. FIT. Daarnaast werd ook kennis genomen van alternatieve masterplannen.

Op het terrein zelf is intussen een Infracxconnectie aangelegd (op 10KV gezien de hele Ford-site op 15KV draaide). De lopende bodemsaneringsprojecten werden gecontinueerd (drie contracten). De bouwaanvraag voor de sloop van de C-hal is in voorbereiding. De opmaak van bronkarteringen m.b.t. de bodemvervuiling, opmaak beschrijvende bodemonderzoeken en bodemsaneringsprojecten werden gegund.

Met de stad Genk is een aanpassing van de eerdere samenwerkingsovereenkomst overeengekomen, mede om snel te kunnen beroep doen op de technische kennis van hun dienstverlener en om enige supervisie en technische assistentie op het terrein te kunnen organiseren. Deze aanpassing ten bedrage van 225.000 euro tezamen met de kosten van bodemonderzoeken, continuering lopende bodemsanering, de bijkomende marktverkenning en de verzekering voor in totaal 763.072,47 euro, werden vastgelegd op het begrotingsartikel 1EC200 buiten het Hermesfonds.

Ten slotte werd in het kader van het TOP Midden-Limburg een protocol getekend voor samenwerking met Ruimte Vlaanderen en OVAM in het Atelier Track Design om de mogelijkheden van het Kolenspoor en de circulaire economie voor de herontwikkeling van de Ford-site te verkennen. Mede vanuit dit

perspectief werd ook een workshop 'energie' georganiseerd. Deze initiatieven hadden geen financiële consequenties voor het Hermesfonds.

Herontwikkeling researchpark Zellik en optimalisering beheer en exploitatie

Voor het researchpark Zellik werd in samenwerking met de VLM een herinrichting uitgewerkt dat vanuit de VLM zelf en de gemeente Asse gerealiseerd wordt/zal worden. Het Agentschap Ondernemen werkte een nieuwe beheer-en exploitatiestructuur uit en zette de krachtlijnen voor een nieuw uitgifteplan op papier. De Vlaamse Regering bekrachtigde op 11 december 2015 deze voorgestelde wijzigingen en besliste het researchpark over te dragen van het Vlaamse Gewest naar het Hermesfonds en om het variabel krediet in 2016 te incorporeren in het Hermesfonds.

3.3. Subsidiëring van bedrijventerreinen, bedrijvencentra en incubatoren

► Wettelijk kader

- BVR 16 mei 2007 houdende subsidiëring van bedrijventerreinen gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 30 mei 2008;
- MB 1 oktober 2007 houdende de uitwerking van de CO₂-neutraliteit op de bedrijventerreinen, gewijzigd bij besluit van 5 juni 2009.
- BVR 24 mei 2013 houdende subsidiëring van bedrijventerreinen
- BVR 11 mei 2007 houdende subsidiëring van bedrijvencentra en doorgangsgebouwen.
- BVR 25 april 2014 houdende subsidiëring van de incubatoren

► Budget

- rubriek 6102: VAK: 22.843.621,91 euro; VEK: 17.485.672,10
- rubriek 1212 (kmo Energie-Efficiëntieplan): VAK 0, VEK 46.222,00 euro
- rubriek 5002 (ruimtelijk-economische projecten): deze rubriek wordt onder meer aangewend voor subsidiëring bedrijventerreinmanagementprojecten (zie bij Activeringsbeleid)

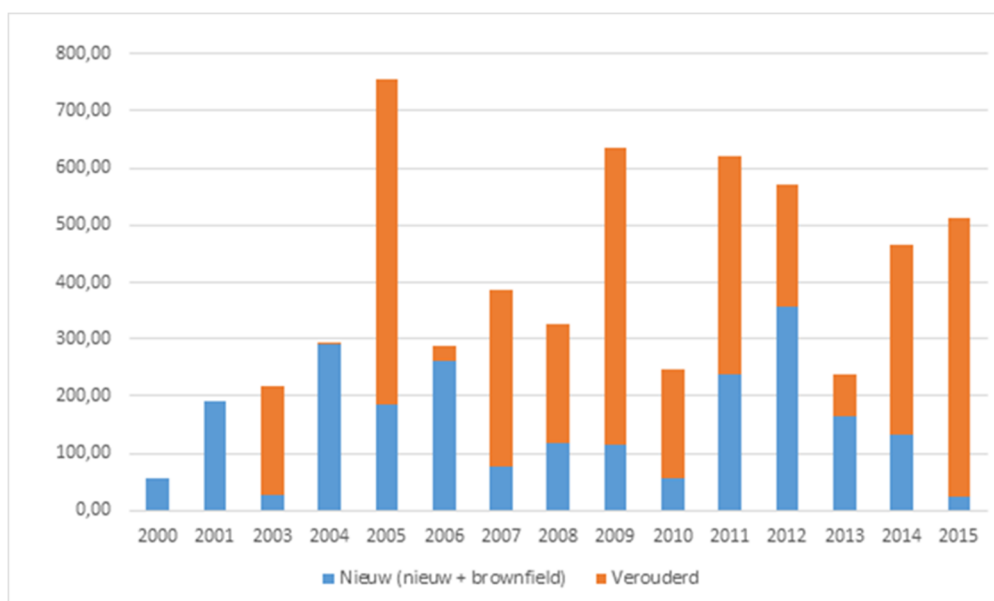
► Toelichting

Bedrijventerreinen

In 2015 werden 20 nieuwe hoofddossiers ingediend waarvan 1 werd geannuleerd en 1 onontvankelijk was. 9 van de 20 dossiers werden goedgekeurd. Ook nog 2 dossiers van 2014 werden goedgekeurd. Het budget volstond niet om de ontvankelijke aanvragen ook te kunnen honoreren:

- aangevraagd bedrag: 36.766.220,98 euro
- toegekende subsidie: 19.779.329,41 euro

In 2015 werden met deze subsidies voor 487 ha verouderde terreinen heringericht. Het areaal aan gesubsidieerde brownfields (met nieuwe uitgifte van bedrijfskavels) en greenfields bedroeg 24 ha. De evolutie op dat vlak wordt hieronder weergegeven.

Belangrijk is dat het vastgelegd bedrag zowel bestaat uit vastleggingen voor de eerste fasen van nieuwe dossiers als uit vastleggingen die het gevolg zijn van subdossiers uit de voorgaande jaren. Een bedrijventerrein(her)ontwikkeling beslaat immers verschillende jaren en de verschillende fasen of loten in de (her)aanleg zoals nivellering, wegenis, groenaanleg, openbare verlichting... resulteren in deeldossiers die afzonderlijk vastgelegd worden. Uitbetalingen gebeuren via voorschotten en een eindafrekeningsdossier na voltooiing van de werken in die bepaalde fase. Er kan soms geruime tijd overheen gaan tussen vastlegging en uitbetaling.

De subsidievoorwaarden voor de (her)aanleg van bedrijventerreinen stimuleren de ontwikkelaars om na te denken over een duurzaam inrichtingsplan, een doordacht uitgifteplan en een lange-termijnbeheer. Om op een meer systematische maar marktconforme manier ontwikkelaars aan te zetten verschillende duurzaamheidsaspecten te integreren in hun concept en realisatie, werd een duurzaamheidsmeter ontwikkeld via een overheidsopdracht. Deze duurzaamheidsmeter wordt nog getoetst aan het werkveld.

In 2015 werd ook de beleidsevaluatie van eerdere projectoproepen rond bedrijventerreinmanagement en interbedrijfssamenwerking gefinaliseerd en op een netwerkbijeenkomst met het werkveld op 9 februari 2015 afgetoetst. Deze beleidsevaluatie heeft geresulteerd in de beslissing om een **nieuwe projectoproep te organiseren en om de POM's een voorstel te laten uitwerken voor de organisatie van een kennisnetwerk**. Voor de projectoproep werd een enveloppe van 900.000 euro vastgelegd. De lancering gebeurt in 2016.

Bedrijvencentra en incubatoren

De steunregeling voor de bedrijvencentra en doorgangsgebouwen voorziet in een projectoproepformule. In 2015 werd geen oproep gelanceerd.

Voor de incubatoren werden in 2015 aanvragen ingediend ten belope van € 6.576.510,00.

Subsidies werden toegekend ten belope van in totaal 3.183.417,5 euro voor de onderstaande dossiers:

Naam	gemeente	Subsidie: investeringen	Subsidie: beheer
Bio-incubator 2	Gent	1.000.000 euro	100.000 euro
Bioville	Diepenbeek	456.599,75 euro	100.000 euro
Agropolis	Kinrooi	509.375 euro	100.000 euro
C-mine	Genk	19.125 euro	100.000 euro
IncubaThor	Genk	123.188,75 euro	100.000 euro
CordalIncubator	Hasselt	137.629 euro	100.000 euro
Bike Valley	Paal	237.500 euro	100.000 euro
TOTAAL		2.483.417,5 euro	700.000 euro

De volgende dossiers zijn nog in behandeling:

- Wintercircus (infrastructuur) – iCubes (beheer) Gent
- White Factory (Gent)
- 3 bio-incubatoren in Gent

Gelet op het onverwachte succes van de steunregeling incubatoren is in 2015 ook nagedacht of **de steunregeling meer outputgerelateerd** kan gemaakt worden. Voor verschillende dossiers werd ook

gekeken naar de levensvatbaarheid van de projecten op langere termijn zodat ze niet afhankelijk worden van nieuwe subsidies. Als gevolg van deze denkoefeningen is beslist de steunregeling te koppelen aan de nieuw erkende clusters en om de band met de kennisinstellingen in duidelijker toetsbare criteria te vertalen. Teneinde de link met de kennisinstelling te bewaken/te versterken indien mogelijk en om toezicht te houden op het uitgiftebeleid, zal telkens ook een waarnemer vanuit het Agentschap Ondernemen in het beheercomité van de incubator zetelen.

Het Agentschap Ondernemen organiseerde daarnaast 3 bijeenkomsten van het “platform” voor de incubatoren.

3.4. Ondernemingsvriendelijke gemeenten

► Wettelijk kader

- Besluit van de Vlaamse regering van 24 april 2009 voor steun aan projecten ter bevordering van het ondernemerschap en het wijzigingsbesluit hiervan van 25 mei 2012
- Ministerieel lancerings- en steunbesluit per oproep (2 april 2014 voor de lancering van de oproep 2014, het steunbesluit is op 30 maart 2015 ondertekend)

► Budget

Oproep mobiliteit en open data van 2014: 1 mio euro op 3200-3203

► Toelichting

Om gemeenten te sensibiliseren rond het belang van een ondernemingsvriendelijk beleid en hen daarbij te ondersteunen werden de voorbije jaren diverse oproepen gelanceerd, de laatste dateert van 2014 (in 2013 werd hiervoor een bedrag van 1 miljoen euro vastgelegd).

Deze oproep met focus op mobiliteit en bereikbaarheid - met o.a. aandacht voor de het gebruik van open data – werd in 2014 gelanceerd. In het kader van dit project werden er 6 projecten geselecteerd voor subsidiëring na jurering voor het totaalbedrag van 864.008,72 euro.

Project	Subsidie
Unizo: Bereikbaarheidscommunicatie op maat van de ondernemer op basis van open data	184.440,00
Igemo: De logistieke kaart	318.138,72
Voka Leuven vzw Bereikbaarheid van het bedrijventerrein Researchpark Haasrode / Routecoach	140.000,00
Stad Brugge: Applab ondernemen en mobiliteit regio Brugge	11.392,00
Intercommunale Liedal: Samen slimmer naar het werk	143.438,00
VVSG vzw: Gipod: van techniek naar communicatie	66.600,00
Totaal	864.008,72

De steun aan deze 6 projecten werd op 30 maart 2015 goedgekeurd door de minister. De projecten gingen in 2015 van start. De nog lopende projecten uit vorige oproepen werden in 2015 ook verder opgevolgd.

Verder werd er 128.000 euro toegekend aan VVSG voor de verderzetting van de overlegtafels economie.

Vanaf 2015 zijn er geen nieuwe oproepen meer voorzien in het kader van Ondernemingsvriendelijke Gemeenten.

4. De Europese middelen optimaal aanwenden

Het Agentschap Ondernemen is beheerder van het EFRO-programma in Vlaanderen. Met dit programma stimuleert het de kenniseconomie, ondernemerschap, ruimtelijke economische en stedelijke ontwikkeling. Hierbij wordt nauw samengewerkt met de provincies en de steden Antwerpen en Gent.

Ook grensoverschrijdende samenwerking op deze domeinen wordt ondersteund in verschillende INTERREG-programma's. En als knooppunt binnen het Enterprise Europe Network bevordert het agentschap samen met het IWT en FIT het internationaal zakendoen.

4.1. Een efficiënt beheer van het EFRO-fonds

EFRO D2 (programma 2007-2013)

De EFRO-programmaperiode 2007-2013 kende nog een uitlooperperiode tot en met 2015 en tot en met 2016 wat betalingen betreft. In 2015 werden geen dossiers meer goedgekeurd.

Sinds de start van het D2 - programma 2007 – 2013 werden 675 projecten ingediend, waarvan er 499 werden goedgekeurd. Voor 403 van de ingediende projecten werd eveneens Hermessteun aangevraagd, 324 projecten verkregen ook deze steun.

Sinds de start van het D2 - programma werd de ontwikkeling of herontwikkeling van 417,2 hectare bedrijventerreinen gesubsidieerd.

Tevens werden sinds 2007 in het kader van alle gesteunde projecten reeds 20.727 ondernemingen bereikt.

EFRO Vlaanderen (programma 2014-2020)

In 2015 werden er 49 projectvoorstellen ingediend. Er werden 25 projecten goedgekeurd, 21 projecten niet aanvaard en 3 projecten zijn nog in behandeling. De toegekende EFRO steun in 2015 bedraagt 18.084.752,21.

Hermes

In 2015 werd 6.942.610 euro Hermes cofinanciering toegekend aan 1 EFRO Vlaanderen project en 7.029.389,13 euro aan 12 Interreg projecten (tegenover 245.911,75 euro in 2014). Deze Hermesmiddelen zijn in hoofdzaak cofinanciering voor de technische bijstand voor het beheer van het EFRO-programma.

Een meer gedetailleerd verslag van de uitvoering van het EFRO-programma in Vlaanderen vindt men op: http://www.vlaio.be/sites/default/files/publiekssamenvatting_jaarverslag_2014-2015.pdf

4.2. Het Enterprise Europe Network (EEN)

Het Enterprise Europe Network is een initiatief van de Europese Commissie (DG Interne Markt, Industrie, Ondernemerschap en Midden- en Kleinbedrijf – DG GROW) dat de Europese kmo's wil ondersteunen en adviseren. De netwerkpartners zijn stevig verankerd in de diverse Europese regio's en goed geplaatst voor het verlenen van informatie omtrent Europese regelgeving en financiering, voor het faciliteren van bedrijvencontacten en het helpen opstarten van transnationale innovatieve projecten. Enterprise Europe Network Vlaanderen behoort tot een netwerk van meer dan 600 partnerorganisaties in de EU, met 4000 ervaren medewerkers.

Infosessies en workshops

In 2015 organiseerde Enterprise Europe Network Vlaanderen 9 infosessies en workshops voor ondernemingen. Hiermee werden 397 Vlaamse ondernemers bereikt. De onderstaande thema's kwamen daarbij aan bod:

1. Vlaamse dag van de CE-markering
2. Richtlijn medische hulpmiddelen (2 sessies)
3. Duurzame mobiliteitsvormen voor elektrische voertuigen
4. Justice4growth: hoe maakt de EU het zakendoen in de EU gemakkelijker?
5. REACH + CLP
6. Klantendag Enterprise Europe Network Vlaanderen
7. Grensoverschrijdende overheidsopdrachten
8. Import/export van halalproducten en -diensten

Kmo-feedback

Enterprise Europe Network Vlaanderen nam ook deel aan een openbare consultatie van de Europese Commissie. In dit kader werd een bevraging georganiseerd om feedback te verzamelen bij kmo's en hun vertegenwoordigers. Het in 2015 behandelde thema was 'De modernisering van de BTW bij grensoverschrijdende elektronische handel'.

Europese Dienstenrichtlijn

Agentschap Ondernemen is het *middle office* voor de implementatie van de Europese Dienstenrichtlijn (EDRL). Ook hier werkt Enterprise Europe Network Vlaanderen actief aan mee, door het organiseren van infosessies, het beheer van een meldpunt voor Vlaamse ondernemers die inzake EDRL in het buitenland problemen ondervinden en het beantwoorden van individuele ondernemersvragen in dit domein. Zo werden in 2015 enkele individuele cases van Vlaamse ondernemers in de buurlanden Nederland, Frankrijk en Luxemburg begeleid.

Samenwerking met stakeholders

In de eerste plaats wordt erover gewaakt dat de werking van Enterprise Europe Network Vlaanderen ingebed is in de kwalitatieve dienstverlening van het Agentschap Ondernemen om zo een toegevoegde waarde en een Europese dimensie te bieden aan de acties van het Agentschap Ondernemen. Maar daarnaast is er ook frequent overleg met andere Vlaamse stakeholders en overheidsdiensten (IWT, FIT, Agentschap Binnenlands Bestuur...) om zo te komen tot een werkbare samenwerking en een adequate doorverwijzing ten dienste van de kmo. Met eenzelfde doel voor ogen worden ook regelmatig afspraken gemaakt en gezamenlijke acties ondernomen met het middenveld in het Vlaamse ondernemerslandschap.

Adviesverlening

Enterprise Europe Network Vlaanderen behandelde in 2015 in totaal 249 vragen voor gespecialiseerd advies van ondernemers en leverde hiervoor een gepersonaliseerd dossier aan.

Partnering services

Om de partnerwerking van Enterprise Europe Network Vlaanderen meer bekendheid te geven, werd in 2015 een aparte brochure 'Op zoek naar nieuwe handelspartners in het buitenland?' aangemaakt waarin die partnerwerking nader wordt toegelicht en waarin de agenda met internationale bedrijvencontactdagen voor het lopende jaar is opgenomen.

In 2015 begeleidde Enterprise Europe Network Vlaanderen Vlaamse bedrijven naar aanleiding van de volgende events met een brokerage luik:

Amsterdam Fashion Match (Amsterdam, NL), Infopol (Kortrijk, BE), European Seafood Exposition (Brussel), Sport Tech Match (Utrecht, NL), Space (Rennes, FR), Food Matters Live (Londen, UK), Bio Entrepreneur (Parijs, FR), Ecobuild (Londen, UK), Biomedica (Genk), E² Tech4Cities (Brussel), Beer2Beer (Namen), Polagra Food Fair (Poznan, PL), Transport & Logistics (Antwerpen), Semicon (Dresden, DE), Welding Week Subcontracting (Antwerpen), Brussels Sustainable Business Summit (Brussel), European Fair for Entrepreneurial Finance & Growth (Brussel), To Design (Turijn, IT), VISCOM (Düsseldorf, DE), Tour d'Europe Schotland (Edinburgh, UK), Tour d'Europe Nederland & Vlaanderen (Rotterdam, NL).

Tijdens deze brokerage events hadden 135 Vlaamse ondernemers 375 meetings met buitenlandse bedrijven.

Om bedrijven op de hoogte te houden van nieuwe buitenlandse zakenvoorstellen die door het netwerk verspreid worden, verstuurt Enterprise Europe Network Vlaanderen maandelijks een elektronische *Business Cooperation Newsletter* met een overzicht van de meest relevante zakenvoorstellen van die maand. Op die manier werden in 2015 maandelijks 201 bedrijven bereikt die interesse toonden voor deze dienstverlening.

De partnerwerking van Enterprise Europe Network Vlaanderen via Agentschap Ondernemen heeft ertoe geleid dat in 2015 in totaal 7 *Partnership Agreements* tot stand kwamen tussen Vlaamse en buitenlandse bedrijven.

Info rond aanbestedingen

De aanbestedingsdienst van Enterprise Europe Network Vlaanderen had in 2015 een klantenbestand van 97 bedrijven. Aan de hand van de *Tender Alert Service* krijgen deze bedrijven wekelijks via e-mail een op maat aangemaakte lijst met aanbestedingen die voor hen relevant zijn.

Daarnaast kunnen bedrijven via de website van Enterprise Europe Network Vlaanderen steeds gebruik maken van een eenvoudige zoekmachine om relevante overheidsopdrachten terug te vinden.

Erasmus voor Jonge Ondernemers

Enterprise Europe Network Vlaanderen coördineert in Vlaanderen ook het *Erasmus voor Jonge Ondernemers* programma. Dit programma werd op 1 januari 2009 door de Europese Commissie immers gelanceerd als onderdeel van de Small Business Act met als doel jonge ondernemers ervaring te laten opdoen bij ervaren gastondernemers in andere EU-lidstaten.

In 2015 hebben zich voor Vlaanderen 9 gastondernemers en 2 nieuwe ondernemers ingeschreven voor het programma. Hieruit zijn 7 uitwisselingen tot stand gekomen.

Succesverhalen

Enterprise Europe Network Vlaanderen publiceert regelmatig de succesverhalen van Vlaamse ondernemers die gebruik maakten van haar dienstverlening om meer visibiliteit aan het netwerk te geven in de media. Zo werden er onder andere 13 korte uitzendingen rond de werking van Enterprise Europe Network Vlaanderen gemaakt in het kader van Z-Ondernemen (Kanaal Z). Het merendeel van deze uitzendingen bevatten testimonials van Vlaamse ondernemers die dankzij de acties van het Enterprise Europe Network hun innovatieve en internationale groei hebben kunnen bestendigen.

Daarnaast werden er ook 14 cofinancieringsdossiers van Vlaamse innovatieve bedrijven met succes ingeleid bij de Europese Commissie onder het nieuwe SME Instrument van het H2020-programma.

Deelname sectorgroepen

Binnen het Enterprise Europe Network wordt steeds meer aandacht besteed aan de werking in sectorgroepen. Een sectorgroep is een groep van netwerkpartners die zich tijdelijk verenigen met als doel specifieke noden van bedrijven uit een welbepaalde sector te lenigen. Met andere woorden, een sectorgroep is een platform waar netwerkpartners elkaar ontmoeten en intensief samenwerken rond bepaalde thema's. Op die manier doorkruisen de sectorgroepen de dagelijkse werking van het Enterprise Europe Network en versterken ze deze aldus. Enterprise Europe Network Vlaanderen is vertegenwoordigd in de volgende sectorgroepen:

- Creative Industries
- Automotive, Logistics and Transport
- Agro-food
- Services and Retail
- Tourism & Cultural heritage
- Healthcare

Algemene promotie van Enterprise Europe Network Vlaanderen

Om de bekendheid bij ondernemingen in Vlaanderen te vergroten, heeft Enterprise Europe Network Vlaanderen in 2015 geopteerd om te werken met promotiefilms. Er werden 13 films gemaakt en uitgezonden op Kanaal Z. Deze films zijn terug te vinden op de website van Enterprise Europe Network Vlaanderen (www.enterpriseeuropevlaanderen.be).

Om klanten te informeren over Europese topics en eigen acties verspreidt Enterprise Europe Network Vlaanderen tweemaandelijks een elektronische Nieuwsbrief.

Tot slot dient nog vermeld te worden dat het aantal unieke bezoekers van de website van Enterprise Europe Network Vlaanderen (www.enterpriseeuropevlaanderen.be) in 2015 in totaal 5476 bedroeg.

5. Beleidsopdrachten, bijzondere opdrachten en projecten

Naast de kernopdrachten zoals steun- en dienstverlening, voert het Agentschap Ondernemen ook nog een aantal specifieke beleidsopdrachten uit die in het verlengde liggen van deze kernopdrachten. Zo onder meer het ondersteunen van de brownfieldcel, de uitbouw van een Uniek Loket voor ondernemers, specifieke trajecten voor (startende) ondernemers, het ontwikkelen van de gazellesprong die snelgroeiende ondernemingen wil stimuleren en moet aanzetten tot internationalisering, het uitbouwen van een contactpunt zorgconomie,....

5.1. Startersondersteuning

► Wettelijk kader

- BVR van 24 april 2009 voor steun aan projecten ter bevordering van het ondernemerschap;
- Bestek voor het generieke luik (lanceringsdatum: 24 januari 2011, onderhandelingsprocedure met bekendmaking): 2 miljoen euro;
- Bestek voor het generieke luik (lancering 19 december 2014, onderhandelingsprocedure): 2,5 miljoen euro
- MB voor de oproep van 27 januari 2011: 2,5 miljoen euro.

Steun voor advies aan prestarters

In 2011 werd in het kader van de startersinitiatieven de nieuwe maatregel 'steun voor advies aan prestarters' gelanceerd. De prestarter krijgt in een begeleidingstraject een advies over de haalbaarheid van zijn of haar idee. De prestarter betaalt 100 euro voor het ganse traject (minimaal 2 individuele gesprekken en workshops), het Agentschap Ondernemen past 800 euro bij. De opdracht wordt uitgevoerd onder de naam 'Go4Business'.

In de loop van 2013 werden onderhandelingen gevoerd met 3 partijen (Unizo, Deloitte en Starterslabo) om de lopende opdracht te verlengen. Deze nieuwe opdracht startte in 2015. De bedragen per begeleiding werden aangepast om nog meer diepgang en kwaliteit in het begeleidingstraject te krijgen. De prestarter betaalt voortaan 150 euro. Het Agentschap Ondernemen past 950 euro bij. Unizo kreeg een totaalbedrag van 1 miljoen euro toegewezen. De startlabo's en Deloitte elk een totaalbedrag van 750.000 euro. Voortaan zijn er dus drie aanbieders aanwezig op de markt om prestarters te begeleiden bij het onderzoek naar de haalbaarheid van hun zaak.

Naast dit generieke spoor, is er ook specifieke aandacht voor een aantal doelgroepen, namelijk prestarters met een hoog groeipotentieel, vrouwen, allochtonen, ouderen en personen met een arbeidshandicap.

Begin 2014 werd de oproep tot lidmaatschap van het stakeholderplatform prestart voor doelgroepen gelanceerd. Volgende projecten krijgen ondersteuning:

- Allochtonen: AZO! (Stebo en Gusto)
- Arbeidsgehandicapten: Z²O (GTB)
- 50+: Start50plus (Integraal)
- Jongeren: Jongerencoöperatie (Formaat en Arteveldehogeschool)
- Armoede: Microstart
- Hefboom

Oproep startersinitiatieven

De oproep startersinitiatieven sluit aan bij de prestartersmaatregel en wil via projectsubsidies een kader bieden om continuïteit te realiseren voor de begeleiding en omkadering van (specifieke groepen van) starters.

Mensen die net gestart zijn met een onderneming of jonge ondernemingen kunnen geen beroep meer doen op de prestarterssteun. Zij hebben nochtans ook nood aan informatie en begeleiding. De oproep ondernemerschap wil een kader bieden aan projecten die gericht zijn naar starters om zo te voorzien in blijvende dienstverlening naar starters toe. In het generieke luik van deze oproep wordt er ruimte voorzien voor steun voor het informeren, inspireren en coachen van starters.

Verder zijn er in de oproep drie luiken gericht op 'starters in creatieve sectoren', 'starters in kennisintensieve diensten & vrije beroepen' en 'kennisgebaseerde bedrijven en spin-offs'. De oproep sluit hiermee aan bij verschillende beleidskaders waarbinnen ondernemerschap voor bepaalde doelgroepen wordt gestimuleerd.

Het is de bedoeling dat in de projecten die gesubsidieerd worden, extra aandacht wordt besteed aan een aantal specifieke items die bij starters (generiek of binnen de doelgroepen) meer spelen dan bij de gemiddelde ondernemer en hen hierrond zowel te informeren als daadwerkelijk te ondersteunen.

Op www.startersinitiatieven.be wordt het bestaande aanbod aan begeleidingsinitiatieven actueel gehouden.

5.2. Gazellesprong

De Gazellesprong wil er voor zorgen dat Vlaanderen in 2020 tot de Europese top 5 behoort op het vlak van snelgroeiende ondernemingen. Met een gecoördineerde aanpak wil de Vlaamse overheid werken aan een cultuuromslag in de samenleving en de groeiambities van ondernemingen aanwakkeren. Het begeleidingsprogramma helpt bedrijven bij de groei pijnen die met een sterke en snelle groei gepaard gaan en bij de overgang van een lokale naar internationale markt.

Het gazellebeleid wordt uitgebouwd met een stakeholderplatform waarin eind 2012 (na publicatie van een oproep) acht stakeholders werden geselecteerd, met name Voka, Unizo, Agoria, Antwerp Management School, Innotek, SPK, BAN Vlaanderen en iMinds. Voor de advisering en coaching werkt het Agentschap Ondernemen samen met erkende dienstverleners.

Bij de opstart van de Gazellesprong werden groei bedrijven bevestigd over de groei pijnen die zij ervaren:

- interne organisatie: management, personeel, processen en systemen aanpassen aan de veranderde omstandigheden ten gevolge van de groei
- aangepaste financiering
- kennis exploiteren en intellectuele eigendom beheren

Het aanbod aan bedrijven bestaat uit drie pijlers:

1. Informatieverstrekking en opleidingen voor bedrijven die zelf hun weg zoeken om groeiknelpunten te overwinnen. De acht geselecteerde platformleden staan daarvoor in en krijgen daarvoor financiële steun van het Agentschap Ondernemen;
2. Specifieke steunmaatregelen voor bedrijven met voldoende groei ambitie en groeipotentieel.
3. Bedrijven met internationaal groeipotentieel worden uitgenodigd om deel te nemen in een specifiek netwerk waar zij ervaring kunnen uitwisselen. Bij de vormgeving van dit netwerk hebben de acht geselecteerde platformleden een belangrijke rol.

De specifieke steunmaatregelen voor bedrijven met voldoende groei ambitie en groeipotentieel zijn:

- de opportuniteitsanalyse;
- de aanwervingspremie en
- de coaching bij internationale groei.

De opportuniteitsanalyse is een strategie-oefening voor geselecteerde bedrijven. De platformleden staan in voor de preselectie van groei bedrijven. De geselecteerde bedrijven krijgen een subsidie van 75% om de externe adviseurs te betalen. Deze externe adviseurs bieden hulp bij de detectie van knelpunten voor groei en bij het vastleggen van acties die het groeipotentieel ontsluiten. Zij gebruiken daarvoor een instrument dat de Antwerp Management School en de Universiteit Hasselt ontwikkelden op basis van de noden van groei bedrijven. Na het advies krijgen de ondernemingen begeleiding bij de uitvoering van de acties.

De bedrijven die de opportuniteitsanalyse doorlopen krijgen van het Agentschap Ondernemen een overzicht van relevante ondersteuningsmaatregelen en doorverwijzingen naar instanties en middenveldorganisaties voor de realisatie van het actieplan dat werd opgemaakt.

In de periode 2014-2015 wilden de platformleden 374 bedrijven met groeipotentieel vinden. Eind 2015 was dit de stand van zaken:

- 60 bedrijven hebben de opportuniteitsanalyse afgerond;
- 69 bedrijven zijn bezig met de opportuniteitsanalyse of de uitvoering van het actieplan dat er op volgt;
- 36 bedrijven voldoen aan de voorwaarden voor de opportuniteitsanalyse en zijn in onderhandeling met adviseurs;

- 75 bedrijven werden gedetecteerd maar voldeden bij nader inzien niet aan de voorwaarden.

De aanwervingspremies zijn het tweede instrument dat specifiek voor de Gazellesprong werd ontwikkeld. Gazellen kunnen een subsidie van maximaal 20.000 euro vragen voor het aanwerven van een groeimanager of exportmanager. Een groeimanager is verantwoordelijk voor de verdere uitbouw van de gehele organisatie of een specifiek deel ervan en om de structuren aan te passen aan de groei van de onderneming. Een exportmanager ontdekt en ontwikkelt nieuwe markten en scherpt de bedrijfsstrategie aan.

Eind 2015 was dit de stand van zaken:

- 162 bedrijven vroegen subsidie voor de aanwerving van een kennismanager groei. 90 van deze aanvragen werden goedgekeurd. 4 dossiers waren nog in behandeling;
- 97 bedrijven vroegen subsidie voor de aanwerving van een kennismanager export. 62 van deze aanvragen werden goedgekeurd. 3 dossiers waren nog in behandeling.

Bedrijven met internationale groeiambities en -potentieel kunnen voor de realisatie van hun actieplan een beroep doen op de ervaring van andere groeiers en gespecialiseerde coaches. Als zij een erkende coach inschakelen, wordt met de kmo-portefeuille 50% van het goedgekeurde project gesubsidieerd, met een maximum van 10.000 euro. Deze steunmaatregel is in de eerste plaats bedoeld voor bedrijven die de opportuniteitsanalyse achter de rug hebben en waarvan het internationaal groeipotentieel positief wordt beoordeeld. Van 1 bedrijf werd de steunaanvraag goedgekeurd.

Heel het bovenstaande kadert in de ontwikkeling van de 'competenties' van de gazelle-ondernemer. Daarnaast volgt de gazellesprong ook een belangrijk spoor inzake het ontwikkelen van 'ambities' van ondernemers en ondernemingen. De doelstelling is die ambities op een hoger niveau te brengen en zo een verandering in de ondernemerscultuur op gang te brengen om meer gevestigde bedrijven aan te zetten om ambitieus te zijn op vlak van groei en internationalisering.

Meer informatie is te vinden op www.agentschapondernemen.be/themas/snelle-groeiers-gazellen

5.3. Opvolging en overname

De uitvoering van het Masterplan voor opvolging en overname werd verlengd tot april 2016. Het Masterplan omvat een reeks acties op het vlak van bewustmaking, informatieverstrekking en begeleiding die moeten leiden tot meer geslaagde bedrijfsoverdrachten in de Vlaamse ondernemingen en moeten vermijden dat expertise en know-how verloren gaan. Aanvullend aan deze acties werden fiscale maatregelen en financiële stimuli voorzien.

Het beleid is ontwikkeld vanuit drie dimensies: de fasen van het opvolgingsproces, de aspecten van het opvolgingsproces en de stakeholders in het opvolgingsproces. Bij de realisatie ervan is nauw samengewerkt met de leden van het stakeholdersplatform enerzijds en met de erkende dienstverleners in de kmo-portefeuille anderzijds.

Bedrijfsoverdracht is een complex proces waarbij zowel menselijke, juridische, fiscale als financiële aspecten een rol spelen. De ondernemer dient zich daarvan bewust te zijn zodat hij de overdracht tijdig kan voorbereiden. Hij dient gemakkelijk toegang te vinden tot de nodige informatie, advies en begeleiding.

Daar waar in een eerste fase het beleid vooral gericht was op overdragers werd naderhand ook gefocust op starters die een bedrijf wensen over te nemen, familiale opvolgers en groeiers door overname.

Acties op vlak van bewustmaking

Eind september 2015 verstuurde Minister Muyters een brief naar een 25.000-tal ondernemers uit de leeftijdscategorie 55-70 jaar. Naast de brief, bevatte deze mailing ook een uitnodiging voor het aanvragen van het infopakket bedrijfsoverdracht, een uitnodiging voor de Week van de Bedrijfsoverdracht en de Beurs Ondernemen, en de folder 'Al gedacht aan opvolging?'. De mailing werd verder ondersteund door een mediacampagne met advertenties in kranten en vakbladen alsook radiospots.

Acties op vlak van informatieverstrekking

Het beschikbare aanbod aan informatie wordt transparant gemaakt door middel van:

- Het gratis informatiepakket bedrijfsoverdracht
- De Week van de Bedrijfsoverdracht
- Infosessies
- Adviesmarkten met gratis 1-op-1 gesprekken over diverse aspecten van bedrijfsoverdracht
- Vormingsprogramma's
- De website met:
  - Informatie over de verschillende aspecten van het opvolgingsproces
  - Zelftests
  - Een agenda van seminars en evenementen
  - Filmpjes over het thema
- Nieuwsbrieven.

In 2015 werden 724 infopakketten bedrijfsoverdracht aangevraagd bij het agentschap. Dit brengt het totaal sinds 2011 op 4952. Het infopakket werd geëvalueerd op haar effectiviteit in het jaar 2013.

De Week van de Bedrijfsoverdracht vond voor de vijfde keer plaats de laatste week van oktober. Nieuw dit jaar was het startevent waar Minister Muyters de Week van de bedrijfsoverdracht opende. Het

programma bestond uit infosessies, een adviesmarkt, een informatieplein en een debat. 217 ondernemers namen deel aan het startevent.

Daarnaast organiseerden verschillende partners 14 infosessies/workshops gespreid over gans Vlaanderen. Daaraan namen in totaal 459 ondernemers deel. Verder maakten 50 ondernemers gebruik van de mogelijkheid tot een individueel adviesgesprek.

Het vormingsprogramma bedrijfsoverdracht werd in 2015 uitgebreid met een vijfde opleidingspakket. Op die manier spreken we verschillende doelgroepen aan:

- Starters die willen overnemen
- Groeiers die willen overnemen
- Ondernemers die zich voorbereiden op de verkoop van hun onderneming
- Families die de opvolging in het familiebedrijf voorbereiden
- Adviseurs betrokken in het overdrachtsproces

Op regelmatige basis werden artikels over het thema bedrijfsoverdracht verspreid via een elektronische nieuwsbrief.

Acties op vlak van begeleiding

De ondernemer kan in het kader van specifieke begeleiding beroep doen op de tussenkomst van de kmo-portefeuille voor

- Coaching
- Strategisch advies bij het opmaken van een overdrachtsplan.

In 2015 werden 8 coachingtrajecten betoelaagd voor een bedrag van € 41.590. Daarnaast werden ook 18 overdrachtsplannen gesubsidieerd voor een bedrag van € 295.800.

Fiscale maatregelen

Sinds 1 januari 2012 is de schenking van een familiale onderneming vrijgesteld van schenkingsrechten. Deze maatregel werd ingevoerd om de ondernemers ertoe aan te zetten tijdig hun bedrijf over te laten en is duidelijk een succes gebleken.

Financiële stimuli

Met de verbreding van de producten van PMV, in het bijzonder de Winwin-lening en de Groeimezzanine is grotendeels tegemoet gekomen aan de noden van de ondernemer.

Het stakeholdersplatform

Het agentschap werkt samen met de leden van het stakeholdersplatform voor het uitvoeren van onderzoeksopdrachten, het organiseren van infosessies, peterschapsprojecten en opleidingen.

Het stakeholdersplatform is samengesteld uit klantgerichte partners enerzijds en kennisinstellingen anderzijds. De werking werd verlengd tot 1 april 2016.

5.4. Handelsvestigingen- en detailhandelsbeleid

► Wettelijk kader

- Winkelen in Vlaanderen 2.0, beleidsprogramma goedgekeurd door de Vlaamse Regering in 2012.
- Wet van 13 augustus 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen waarvoor de gewesten conform de 6de staatshervorming bevoegd zijn geworden vanaf 1 juli 2014.
- Protocol van 15 mei 2014 tussen onder meer de Federale Staat en het Vlaamse Gewest n.a.v. de zesde staatshervorming.

► Toelichting

Handelskernversterking in de gemeenten

Eind 2012 werd een budget van 13 miljoen euro vastgelegd voor het programma handelskernversterking. Dit programma bestond uit drie luiken:

- een eerste en tweede luik bestond uit een wedstrijdformule rond respectievelijk kernversterkende maatregelen (75 projecten werden goedgekeurd) en rond de renovatie van handelspanden (12 gemeentelijke renovatiereglementen die door de Vlaamse overheid gefinancierd worden) werden goedgekeurd. De projecten worden uitgevoerd. In 2015 vond een eerste rapportering plaats en volgden de eerste betalingen.
- een derde luik bood (biedt) de mogelijkheid van subsidie-aanvragen voor de aankoop (en renovatie) van handelspanden door lokale besturen zodat deze lokale besturen een hefboom in handen krijgen om hun commercieel strategische visie te bewerkstelligen. In 2015 werd een project in Mechelen goedgekeurd waardoor de teller nu op 7 staat. Er blijft nog een budget van 2,3 miljoen euro beschikbaar.

In november 2015 werd het EFRO-project “Kernversterkend winkelbeleid van A tot Z” van de VVSG (promotor) en Agentschap Ondernemen goedgekeurd. Met dit project wordt ten behoeve van steden en gemeenten gezorgd voor de operationele vertaalslag van het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid (zie verder) en wordt een gereedschapskist opgeleverd met essentiële bouwstenen en instrumenten voor een kernversterkend winkelbeleid.

Handelsvestigingenbeleid

Als gevolg van de zesde staatshervorming zijn de gewesten bevoegd voor het handelsvestigingenbeleid. Op 18 december 2015 werd na grondige herwerking en uitdieping van de teksten in nauwe samenwerking met Ruimte Vlaanderen het decreet Integraal Handelsvestigingenbeleid in tweede lezing goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Gelet op de complexiteit van het instrumentarium – de vergunningsverlening wordt geïntegreerd in de omgevingsvergunning – heeft het Agentschap Ondernemen in samenwerking met de VVSG een EFRO-project voorbereid teneinde het gebruik van de nieuwe instrumenten door de lokale besturen te vergemakkelijken. Het EFRO-project werd goedgekeurd.

In afwachting van de inwerkingtreding van een eigen Vlaamse regelgeving (zie verder) terzake, blijft de wet van 13 augustus 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen nog van toepassing. Een socio-economische vergunning wordt verleend door het College van Burgemeester en Schepenen maar voor aanvragen met een netto-handelsoppervlakte van meer dan 1000m² is een advies vereist van het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie, NSECD. Sedert 1 januari 2015 werd

het secretariaat van het NSECD waargenomen door het Agentschap Ondernemen. In 2015 waren er 22 zittingen van dit comité waarin meer dan 202 dossiers werden behandeld waarvan er 15 nog werden ingediend in 2014.

Er was tevens voorzien in een beroepsinstantie, met name het Interministerieel Comité voor de Distributie, ICD, dat al vanaf 1 juli 2014 georganiseerd wordt door de gewesten. In 2015 werden 15 zittingen georganiseerd waarin 22 beroepsdossiers werden behandeld. Tegen 5 ICD-beslissingen werd in 2015 in beroep gegaan bij de Raad van State. 3 van deze 5 dossiers hadden betrekking op een ICD-beslissing van 2014.

Kennisnetwerk detailhandel

De studies rond de oorzaken van leegstand en de impact van e-commerce werden gepubliceerd en dienden ook als basis voor de actieplannen die rond die thema's werden vorm gegeven en voorgelegd aan het stakeholdersoverleg detailhandel. Het actieplan leegstand leverde input voor het project "Kernversterkend Winkelbeleid van A tot Z". Het actieplan e-commerce vormde de basis voor het project "Het internet. Ook uw zaak" (hieronder). De portaalsite van het Kennisnetwerk, www.detailhandelvlaanderen.be met als voornaamste doelgroep lokale beleidsmakers detailhandel blijft een belangrijk kanaal voor de ontsluiting van studies en andere relevante informatie.

Eind 2015 had de portaalsite 36.521 bezoekers verzameld, 202 volgers op Twitter en 1.105 abonnees voor de nieuwsbrief E-talage.

Het internet. Ook uw zaak.

Om handelaars te overtuigen de mogelijkheden van online-marketing en e-commerce in hun bedrijfsstrategie te benutten, werd de campagne "Het internet. Ook uw zaak" opgestart in november. De campagne maakt deel uit van een Efro-project ingediend door Agentschap Ondernemen in samenwerking met Unizo. Het project mikt op handelaars en lokale besturen en wil sensibiliseren, oriënteren en begeleiden. Er zijn inspiratiesessies in heel Vlaanderen en een campagne via social media, advertenties en radiospotjes. De portaalsite www.hetinternetookuwzaak.be bundelt niet alleen nuttige informatie voor wie online aan de slag wil maar ook getuigenissen van handelaars die al een stukje verder staan. Verder kunnen handelaars door een e-scan in te vullen een gepersonaliseerd advies krijgen en is er ook een rekenblad beschikbaar om de consequenties op vlak van tijd en geld op voorhand in te schatten. Via Syntra en de Innovatie-academie wordt er ook gespecialiseerde opleiding aangeboden.

De campagne liep in november, werd in december en januari gepauzeerd voor de eindejaarsperiode en de solden en werd heropgestart in februari 2016. Eind 2015 had de portaal van de campagne 13.529 bezoekers verzameld. De bijhorende Facebook-pagina telde op dat moment 783 likes. 763 mensen waren geabonneerd op de nieuwsbrief.

Commerciële Inspiratie

De detailhandel is een sector in volle transformatie. Om handelaars te helpen hun concepten aan te passen aan de veranderende marktomstandigheden en de snelle technologische evolutie werd het project Commerciële Inspiratie opgestart. 540 handelaars krijgen tussen 2014 en 2017 een intensief begeleidingstraject aangeboden om hun strategie te actualiseren waarbij het digitale bijzondere aandacht moet krijgen. De steden en gemeenten zijn een belangrijke partner in dit project dat wordt uitgevoerd door UNIZO en WES. Reeds 34 gemeenten hadden eind 2015 besloten Commerciële Inspiratie aan te bieden aan hun handelaars. De deelname wordt soms over meerdere jaren gespreid. Bij 151 handelaars werd in 2015 het begeleidingstraject opgestart.

5.5. Materialenscan

De Vlaamse Regering zet ook in de periode 2014-2019 verder in op de transitie 'duurzaam materialenbeheer' om tegen 2020 te evolueren naar een efficiënt draaiende kringlooeconomie met een zo laag mogelijk energie-, grondstoffen- en materiaalgebruik. Ze wil zo de impact op het leefmilieu beperken en de concurrentiepositie van de Vlaamse kmo's versterken. Hiervoor wordt verder gebouwd op het Vlaams Materialenprogramma, dat in 2012 startte als een publiek-privaat actieplan.

Om ook de kmo's mee te krijgen in dit verhaal biedt het Agentschap Ondernemen sinds eind 2013 een gratis materialenscan aan in samenwerking met de OVAM. Deze eerstelijns doorlichting heeft als doel kmo's aan te zetten tot een meer duurzaam materialenbeheer. De scan wordt uitgevoerd door materiaalexperts van 6 opdrachtnemers (Clusta, Centexbel i.s.m. FPV, C2C-Platform, Haskoning, Sirris en Verhaert) middels een overheidsopdracht van het Agentschap Ondernemen.

In 2015 werd bij een 50-tal kmo's een materialenscan uitgevoerd. Na inventarisatie van de in- en outputstromen en van de kosten van materiaalgebruik en afvalproductie ontvangen de kmo's een uitgebreid rapport op maat, waarbij telkens een aantal interessante aanbevelingen werden gedaan, vooral op het vlak van efficiëntieverbetering, aanpassing ontwerp en verbeterde selectieve inzameling. In mindere mate komen ook materiaalsubstitutie, ketenbeheer en nieuwe business modellen aan bod.

Om het effect en de doelmatigheid van het scanprogramma na te gaan, werd midden 2015 een evaluatie uitgevoerd bij een eerste groep deelnemende bedrijven. Deze evaluatieoefening werd aangevuld met een analyse van cijfergegevens uit de individuele bedrijfsscanrapporten.

Uit de evaluatie bleek dat de overgrote meerderheid van de gescande bedrijven (88%) het scanrapport enigszins waardevol of waardevol vond. Slechts 3% vond het scanrapport niet waardevol. Ook de tevredenheid over de adviseurs was heel hoog: 76% (zeer) goed en 12% voldoende. Een belangrijk doel van de eerstelijns materialenscan is om de bedrijven op weg te zetten naar verder onderzoek en implementatie van verbetermogelijkheden. Uit de evaluatie bleek dat bijna 60% van de bedrijven effectief reeds actie ondernomen had: het grootste aantal verder onderzoek, een beperkt aantal reeds implementatie. Slechts iets meer dan 40% van de bedrijven had nog niets ondernomen enkele maanden na de scan. Hiermee lijkt het doel om bedrijven op weg te zetten dus bereikt te worden.

De analyse van de bedrijfsscanrapporten toonde aan dat de gemiddelde grondstofkosten ook in Vlaanderen rond de 50% van de totale bedrijfskosten liggen, hoger dus dan de energie- en de personeelskost, en dat gemiddeld 18 % van de grondstoffen (en 19 % van de bedrijfskosten) verloren gaat. De uitgevoerde materialenscans bevestigen hiermee het belang maar vooral ook het potentieel van duurzaam materiaalgebruik. Als men het grondstofverlies met 10% kan reduceren door duurzamer materiaalgebruik bespaart men in principe dus bijna 2% op de totale bedrijfskosten.

Het scanprogramma wordt actief opgevolgd vanuit Agentschap Ondernemen en OVAM. Ook in 2015 bleek het grootste knelpunt voor de opdrachtnemers het werven van geïnteresseerde kmo's. Daarom werden in het najaar van 2015 vanuit OVAM en Agentschap Ondernemen bijkomende promotie- en communicatieacties opgestart, zoals o.a. een hernieuwde communicatiecampagne, een samenwerking met Plan C, promotie via mailings, ...

Gezien enerzijds de positieve tussentijdse evaluatie en anderzijds de moeilijke werving, werd de uitvoeringsperiode van het materialenscanprogramma eind 2015 met 1 jaar verlengd. Nog tot eind 2016 kunnen geïnteresseerde kmo's een beroep doen op deze gratis materialenscan. Dit initiatief kan gezien worden als een concrete bijdrage vanuit het beleidsdomein Economie aan het Vlaams Materialenprogramma.

5.6. Geïntegreerde benadering van ondernemers (e-loket)

De Vlaamse Regering heeft in het regeerakkoord 2014-2019 bevestigd dat ze het e-loket voor ondernemers, www.vlaanderenonderneemt.be, verder wil uitbouwen tot de digitale front office van de Vlaamse overheid. Uitgangspunten zijn dat de (kandidaat-)ondernemer via het e-loket toegang krijgt tot relevante gepersonaliseerde overheidsinformatie en digitaal aanvragen voor erkenningen, vergunningen, subsidies, fiscale materies, ... kan indienen. Voor al zijn dossiers bij de Vlaamse overheid zal de ondernemer, via selfservice, een up-to-date statusoverzicht ter beschikking krijgen. De ondernemer zal hierbij maar één keer hoeven in te loggen over alle systemen heen, waardoor de Vlaamse overheid gezien wordt als 1 transparante organisatie.

Het programma Vlaanderen Radicaal Digitaal lanceerde een projectoproep op 11 mei 2015 om de Vlaamse overheid te transformeren tot een digitaal gedreven overheid. Elke entiteit binnen de Vlaamse overheid mocht één projectvoorstel indienen. Als trekker van het e-loket voor ondernemers diende het Agentschap Ondernemen hiervoor een projectvoorstel in. De deadline voor het indienen van een projectvoorstel liep af op vrijdag 5 juni 2015. Er werden 38 projectvoorstellen ingediend. 15 projecten werden door de Vlaamse regering op 17 juli 2015 geselecteerd, waaronder het e-loket voor ondernemers. We zullen hierbij maximaal gebruik maken van bestaande strategische bouwstenen zoals een uniform toegangs- en gebruikersbeheer, ACM/IDM3, en de ontwikkeling van een nieuwe generieke component zoals het dossierstatusinformatiesysteem, DOSIS. Dit systeem heeft tot doel uit te groeien tot een informatieknooppunt van de Vlaamse overheid dat de dossierstatusinformatie van de ondernemer en burger samenbrengt. De relevante dossierstatusinformatie voor de desbetreffende ondernemingen zal ontsloten worden via het e-loket voor ondernemers. Met DOSIS wordt een eerste stap gezet inzake transparante digitale dienstverlening naar ondernemers op het vlak van dossierstatusinformatie en in de toekomst naar burgers en lokale besturen.

In de eerste pilootfase van het e-loket voor ondernemers, die gestart is begin september 2015, werken we samen met volgende projectpartners: Agentschap (Innoveren en) Ondernemen, departement Werk en Sociale Economie, Vlaamse Belastingdienst, departement Ruimte Vlaanderen, Flanders Investment and Trade, departement Leefmilieu, Natuur en Energie, het Agentschap Informatie Vlaanderen en het Facilitair Bedrijf. Ze hebben het engagement genomen om dossierstatusinformatie van ondernemingen door te sturen naar DOSIS en gebruik te maken van ACM/IDM3 als toegangs- en gebruikersbeheer. In het najaar 2015 werd als eerste stap een service design traject opgestart om de noden en behoeften van de ondernemers in het nieuwe concept vorm te geven. De bedoeling is om in het najaar van 2016 aan te tonen dat het e-loket voor ondernemers technisch werkt en aansluit op de behoeften en noden van de ondernemer.

5.7. Contactpunt zorg economie

Deze beleidsopdracht, uitgebouwd binnen een EFRO project, startte in 2011 als Impulsloket Flanders' Care, de operationele draaischijf van het Vlaanderen in Actie project Flanders' Care. Het Impulsloket Flanders' Care had een faciliterende rol tussen de noden van zorgverstrekkers, bestaande of nieuwe technologie en het innovatiepotentieel van de stakeholders. De 5 operationele doelstellingen waren sensibiliseren, inventariseren, matching van de verschillende stakeholders en de overheid, projectontwikkeling en de goede praktijkervaringen als hefboom gebruiken voor een verdere verspreiding, zowel in Vlaanderen als internationaal.

In 2013 werd het Impulsloket Flanders' Care omgevormd tot het Contactpunt Zorg economie en werd deel van het geïntegreerde loket voor ondernemers van het Agentschap Ondernemen. Het bleef de informatiefunctie en toegangspoort tot Flanders' Care met als bijkomende taken het zoeken naar duurzame samenwerkingsmodellen, toekomst gerichte en haalbare business modellen en de ontwikkeling van nieuwe industrieën binnen de zorgsector detecteren en stimuleren. Het voormalige Impulsloket Flanders' Care bleef als Contactpunt zijn doorverwijzende en informerende rol spelen met extra aandacht voor ondernemers in de zorgsector.

Op 30 juni 2015 rondde het Contactpunt Zorg economie het EFRO project af, na 2 verleningen van telkens één jaar. Enkele cijfers over de volledige projectperiode:

- Het Contactpunt bereikte 1.454 deelnemers via infosessies en workshops in het kader van haar sensibiliseringsopdracht. Tot 40 keer nam het Contactpunt haar rol als spreker op door stakeholders georganiseerde congressen, seminaries,... of nam het als jurylid deel aan de uitreiking van Awards, de beoordeling van projecten,...
- Met 800 geregistreerde vragen, waarvan circa 500 doorverwijzingen, vervulde het Contactpunt met succes haar makelaarsrol.
- Het Contactpunt was online aanwezig via de website van Flanders' Care, de website van AO en vergrootte metertijd ook haar zichtbaarheid op de sociale media (vb. 1.433 connecties op LinkedIn). Gesteunde projecten werden in beeld gebracht met een 25 tal professionele videoproducties die in totaal meer 12.500 werden bekeken.
- Het Impulsloket / Contactpunt Zorg economie coördineerde 3 oproepen voor demonstratieprojecten en begeleidde de geselecteerde projecten samen met experts in hun evidence-based care en user-centered aanpak. Dat deze begeleiding ook een toegevoegde waarde had voor de werkgelegenheid blijkt uit de 3 extra (naast de gesubsidieerde) aanwervingen die hieruit voortvloeiden.

In het kader van de afsluiting van haar EFRO project organiseerde het Contactpunt Zorg economie op 10 juni 2015 haar eindcongres "**Zorg economie, een Leesbaar Voorschrift**". Topexpert PELLE GULDBORG HANSEN van de Roskilde Universiteit Denemarken kwam spreken over het belang van NUDGING in de gezondheidszorg en het nieuwe Flanders' Care instrument '**User Centered Roadmap**' werd voorgesteld. Andere instrumenten die het Contactpunt ontwikkelde zijn de **Toolboxkit Evidence Based Care**, een gratis online tool (beslissingsboom) die ondernemers, zorgactoren en kennisinstellingen gidst om de juiste onderzoeksmethodiek te vinden in functie van het onderwerp (product of dienst), doelgroep en gebruik (www.toolboxkitflanderscare.be) en **DOKZ**, een online databank (N/E) die visualiseert wie in Vlaanderen actief is in de care en cure sector (www.dokz.be).

Het Contactpunt Zorgeconomie nam de afgelopen jaren deel aan of initieerde meer dan een dozijn projecten (Spider model, KEA, Mirad, Strategische Stuurgroep Zorgeconomie West-Vlaanderen, HIPS, Ambient Assisted Living programma, Cross-over project Flanders Inshape, ...).

Een aantal projecten lopen nog door:

4 de oproep Nieuw Industrieel Beleid: Zorgeconomie

Met deze oproep steunt het Agentschap Ondernemen projecten die nieuwe vormen van zorgmodellen gebaseerd op een structurele samenwerking willen ontwikkelen waar de samenleving baat bij heeft én die wereldwijd economisch kunnen renderen. Het Agentschap Ondernemen ondersteunt de samenwerking tussen enerzijds de ondernemerswereld en anderzijds de zorgsector in de overschakeling naar deze nieuwe zorgmodellen van de toekomst om product-dienstencombinaties in de waardeketen te realiseren. De projecten worden gedragen door een breed consortium waarin de gehele waardeketen vertegenwoordigd is, daarmee bedoelen we zowel ondernemers, woonzorgcentra, ziekenhuizen, thuiszorgorganisaties, OCMW 's, steden, gemeentes, kennisinstellingen,... Centraal in de oproep stond het begrip 'Lead-customer'.

Het Contactpunt Zorgeconomie ontwikkelde de inhoudelijk aanpak en stond in voor de administratieve voorbereiding en verdere opvolging van de oproep. Eind november 2014 werden 4 projecten geselecteerd die dit jaar door het Contactpunt Zorgeconomie van nabij werden opgevolgd. Het Contactpunt schreef daarnaast een aanbesteding uit voor een leerplatform zodat de projecten intensief door experts konden worden gecoacht in de ontwikkeling van hun business/organisatiemodel.

Nano4Health

Het Contactpunt Zorgeconomie / Agentschap Ondernemen heeft voor dit Europees project een trekkersrol. Samen met Flanders Bio, DSP Valley en Flanders DC werd een projectvoorstel ingediend binnen de CIP oproep 2013 – 'Clusters and entrepreneurship in support of emerging industries' en in maart 2014 ging Nano4Health van start.

Het project wil een transnationaal en interactief ecosysteem creëren in de doorsnede tussen nano- en biotechnologie in het domein van de gepersonaliseerde gezondheidszorg. Binnen deze omwenteling kan Vlaanderen een voortrekkersrol spelen aangezien de nodige know how verzameld zit in de Vlaamse onderzoeksinstituten en bedrijven.

Het project wil een geïntegreerd model ontwikkelen op 3 niveaus: een ondersteunend beleid, cross cluster/sectorale samenwerking zowel binnen Vlaanderen als internationaal en de verworven kennis toepassen op 25 concrete projecten. Creativiteit is de facilitator tussen de verschillende disciplines.

Het project zoekt eveneens naar een inclusieve aanpak ter ondersteuning van bedrijven die zich ontwikkelen in deze opkomende industrie op het kruispunt van de bio-en nanotechnologie bevinden

in het gebied van gepersonaliseerde gezondheidszorg. Nano4Health brengt verschillende stakeholders samen om nieuwe waardeketens te ontwikkelen en te versterken.

Het project werd gekozen als case studie binnen de OESO werkgroep 'Systeem Innovatie'.

Afronding van het Nano4Health project wordt voorzien eind juni 2016.

KEA

KEA is een opleidingstraject dat (pre-) starters in de zorgeconomie intensief van idee-fase tot aan de lancering begeleidt. Het Contactpunt nam deel aan de stuurgroep en verzorgde mee het eindevent in februari 2016.

Roadshow Flanders' Care

Het Contactpunt organiseerde deze Roadshow samen met Flanders' Care. Gedurende 7 weken (van eind mei 2015 tot eind juni 2015) werden 8 sessies georganiseerd in de 5 Vlaamse provincies met als doel de ondernemerswereld en de zorgsector dichterbij elkaar te brengen en tot concrete samenwerkingsvoorstellen te komen met de volledige waardenketen in de overschakeling naar de Nieuwe Zorgeconomische business modellen van de Toekomst. De vergaarde informatie werd verwerkt tot concrete beleidsaanbevelingen.

5.8. Intellectuele eigendom

Het Agentschap Ondernemen heeft een sensibiliserings-en informatieopdracht op het vlak van intellectuele eigendom (IE) en het beheer ervan bij Vlaamse kmo's. Kmo-bedrijfsleiders zijn zich immers vaak onvoldoende bewust van het belang van IE voor hun kmo. Naast het behandelen van vragen van (kandidaat-)ondernemers naar informatie en advies over intellectuele eigendom, heeft Agentschap Ondernemen een aantal acties ontwikkeld om deze kmo's te informeren en te sensibiliseren.

Jaarlijks worden op geregelde tijdstippen in de verschillende provincies infosessies, workshops en zitdagen georganiseerd over het thema 'intellectuele eigendom'. Deze worden steeds georganiseerd in samenwerking met de provinciale innovatiecentra. De infosessies bestaan uit kleinschalige, interactieve sessies om kmo's op een laagdrempelige manier te informeren over een specifiek IE-gerelateerd onderwerp. Daarnaast zijn er ook workshops voor ondernemers die wat diepgaander aan de slag willen met IE-databanken. Tot slot organiseert het agentschap zitdagen waar ondernemers hun vragen rond intellectuele eigendom kunnen voorleggen aan onafhankelijke experts van het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom (BBIE) en de FOD Economie. In 2015 werden 24 sessies georganiseerd, met in totaal meer dan 400 deelnemers.

Via de idee-scan op www.beschermijndee.be lanceerde Agentschap Ondernemen in 2012 een laagdrempelige online tool. Op basis van de antwoorden op een aantal vragen over het idee, wordt een rapport gegenereerd op maat van het idee met daarin een eerste richtinggevend IE-advies. Deze tool werd reeds door meer dan 1900 mensen gebruikt om af te toetsen hoe ze hun idee (beter) kunnen beschermen.

In samenwerking met het BBIE is Agentschap Ondernemen in 2014 gestart met de ontwikkeling van een e-learningtool over intellectuele eigendom, specifiek voor studenten uit het hoger onderwijs. De e-learning, die ThatsIP werd gedoopt, werd gelanceerd bij de start van het academiejaar 2015 – 2016. Hoewel de e-learning ontwikkeld werd voor gebruik in het hoger onderwijs, werd beslist de tool gratis en vrij toegankelijk te maken voor iedereen op www.thatsip.be. Ondernemers die hun kennis over intellectuele eigendom willen vergroten, kunnen op die manier ook gebruik van de e-learning. In de periode september tot eind 2015 werd ThatsIP reeds meer dan 3.600 keer bezocht door meer dan 2.400 unieke bezoekers.

Het Agentschap Ondernemen is officieel tussenpersoon voor het BBIE voor het i-DEPOT. Dit houdt in dat via Agentschap Ondernemen een ID-code aangevraagd kan worden om 10 euro korting te bekomen bij een online i-DEPOT. Dergelijk i-DEPOT is een manier om een bewijs van vaste datum te verkrijgen. In 2015 werden een 60-tal dergelijke ID-codes aangevraagd.

In 2015 werd in samenwerking met FIT en BBIE gestart met de opmaak van een brochure om ondernemers te informeren over intellectuele eigendom in een internationale context. Bedrijven met internationale plannen krijgen via de brochure een overzicht van de belangrijkste aandachtspunten inzake intellectuele eigendom bij import en export. De brochure zal in de loop van 2016 ter beschikking gesteld worden.

In samenspraak met het IWT groepeerde het Agentschap de Vlaamse (semi-) publieke IE actoren in een platform (VIEP: Vlaams Intellectuele Eigendom Platform) met als doel enerzijds hun acties met betrekking tot intellectuele eigendom op elkaar af te stemmen en anderzijds gezamenlijk nieuwe initiatieven te ontwikkelen. In 2015 ondernam dit platform volgende gezamenlijke acties:

- Er werd gestart met de voorbereiding van een groots IE-event 'Copy Talks' dat plaatsvindt op 26 april 2016;
- De IWT-publicatie 'Ons Patent Boekje' werd grondig herwerkt;
- Er werden voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling van een digitale tool voor Vlaamse kmo's met betrekking tot intellectuele eigendom.

5.9. Energie-efficiëntie in kmo's

Het Agentschap Ondernemen zette in 2015 in op energie-efficiëntie in kmo's door het geven van een energieadvies op maat via het aanbod van eerstelijns-energiescans, en door het opstellen van een esco-programma dat op termijn moet leiden tot meer implementatie van energiebesparende maatregelen.

In 2015 werden er 183 eerstelijns energiescans door het Agentschap Ondernemen uitbesteed (als onderdeel van een uitbesteding van in totaal 470 scans). De scans werden opgesteld door vijf geselecteerde studie bureaus en aangeboden aan een zeer diverse groep kmo's. De inhoud van 400 van de 470 scans werd samengevat en weergegeven in een uitgebreid eindrapport. De scans werden ook gevolgd door een enquête die werd uitgevoerd op vraag van het Agentschap Ondernemen door een consultingbureau. De resultaten daarvan werden mee opgenomen in het eindrapport van de energiescans.

Op 1 september 2015 startte de actie KOALA als adviestraject om de CO₂-uitstoot van bedrijven in de toerismesector te verminderen. Dit initiatief van Toerisme Vlaanderen, Agentschap Ondernemen en het departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid maakt deel uit van het Vlaamse Klimaatactieplan. Het adviestraject bestaat uit het uitvoeren van een gratis energiescan bij hotels, jeugdverblijven, meetingcentra (MICE), vakantie- en attractieparken. Aanvullend kunnen deze bedrijven verder gratis advies verkrijgen voor de implementatie van de aanbevolen energiemaatregelen. De uitvoering werd via een aanbesteding gegund aan 4 energieadviesbureau's die instaan voor een 100-tal energiescans en 60-tal implementatieadviezen. De energiescans zullen tegen eind 2016 en de implementatieadviezen tegen eind juni 2017 opgeleverd zijn.

Het regieluik van de dienstverlening energie werd verder versterkt door het coördineren van het projectprogramma "Esco's voor kmo's". Hierin bestuderen vier projectuitvoerders de interactie tussen een Esco (Energy Service Company) en een kmo. Einddoel hiervan is het opzoeken van knelpunten voor deze markt, het remediëren daarvan en het op punt stellen van een steunmechanisme dat de ontwikkeling van de esco-markt voor kmo's vooruit moet helpen.

Net als vorig jaar werd er naar gestreefd om advies over energie-efficiëntie om te buigen naar daadwerkelijke implementatie en realisatie.

5.10. FINMIX

FINMIX biedt aan ondernemingen de mogelijkheid om hun project voor te stellen aan een panel van financieringsexperten. Deze experts beoordelen het project en adviseren over de meest aangewezen financieringsmix.

In dit panel zetelen vertegenwoordigers van de banken, overheids- en private risicokapitaalverschaffers, een consultant risicokapitaal financiering, de innovatiecentra en de bedrijvenorganisaties Unizo en Voka. De confidentialiteit van het bedrijfsproject wordt uiteraard gewaarborgd gedurende het volledige traject.

Voor een bedrijf kan FINMIX interessant zijn om volgende redenen:

- Onderzoek of alternatieve financiering een antwoord biedt op de financieringsbehoefte;
- Aftoetsing van potentiële overheidsmaatregelen;
- Financieringsadvies door een expertenpanel;
- Efficiëntere zoektocht naar financiering.

FINMIX biedt volgende diensten aan:

- Een analyse van het ondernemingsplan van het bedrijf waarbij de financieringsbehoefte in kaart wordt gebracht;
- Een advies door een expertenpanel over de optimale financieringscombinatie op maat van het bedrijf;
- Opvolging van de implementatie van het verkregen advies.

FINMIX werd begin 2012 gelanceerd en kent duidelijk een stijgend succes en naamsbekendheid.

1. Aantal aanmeldingen tegenover deelnames aan panelsessies 2015	
Aantal aanmeldingen	63
Aantal verschenen voor panel	30
* aanmelding: versturen van aanmeldingsformulier op finmix.be	

2. aantal deelnames aan panelsessies 2015 per sector	
Industrie	
Voedingsmiddelen	
farmacie/life sciences	2
energie en duurzame energie	3
Cleantech	1
chemie (bio)	
Metaal	1
Technologie	2
Overige	
Zakelijke dienstverlening	
ICT	11

media en communicatie	3
Logistiek	
zakelijke dienstverlening	4
Overige	
Andere sectoren	
toerisme en horeca	
Zorg	1
creatieve industrie	
groot- en kleinhandel	2
Overige	30
Totaal	

3. Aantal deelnames aan panelsessies 2015 per provincie	
Aantallen/provincie	
Antwerpen	5
Limburg	2
Vlaams-Brabant	6
Oost-Vlaanderen	13
West-Vlaanderen	4
Totaal	30

4. aantal deelnames aan panelsessies 2015 per ondernemingsfase	
Type ondernemer	
kandidaat-starter	8
starter < 3jaar	11
gevestigd bestaande activiteit	4
gevestigd nieuwe activiteit	7
overname	0
Totaal	30

5. via welk kanaal kwamen de deelnemers aan de panelsessies in contact met FINMIX	
Hoe op de hoogte van FINMIX?	
Agentschap Ondernemen	10
Innovatiecentra	8
Website (finmix.be, ao.be, google.be)	1

Stakeholders	7
Overige	4
Totaal/jaar	30
* Stakeholders: Ban Vlaanderen, PMV, Participatiefonds Vlaanderen, Febelfin, BVA, Voka, Unizo	

6. Totaal bedrag van de financieringsbehoefte	
<of= 250.000	5
> 250.000 en <of= 500.000	8
> 500.000 en <of= 1.000.000	7
>1.000.000 en <of= 2.500.000	9
>2.500.000	1
Totaal/jaar	30

FINMIX Internationaal:

FIT en het Agentschap Ondernemen zetten naast het basistraject FINMIX in 2015 samen een gespecialiseerd traject FINMIX Internationaal op

FINMIX Internationaal wordt een trajectbegeleiding -geen subsidie- voor elk project dat op zoek is naar de optimale financieringsmix, waarbij het klassieke bankkrediet alleen niet volstaat, omwille van het risicovolle, complexe en internationale karakter van het project.

Het doel van FINMIX Internationaal is om Vlaamse bedrijven die willen internationaliseren informatie op maat aan te bieden over de financieringskanalen die het betreden van buitenlandse markten, structureel of op projectbasis, ondersteunen. Dit gebeurt concreet door het organiseren van expertenpanels waarop ondernemers hun ondernemingsplan en financieringsbehoefte kunnen voorleggen aan een panel van experts. Deze experts geven advies over de meest aangewezen financieringsbronnen om hun financiering rond te krijgen.

Het grote verschil tussen FINMIX en FINMIX Internationaal zit in de experts die optreden tijdens de panelsessies enerzijds en in de specifieke begeleidingsmogelijkheid vanuit FIT en haar instrumentarium anderzijds.

In het FINMIX Internationaal panel zetelen vertegenwoordigers van de banken, overheids- en private risicokapitaalverschaffers, overheids- en private kredietverzekeraars, een consultant internationale financiering en de bedrijvenorganisaties Unizo en Voka. De confidentialiteit van het bedrijfsproject wordt uiteraard gewaarborgd gedurende het volledige traject

De voordelen om als bedrijf beroep te doen op FINMIX Internationaal zijn dezelfde als bij FINMIX met name:

- ▶ Onderzoek of alternatieve financiering een antwoord biedt op de financieringsbehoefte;
- ▶ Aftoetsing van potentiële overheidsmaatregelen;
- ▶ Financieringsadvies door een expertenpanel;
- ▶ Efficiëntere zoektocht naar financiering.

Op 26 november 2015 vond een eerste proefsessie plaats waarbij twee ondernemers hun plan voorstelden.

5.11. Vlaamse Kredietbemiddelaar

Als gevolg van de 6de staatshervorming en de regionalisering van het federale Participatiefonds, organiseert het Agentschap Ondernemen sedert 1 april 2014 de dienstverlening van de kredietbemiddelaar.

kmo's en zelfstandigen die problemen ondervinden bij de financiering van hun onderneming en er niet in slagen om deze op te lossen, kunnen terecht bij de Vlaamse kredietbemiddelaar. Deze dienstverlening van het Agentschap Ondernemen kan helpen om te bemiddelen met de bank om tot een oplossing te komen. De dienst kredietbemiddeling speelt een neutrale, intermediaire rol tussen de ondernemer en de financiële instelling om in alle vertrouwen een oplossing te vinden.

De kredietbemiddeling is toegankelijk voor elke onderneming (incl. vzw's), bedrijfsleider, ambachtsman, handelaar, beoefenaar van een vrij beroep of kandidaat-ondernemer.

De dienst kredietbemiddeling heeft als opdracht: het analyseren van dossiers en het voorstellen van oplossingen telkens dit mogelijk is, grote niet opgeloste problemen aanhangig maken bij de regering, bevorderen van de dialoog en het overleg tussen ondernemingen en hun financiële instelling, bekendmaken van overheidsmaatregelen en overleggen met de bevoegde instellingen, indien nodig optreden als bemiddelaar met de andere overheden (belastingontvanger, openbare instellingen van sociale zekerheid, ...), verzekeren van periodieke rapportering aan de overheden, alsook het formuleren van voorstellen en aanbevelingen.

Nu al kan hier speciale aandacht gevraagd worden voor de moeilijke situatie van zwakke ondernemers. Het zijn ondernemers die door hun financiële situatie verregaand machteloos staan tegenover de kredietverleners. Dit kan te maken hebben met hun kleinschaligheid. Maar het is vooral treffend bij ondernemingen die niet of maar moeizaam hun terugbetalingsverplichtingen kunnen voldoen. Hoge intresten tot boven de 10 % kunnen er het gevolg van zijn. Als het eenmaal bergaf gaat, komt men snel in een vicieuze cirkel terecht van zichzelf voedende kosten. Met het oog op een gezonde investeringsfinanciering moet dit duidelijk onder de aandacht gebracht worden.

Voor de Vlaamse kredietbemiddeling werd een intern projectteam samengesteld bestaande uit accountmanagers financiering en een administratief ondersteuner. Door de aanstelling van de federale kredietbemiddelaar die de interne werkgroep aanstuurt en begeleidt, werd de continuïteit van de dienstverlening gewaarborgd. In 2015 kwamen 142 aanvragen tot kredietbemiddeling binnen.

5.12. LED-netwerk Vlaanderen

► Wettelijk kader

- BVR van 24 april 2009 voor steun aan projecten ter bevordering van het ondernemerschap
- Ministerieel lancerings- en steunbesluit per oproep (14 december 2012 voor het steunbesluit van de oproep 2012 en 19 november 2014 voor de verlenging van de projecten)

► Budget

- oproep 2012: € 2.248.354
- verlenging 2014: € 573.400
- cofinanciering van de EFRO-oproep tot verlenging van het LED-netwerk tot 31/12/2017: € 562.500

► Toelichting

Grotere ondernemingen beschikken over voldoende competenties en middelen om kennis en expertise in huis te halen en te houden. Bij kleine kmo's, die het vaak zonder eigen R&D-afdeling of technisch/technologisch hooggeschoolden moeten doen, is dit minder het geval. kmo's hebben hierdoor behoefte aan concrete, laagdrempelige (en bijgevolg goedkope) en kortlopende dienstverlening. Dit vereist een vraaggedreven aanpak en een dienstverlening tegen laagdrempelige voorwaarden.

In dit kader werd in 2012 de oproep LEDnetwerk Vlaanderen gelanceerd. De bedoeling van de Laagdrempelige Expertise- en Dienstverleningscentra (LED's) is om op complementaire wijze de verspreiding van kennis naar kleine kmo's te vergemakkelijken. Deze oproep werd afgerond in 2013. In de loop van 2013 werd het LEDnetwerk dan ook over heel Vlaanderen uitgerold, eind 2014 werd beslist de lopende projecten te verlengen tot eind 2015.

Om de werking van de LED's goed op te volgen en het concept te bewaken, is er een centrale stuurgroep opgericht.

Gezien de opstart van het nieuwe Agentschap Innoveren en Ondernemen begin 2016 en de daarbijhorende transitieperiode en omwille van de rol van de Innovatiecentra in het LED-netwerk en het feit dat deze in 2016 een nieuwe beheersovereenkomst krijgen die zal ingaan op 1 januari 2017, werd beslist het LED-netwerk bijkomend te verlengen met 1 jaar tot 31 december 2016. Hiertoe werd in het najaar van 2015 een EFRO-oproep gelanceerd met een enveloppe van 500.000 euro, waarbij er tevens Hermes-cofinanciering is voorzien ten belope van maximaal 562.500 euro. Er werd eind januari 2016 één projectvoorstel ingediend voor alle LED's samen en niet meer per provincie, waarbij de Vlaamse Hogescholenraad als coördinator zal optreden.

6. Generieke dienstverlening aan bedrijven

Het Agentschap Ondernemen heeft in elke provincie een multidisciplinair team van medewerkers die ondernemingen informeren en oriënteren over de verschillende manieren waarop de overheid hen kan ondersteunen.

Zo informeert en oriënteert het Agentschap Ondernemen, ondernemers bijvoorbeeld over de financiering van hun onderneming en over de verschillende overheidsmaatregelen die voor hen van belang kunnen zijn (steunmaatregelen, het belang van een ondernemingsplan, doorverwijzing naar gesteunde projecten,...). Vragen van ondernemers worden beantwoord door het contactcenter van het Agentschap Ondernemen dat bereikbaar is op 0800 20 555.

6.1. Sensibiliseren en informeren

Publicaties

Hieronder vindt men de cijfers van de downloads van publicaties van de website voor de periode 01/01/2015 tot 31/12/2015.

Downloads per maand

Maanden	Aantal downloads
Januari	5.262
Februari	6.602
Maart	7.207
April	5.861
Mei	5.889
Juni	6.453
Juli	5.647
Augustus	6.880
September	7.334
Oktober	8.175
November	7.198
December	6.082
Totaal	78.700

Nieuwsbrief www.vlaio.be

Maanden	Aantal artikels
Januari	6
Februari	12
Maart	9
April	16

Mei	9
Juni/juli	15
September	15
Oktober/november	9
Totaal	125

De nieuwsbrief wordt verspreid aan 64.675 abonnees.

b) Informatiesessies

	Aantal infosessies	Aantal aanwezigen	Gemiddeld aantal deelnemers
2012	143	4325	30,24
2013	112	5030	44,91
2014	92	3194	34,71
2015	85	2669	31,4

Website

Aantal bezoekers: 579.079

- waarvan 48,5% terugkerende gebruikers
- waarvan 51,5% nieuwe gebruikers

Paginaweergaven:

- 3.357.641 paginaweergaven waarvan 2.476.135 unieke paginaweergaven
- per sessie werden gemiddeld 3,03 pagina's opgevraagd

Meest bezochte pagina's

Meest bezochte pagina's
Themapagina kmo-portefeuille
Homepagina
Subsidedatabank
Pagina's kmo-portefeuille
Themapagina
Contactpagina

6.2. Individuele informatieverstrekking, vraagarticulatie en accountmanagement

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de vragen die door het Agentschap Ondernemen beantwoord werden in het kader van de reguliere dienstverlening, de bijzondere opdrachten en projecten.

Tabel: totaal aantal vragen dienstverlening

	2011	2012	2013	2014	2015	
Accountmanagement	635	486	362	228	247	+8%
Vraagarticulatie	3715	3125	3294	3481	3823	+10%
Informereren	2831	4537	5318	4220	5309	+26%
Niet geregistreerd in CRM-systeem	5479	7758	8396	9700	15570	+61%
Eindtotaal	12660	15906	17370	17629	24949	+42%

De systematische opvolging van vragen sinds 2013 door het Contact Center heeft een grote impact gehad op de antwoordtermijnen van vragen. Vragen van ondernemers worden in 93% van de gevallen binnen de 3 werkdagen volledig beantwoord. Complexere vragen en vraagstellers die niet meteen terug bereikbaar zijn, zorgen er voor dat er steeds een gedeelte van de vragen een doorlooptijd van meer dan 3 dagen heeft.

Het aantal vragen dat betrekking had op de formaliteiten bij het opstarten van een eigen zaak steeg sterk vanaf het najaar van 2014. Dit waren voornamelijk vragen m.b.t. de nieuwe bevoegdheden van het agentschap naar aanleiding van de 6de staatshervorming. Het Agentschap Ondernemen wordt meer en meer als een autoriteit beschouwd op dit vlak.

Daarnaast zijn er ook nog steeds veel vragen in verband met subsidies en financieringsmogelijkheden. Dit zijn zowel concrete vragen m.b.t. producten en diensten van het Agentschap Ondernemen zelf als vragen naar de financierings- en subsidiemogelijkheden voor investeringen of opleidingen.

Vragen i.v.m. thema's die niet tot de kerntaken van het Agentschap Ondernemen behoren (milieu, ruimtelijke ordening, intellectuele eigendom, ...) werden in 2015 duidelijk minder gesteld.

Tabel: thema's van de gestelde vragen

	2011	2012	2013	2014	2015	
Interne werking & Communicatie	1717	2431	2533	2920	3754	+29%
Communicatie	1169	1655	1693	1949	2170	
Interne werking	548	776	840	971	1584	
Financiering & Subsidies	3503	5003	6337	5863	7417	+27%
Financiering	502	439	627	698	700	
Subsidies innovatie	7	9	10	9	6	
Subsidies milieu, energie & duurzaamheid	1292	2461	3200	2445	3494	

Subsidies ondernemen	1702	2094	2500	2711	3217	
Innovatie	20	28	47	64	131	+105%
Beurzen voor onderzoekers	0	0	0	0	1	
Regelgeving	20	28	47	64	130	
Starten met een bedrijf	2599	2834	3249	3761	9763	+160%
Kennis & Bekwaamheid	1122	1390	1644	1961	6523	
Producten & Diensten	770	731	778	826	1107	
Regelgeving	707	713	827	974	2133	
Vergunningen	485	321	304	273	403	+48%
Vergunningen	485	321	304	273	403	
Ondernemerschap	380	666	783	778	516	-34%
Gazellesprong	56	51	88	108	44	
Ondernemingsplanwedstrijden	39	120	186	182	112	
Ondernemerschap bevorderen	35	49	43	56	42	
Overname	128	230	234	238	138	
Prestarters	53	136	113	98	117	
Preventief bedrijfsbeleid	71	79	117	94	66	
Clusterwerking & Doelgroepbenadering	507	850	958	991	360	-64%
Clusterwerking	35	49	57	73	38	
Flanders Care	41	352	349	402	141	
kmo-IT	13	13	9	7	5	
Zelfstandige kinderopvang	419	436	542	508	177	
Europa & Internationaal	1059	731	603	764	632	-17%
Begeleiding internationale investeerders	1	12	201	208	291	
EEN-werking	1058	719	402	556	341	
Relatiebeheer & Lokale partnerschappen	10	63	104	49	38	-22%
Relatiebeheer & Lokale partnerschappen	10	63	104	49	38	
Vestiging & Detailhandel	491	361	322	179	171	-4%
Detailhandel	0	0	90	21	15	
Vestiging & Ruimtelijke Economie	491	361	232	158	156	
Milieu & Energie	630	433	339	317	227	-28%
Energie	306	234	156	161	96	
Milieu	325	199	182	155	132	
Design & Intellectuele eigendom	542	443	555	491	291	-41%
Design	83	26	5	5	1	

Intellectuele Eigendom	459	417	550	486	290	
Data & GIS	104	127	91	114	129	+13%
Data & GIS	104	127	91	114	129	
Overige	2165	2856	2413	2319	2385	+3%
Overige	2165	2856	2413	2319	2660	
Eindtotaal	12660	15906	17370	17629	24949	+42%

De sterke stijging in het aantal **informatieve** vragen zal zich in 2016 waarschijnlijk niet voortzetten. Door de vereenvoudiging van de kmo-portefeuille en de invoering van de kmo-groeisubsidie zal het instrumentarium van het Agentschap Innoveren & Ondernemen reeds sterk vereenvoudigen. Daarnaast wordt er ook sterk ingezet op een verdere digitalisering en vereenvoudiging van de overige processen zoals bv. de online inschrijvingsmodule voor de Centrale Examencommissie.

7. Werking Design

7.1. Design Vlaanderen

Met Design Vlaanderen promoot het Agentschap Ondernemen eigentijds en kwaliteitsvol Vlaams design. Design is uitgegroeid tot een economische succesfactor voor kwaliteitsverbetering, innovatie en winstgevendheid. Daarom wil Design Vlaanderen ontwerpers ondersteunen en ondernemingen aanzetten tot het integreren van design in hun bedrijfscultuur en productieproces.

Ook het brede publiek wordt gesensibiliseerd voor de meerwaarde van design. We organiseerden vier tentoonstellingen in de Design Vlaanderen Galerie, goed voor 3000 bezoekers. Er was de uitreiking en de tentoonstelling van de Henry van de Velde Awards & Labels in BOZAR, waar een 6000 designliefhebbers op af kwamen.

Design Vlaanderen richt zich op het begeleiden van bedrijven die willen innoveren vanuit de invalshoek van design en productontwikkeling, het begeleiden en stimuleren van Vlaamse vormgevers en het promoten van Vlaanderen als designregio. Design Vlaanderen was partner in twee Europese projecten: SEE platform (implementatie van design policy in de (regionale) overheden) en SPIDER (Supporting Public Service Innovation using Design in European Regions).

Het tijdschrift Kwintessens verscheen vier maal. De thema's waren identiteit, van geboorte tot dood, de toekomst en design in onverwachte domeinen.

Design Vlaanderen was partner in het project "Belgium is Design" tijdens de Designweek van Milaan, waar de dienst samenwerkte met zijn Brusselse en Waalse collega organisaties. Samen brachten ze de tentoonstelling Confronting the Masters. Samen met Waalse collega's van WCC-BF nam Design Vlaanderen deel aan de beurs Collect in Londen.

7.2. Designplatform Vlaanderen

Het Vlaamse designlandschap gonst van de bedrijvigheid en Vlaanderen wordt internationaal terecht erkend als een 'designminded' regio. Wil het echter het actuele welvaartsniveau handhaven en zelfs verhogen, moeten design en creativiteit een prominentere rol toegekend krijgen. Concreet is er nood aan een evolutie van de traditionele, efficiëntie-gedreven naar een meer innovatie-georiënteerde, creatieve economie, zowel op cultureel, economisch als technologisch niveau. Om deze evolutie op gang te trekken, bundelden vijf Vlaamse organisaties eind 2011 de krachten in de vorm van **Design Platform Vlaanderen** www.designplatformvlaanderen.be. In de loop van 2014 breidde dit platform uit van vijf naar acht partners. Deze zijn:

Op **Vlaams** niveau:

- **Design Vlaanderen** www.designvlaanderen.be maakt deel uit van het Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO), promoot eigentijds en kwaliteitsvol Vlaams design, begeleidt bedrijven – die willen innoveren vanuit de invalshoek van design en productontwikkeling – en Vlaamse vormgevers, promoot Vlaanderen als designregio;
- **Flanders InShape** www.flandersinshape.be was tot eind 2015 de Vlaamse competentiepool voor productontwikkeling en industrieel design. Sinds begin 2016 is het een Competence Center van Antwerp Management School (AMS). Ze mixen kennis, tools en vakmanschap om bedrijven en organisaties te helpen bij het streven naar een betere klantenbeleving en sterkere bedrijfsresultaten;
- **Flanders Fashion Institute** www.ffi.be is onderdeel van Flanders DC www.flandersdc.be en stimuleert ondernemerschap in de mode-industrie in Vlaanderen, sensibiliseert ontwerpers rond zakelijke vaardigheden, begeleidt hen in hun loopbaan en promoot mode uit Vlaanderen nationaal en internationaal;
- **OVAM (ecodesign)** www.ecodesignlink.be: Duurzaam design stimuleren in Vlaanderen, daar staat OVAM voor. Ontwerpers spelen een cruciale rol in het bepalen van de milieu-impact van een product. De grootste winst is te boeken door deze impact aan te pakken in de ontwerpfasen. OVAM heeft verschillende instrumenten die ontwerpers hierin ondersteunen, zoals de Ecolizer & de SIS Toolkit (Sustainable Innovation System);

Op **regionaal** niveau:

- **Designregio Kortrijk** www.designregio-kortrijk.be heeft als doel om de regio Kortrijk nadrukkelijk te positioneren als een streek die design als hefboom voor haar ontwikkeling hanteert met activiteiten die gericht zijn op het introduceren van designcultuur in het industriële weefsel, onderwijs en de publieke en culturele sector;
- **Innovation & Design Euregio** www.i-d-e.be brengt designers, bedrijven, onderwijs en overheid rond de tafel rond innovatief design, dat ingrijpt op het dagelijkse leven van mensen en organisaties. Met een sterk netwerk en grensoverschrijdende samenwerkingen wil de organisatie een vruchtbare omgeving ontwikkelen voor designers en ondernemers in en om Limburg. IDE is dé netwerkorganisatie en het aanspreekpunt rond design in Limburg, dat via een structureel traject beloftevol designtalent, onderzoekers, makers en ondernemers ondersteunt bij het implementeren van design;
- **Ministry of Makers** www.ministryofmakers.be: Begin 2014 richtten Stad Gent, HoGent en Provincie Oost-Vlaanderen dit platform op, dat de creatieve krachten bundelt in Gent/Oost-Vlaanderen, om samen met de bedrijven, de sector, het onderwijs en de diverse overheden het designpotentieel in de Gentse/Oost-Vlaamse regio ten volle te benutten om innovatie, groei en jobcreatie te stimuleren. Dit door in te zetten op verschillende doelstellingen, zoals ondernemerschap bevorderen, kruisbestuiving tussen industriële en creatieve sectoren

bespoedigen, zorgen voor betere afstemming tussen onderwijs en werkveld, en de Gentse regio op de kaart zetten als belangrijke regio van creativiteit en design;

- **Antwerp. Powered by creatives.** www.antwerppoweredbycreatives.be: is een samenwerkingsverband tussen provincie/stad Antwerpen, designcenter de Winkelhaak, UA, AMS en KdG Hogeschool. Dit van oorsprong stedelijk initiatief groeide uit tot een designplatform voor de hele provincie, bundelt de krachten van designers, bedrijven, onderwijs en overheid, en versterkt de kruisbestuiving en samenwerking tussen de verschillende ontwerpdisciplines en industriële sectoren. Doel: initiatieven ontwikkelen die innovatie en experiment stimuleren door in te spelen op het potentieel en de specifieke noden van de Antwerpse designsector. Door het aanbieden van netwerking, het uitwisselen van kennis en een gemeenschappelijk communicatiekanaal zal dit resulteren in een inspirerende en aantrekkelijke regio met sterke creatieve bedrijven, die synoniem staan voor vernieuwing en de Antwerpse designsector internationaal op de kaart zetten.

Structurele- en projectmatige financiering.

In 2012 startte DPV zijn **operationele werking**. Sindsdien wordt door de Vlaamse overheid aan de partners een **structurele werkingsubsidie** toegekend. Voor het werkingsjaar 2015 bedroegen deze subsidies:

Designregio Kortrijk (DRK)	329.000,00 euro
Flanders Fashion Institute (FFI)	141.000,00 euro
Flanders Inshape (FIS)	141.000,00 euro
Innovation & Design Euregio (IDE):	329.000,00 euro
Ministry of Makers (MoM)	141.000,00 euro
Antwerp. Powered by Creatives (APbC)	141.000,00 euro

Eind 2015 werd de werking van Design Platform Vlaanderen stopgezet. Er werd een nieuwe aanpak ter ondersteuning van de creatieve sectoren uitgewerkt waarin onder andere de bijsturing van de missie en opdracht van Flanders DC centraal staat en waarvoor eveneens een EFRO-oproep "Creatieve Hubs" gelanceerd wordt.

8. Overzicht van de uitbetalingen op het Hermesfonds

ESR_code	ESR_omschrijving	Vastgelegd	Vereffend
12111201	Werkingsuitgaven / dekking van de beheersvergoeding aan derden	5.889.055,91	2.991.397,89
12111202	Overheidsopdrachten ifv continuering beleidsgericht onderzoek inc opdr of samenw overeenk met POM's	476.597,13	522.514,33
12111203	Beh. Vergoeding PMV - WinWin Lening	0,00	171.000,00
12111204	Convenant met Flanders DC 2009-2014 ter uitvoering van de activiteiten FFI en de ondernemingsplanwedstrijd	0,00	325.000,00
12111206	Bevordering van ondernemerschap via mediaoproep	0,00	40.000,00
12111207	Middelen ter ondersteuning van ondernemingsplanwedstrijden	0,00	449.120,00
12111208	Bevordering ondernemerschap - prestarters	0,00	742.971,13
12111209	Peterschapsprojecten via contractuele aansturing	2.300.000,00	2.890.615,59
12111210	Dienstverlening voor internationale groei	0,00	217.484,58
12111211	Beheersvergoedingen aan derden voor verschillende maatregelen	2.000.000,00	2.000.000,00
12111212	kmo Energie-efficiëntieplan	0,00	46.222,00
12111213	Onderzoeken ter ondersteuning van het beleid inzake toegang tot financiering en/of ondernemerschapsbevordering	0,00	0,00
12111214	Steunpuntwerking participatiefonds	300.000,00	143.936,50
12111215	Dotatie vanuit het Klimaatfonds voor energiescans Toerisme Vlaanderen	450.000,00	0,00

31323001	Projecten kaderend in het Nieuw Industrieel beleid	0,00	3.896.555,46
31323002	Provisie opstap economie en innovatie	0,00	0,00
31323003	Culturele en Creatieve Sectoren	485.000,00	78.594,71
31323004	Flanders Care	0,00	247.465,28
32003203	Project ondernemingsvriendelijke gemeente	750.000,00	1.502.248,03
32003204	Business Angel Networks (BAN's)	0,00	352.000,00
32003206	Vlaamse cofinanciering voor EFRO-projecten	13.971.999,13	9.764.552,74
32003211	kmo-portefeuille	38.267.000,00	39.991.521,74
32003214	Subsidie aan de vzw Vlaams Kenniscentrum Water (VLAKWA)	0,00	407.264,25
32003215	Subsidie aan het MIC	0,00	472.000,00
32003217	Uitbreiding kmo-P IC en advies loopbaanbeleid	0,00	1.107.431,80
32003218	Herlocalisatiesteun	0,00	1.321.360,00
32003220	Inkomenscompensatie als gevolg van hinder door openbare werken (2)	950.000,00	950.000,00
33003305	Peterschapsprojecten	636.733,76	786.851,27
33003306	Initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap	5.566.410,00	8.108.394,49

33003307	Initiatieven in uitvoering van het SALK	0,00	1.520.000,00
33003310	Flanders Make	5.000.000,00	0,00
41104101	Vlaamse cofinanciering voor EFRO-projecten via de institutionele overheid	0,00	0,00
41404141	Overdrachten aan VOI's (generaties)	0,00	3.745.275,19
41404142	Storting aan FIT ter uitvoering van EFRO-project	0,00	0,00
41404144	OVAM / Plan C - Strategisch Samenwerkingverband materialenbeleid	35.000,00	34.903,13
41404145	Transfer naar W&Z-ATAB en Schaarbeeklei	0,00	0,00
41404147	Proefboringen Balmatt-site	0,00	0,00
41404148	Transfert naar Cultuur	400.000,00	400.000,00
41414142	Overdrachten aan VITO - strategische ecologieprojecten	50.536,60	50.536,60
41604101	vergoeding aan VAF voor taken i.k.v. Screen Flanders	250.000,00	200.000,00
51125115	Groeipremies	0,00	1.939.112,59
51125116	Ecologiesteun	15.137.923,82	24.803.578,13
51125117	Strategische steun	39.403.768,16	37.842.669,10
51125118	Rentetoelage hinder door openbare werken - RTHOW	4.253.931,69	4.123.122,76

51125120	Relancemaatregelen nav diverse herstructureringen	0,00	4.406.810,81
51125121	ESKIMO - Stimuleren ESCO Markt	0,00	198.765,34
51125122	Projecten economische relance bevorderen	0,00	300.000,00
51125123	Subregionale economische ontwikkeling havengebied Antwerpen	0,00	1.842.417,90
51125124	Screen Flanders	4.500.000,00	4.319.235,50
51125127	Carbon Leakage (Compensatie Indirecte Emissiekosten - CIE)	28.995.203,29	23.945.436,57
51215101	Fiscale Minderink. Fed.Overh. Ikv de WinWinLening	0,00	0,00
51225002	Projecten ikv gebiedsgerichte partnerschappen en/of het Vlaams ruimtelijk-economisch beleid	999.863,99	1.940.103,88
63216301	Handelskernverstering in Gemeenten	0,00	474.821,61
63516102	Uitgaven aanleg bedrijventerreinen heringebruikname van industriële sites	22.962.746,91	17.485.672,10
	Totalen	194.031.770,39	209.098.963,00

DEEL II

Interne werking van het Agentschap Ondernemen

1. Adequate inspecties uitvoeren door de afdeling Inspectie Economie

1.1. Inleiding

De dienst Inspectie ziet toe op de correcte aanwending van de financiële stimuli die vanuit het Agentschap Ondernemen worden toegekend en is belast met de controle en het toezicht op en voorstelling van minnelijke schikking inzake alle bevoegdheden die ten gevolge de 6de staats hervorming zijn toegewezen aan het Agentschap Innoveren en Ondernemen. Daarnaast vervult de dienst occasioneel ook inspectieopdrachten in het kader van financiële stimuli toegekend door FIT en VEA. De dienst Inspectie streeft ernaar om hierbij als partner van de onderneming op te treden. Naast bovenvermelde opdrachten bestaat een steeds belangrijker deel van het takenpakket erin om in het kader van Interreg tweedelijnscontroles uit te voeren op rapporten van controles uitgevoerd door andere instanties.

1.2. Controles

Het aantal gecontroleerde dossiers over 2015 bedraagt 952 stuks en ligt daarmee 79 stuks hoger dan tijdens het jaar 2014 (873 stuks). De gunstige evolutie wat betreft de dossier stock houdt aan. Doordat de dossiers almaar arbeidsintensiever worden en de elektronische dossiers stilaan verdwijnen betekent dit echter geenszins een daling van het werkvolume.

Met een gemiddelde behandelingsduur van 67 dagen in 2015 is de behandelingsduur sterk gedaald tegenover het vorige jaar (77 dagen in 2014). Deze daling is opmerkelijk omdat het werkvolume gestegen is. Een mogelijke verklaring ligt in het feit dat er door de ontdebbling van de Interreg dossiers meer andere dossiers konden worden afgewerkt. Dossiers die doorgaans een veel kortere doorlooptijd hebben dan de Interreg dossiers (gemiddeld 200 dagen).

TYPE DOSSIER	Aantal verwerkt	Doorlooptijd
6SH – Vestigingsraad	7	21,86
ADHOC – AEO	46	102,67
ADHOC – EEE	2	78,50
ADHOC – ERE	11	117,00
ADHOC – VEA	4	29,25
AEO - AdHoc Opleidingssteun	1	304,00
AEO – brugprojecten	4	166,00
AEO - Call Ondernemerschap	22	62,27
AEO - eco call	80	57,91
AEO - eco online	7	67,43

AEO - eco plus	314	37,93
AEO – groeipremie	93	57,65
AEO - kmo-P - Dienstverkrijger (DVK)	13	118,31
AEO - kmo-P opleiding DVL	4	106,75
AEO - peterschapsprojecten	16	65,25
AEO - rentetoelage hinder openbare werken	100	29,57
AEO - Screen Flanders	24	110,75
AEO – SIOS	69	81,51
AEO – STRES	5	110,40
AEO - STS	1	30,00
DVL-Design	9	78,00
DVRE - Bedrijventerreinen en bedrijfsgebouwen	19	103,89
DVRE - streekplatformen	3	26,00
EEE - EFRO_2007_2013	47	157,91
EEE - Interreg	32	200,94
FIT - Uitrustingsgoederen	15	100,93
Flanders Care	4	10,50
TOTAAL # behandelde dossiers	952	
GEMIDDELDE BEHANDELINGSDUUR		67,38

1.3. De OLA-werking

De dienst Inspectie heeft zich door middel van Operational Level Agreements (OLA's) geëngageerd om binnen een vooropgestelde termijn de verslaggeving van haar controles op te leveren. Voor de meeste maatregelen werd met de steunverstrekende afdelingen/entiteiten per dossiersoort zo een OLA afgesproken.

Het OLA-engagement werd in 2015 vrij goed gerespecteerd, getuige de algemene daling van de doorlooptijd van 77 dagen in 2014 naar 67 dagen in 2015. Zoals bovenstaande tabel toont werd de vooropgestelde behandelingsduur niet gehaald voor de dossiers AEO – ad hoc opleidingssteun, AEO brugprojecten, kmo-p dossiers en de EFRO dossiers. Voor de eerste 2 dossiersoorten gaat het om slechts enkele uitzonderlijke dossiers (5) en voor kmo-P is de lange doorlooptijd te wijten aan het feit dat nu nagenoeg enkel dossiers worden gecontroleerd op basis van klachten of vermoeden van fraude. Door de complexiteit en doordat hier dikwijls externe partijen bij betrokken worden is het logisch dat deze dossiers in 2015 een hogere doorlooptijd kenden. Voor de EFRO dossiers is het probleem structureler. In 2015 werd een inhaalbeweging gemaakt in de afhandeling van EFRO-dossiers. Dit zou er moeten voor zorgen dat de doorlooptijden vanaf 2016 lager zouden worden.

2. Personeel: kerngetallen

Evolutie personeelseffectieven

Evolutie personeelseffectieven

Tijdreeksen op basis van gegevens d.d. 31.12.2015

Tijdstip	Koppen	verschil vorige periode
30/06/2014	255	-
31/12/2014	252	-3
31/12/2015	257	+5

De personeelstoename is toe te schrijven aan de overdracht van personeel in kader van de zesde staatshervorming. Acht federale ambtenaren kwamen bij het Agentschap Ondernemen in dienst in kader van de overgedragen bevoegdheden rond het kleinhandelsbeleid en de toegang tot het beroep.

Personeelsverloop (inclusief koppen die als koppenneutrale werving beschouwd worden)

Instroom 1/1/2015 tot 31/12/2015

Rang	Koppen
A1	4
A2	0
B1	2
C1	7
D1	1
Totaal	14

Van de 14 bijkomende personeelsleden zijn er 10 personeelsleden koppenneutraal: 2 medewerkers zijn met Europese middelen gefinancierd en 8 mensen kwamen over ten gevolge van de zesde staatshervorming.

Twee aangeworven personeelsleden waren afkomstig van het IWT. Deze zouden na de fusie ook tot het personeelsbestand behoord hebben.

Uitstroom 1/1/2015 tot 31/12/2015

Rang	Koppen
A1	6
A2	0
A3	0
B1	0
B2	0

B3	0
C1	0
C2	2
C3	0
D1	0
D2	1
D3	
Totaal	9

Slechts 2 personeelsleden verlieten vrijwillig het Agentschap Ondernemen. De overige personeelsleden gingen met pensioen.

2.2.2. Kansengroepen

Tijdstip	Personen met een migratieachtergrond				Personen met een arbeidshandicap				Kortgeschoolden	
	Koppen	bruto VTE	% migratie-achtergrond	Δ streefcijfer	koppen	bruto VTE	% arb handicap	Δ streefcijfer	koppen	bruto VTE
1/1/2014 t.e.m. 30/6/2014	2	2,0	0,7%	-1,8%	5	4,5	2 %	-0,5%	18	12,7
1/7/2014 t.e.m. 31/12/2014	6	Geen data	2,4%	-0,1%	5	4,5	2 %	-0,5%	18	12,7
1/1/2015 t.e.m. 31/12/2015	6	Geen data	2,4%	-0,1%	5	Geen data	2 %	-0,5%	18	Geen data

De cijfers voor kansengroepen zijn gebaseerd op het officiële jaarverslag 2015 van de Dienst Diversiteitsbeleid.

3. Communicatie

Fusie Agentschap Ondernemen & IWT

Niet enkel via social media lieten we het weten: Agentschap Ondernemen en IWT worden één agentschap in 2016. Zowel intern als extern werden diverse initiatieven genomen. Via gerichte mailings maar ook via onze website en nieuwsbrieven werd de fusie en de impact op o.a. lopende projecten gecommuniceerd.

Inzetten op Social Media

Sociale media winnen steeds meer aan belang. Door mee in te spelen op deze trend gaan we in dialoog met onze partners en brengen we ons nieuws en onze informatie dichterbij de ondernemers en partners. Een grote variatie aan onderwerpen en thema's kwam aan bod.

Ondertussen hebben we meer dan 2.500 volgers op Twitter. In 2016 zetten we verder in op social media en zullen we ook op facebook actief worden om campagnes te pushen.

Inhoudelijke publicaties

Agentschap Ondernemen zet in op de bekendmaking van haar producten en dienstverlening via relevante inhoudelijke informatie in vakbladen of kranten. We publiceren inhoudelijke info in relevante themanummers.

- De kmo GIDS biedt actuele informatie over de actuele wetgevingen, subsidies, valkuilen, do's en dont's. De gids richt zich tot ondernemers, een relevante doelgroep voor Agentschap Ondernemen om haar rol als aanspreekpunt voor overheidsmaatregelen bekend te maken.
- ZO Magazine: publiereportages in relevante themanummers zoals financiering en fiscaliteit (FINMIX), Starten van een bedrijf (startersinitiatieven van partners), overnemen & overlaten, energie & milieu (o.a. de ecologiepremie). Gericht naar ondernemers.
- TRENDS: dossier milieu, energie & klimaat (ecologiepremie)
- ONDERNEMERS (Voka): publiereportages in themanummers zoals milieu & energie, duurzaam ondernemen
- VOKATRIBUNE: publiereportage
- ECOTIPS: samenwerking voor het interviewen van ondernemers met relevante cases over de ecologiepremie.

De belangrijkste inlassingen werden hierboven opgelijst. Voor de inhoudelijke inlassingen werd een budget uitgetrokken van 120.000 euro

Cijferberoepen bereiken

||| CONNECT |||||

CONNECT wil de economische beroepen bijstaan in hun rol als raadgever van hun klanten. Zo gidsen we u als boekhouder, accountant,... doorheen de bestaande overheidssteun voor ondernemers. Zodat u úw klanten hier advies in kunt geven.

The infographic features a background image of a woman and a man. On the left, there are two white boxes with photos and text. On the right, there are two teal boxes with icons and text.

Meena, startende ondernemster:
"Is er ook advies & coaching voor starters? Dank aan mijn boekhouder om dit even te laten weten!"

Ludo, groeiende ondernemer:
"Mijn accountant die me zomaar laat weten dat er voor mijn investering subsidies bestaan. Dat is service!"

Op zoek naar subsidies of andere financiële overheidssteun? Maak een passende selectie in de subsidiedatabank »

Op zoek naar coaching & advies voor ondernemers? Bekijk de initiatieven op maat van uw klant »

Via het project CONNECT, in samenwerking met de Federatie Vrije Beroepen, boden we boekhouders, accountants en revisoren een snelle toegang tot subsidies, overheidsmaatregelen en coaching- en adviestrajecten.

Met gerichte infosessies en het aanbieden van een informatiepakket werd vooral in het najaar van 2015 gestart.

Week van de Bedrijfsoverdracht 2015

Ook dit jaar was de 3de week van oktober 2015 'de Week van de Bedrijfsoverdracht'. 25.000 ondernemers kregen een brief van minister Muyters om hen te informeren en sensibiliseren. Via een campagne in de media (radio, kranten en vakbladen) werd deze week in de kijker gezet en aan de partneractiviteiten een extra boost gegeven. De campagne werd in een

nieuw kleedje gestoken met een nieuw campagnebeeld.

Dit jaar werd voor het eerst een 'startevent' van de week georganiseerd. Zo'n 200 overlaters kwamen zich informeren over diverse topics.

Doelstellingen van de campagne

- informeren en sensibiliseren rond overdracht en overname
- call to action voor de Week van de Bedrijfsoverdracht
- call to action wat betreft het opvragen van het informatiepakket

Doelgroepen

Ondernemers 55+ en partners en kinderen.

Campagne 'Het internet. Ook uw zaak' gelanceerd.

In oktober 2015 lanceerden we, samen met UNIZO, voor de 1ste keer de campagne 'Het internet. Ook uw zaak'. Hiermee willen de kleinhandelaars sensibiliseren dat zij op de digitale trein moeten springen. Er werd een website gecreëerd en de campagne werd gepusht via facebook. Ook andere online kanalen werden ingezet. De campagne verscheen ook in vakbladen en kranten.

Deze campagne ging gepaard met infosessies in diverse gemeenten, georganiseerd door UNIZO. In maart 2016 is een vervolgcampagne voorzien.

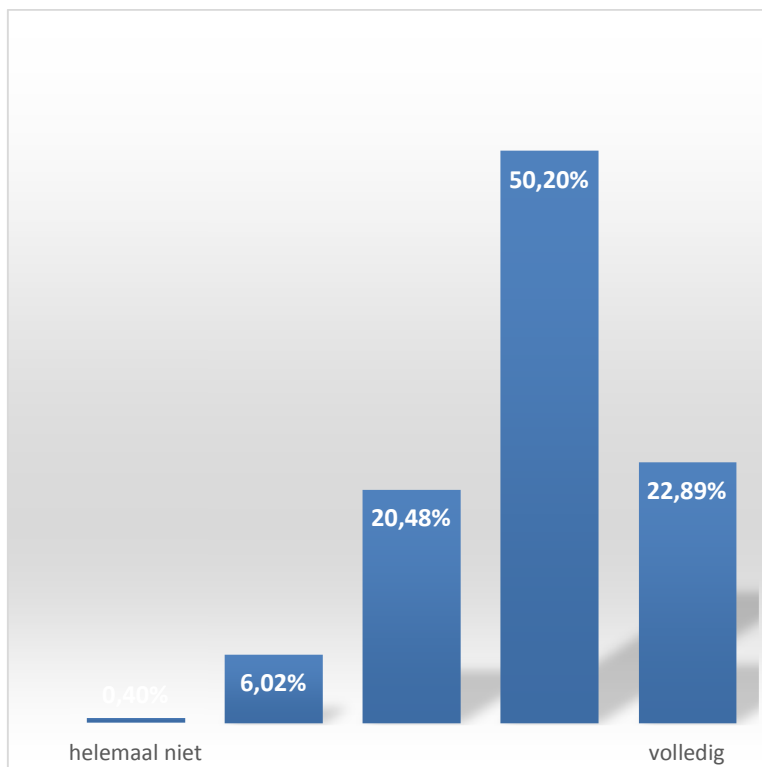

Infosessies en beurzen – Dag van de kmo-portefeuille november 2015

Het Agentschap Ondernemen was onder andere aanwezig op de beurs ondernemen Brussel (maart 2015 Tours & Taxi) en Gent (oktober 2015 Flanders Expo).

In november 2015 vond voor de tweede keer de 'dag van de kmo-portefeuille' plaats. Een ganse dag in Beveren voor dienstverleners en ondernemers. Een succesvolle dag met inspirerende ondernemers en speeddating met een ruime opkomst van meer dan 400 deelnemers. De dag kreeg een positieve evaluatie van de deelnemers.

We vroegen aan hen of de dag voldeed aan hun verwachtingen.

Een impressie in beeld.

4. Interne controle

Net als de vorige jaren focuste het Agentschap op de verdere verhoging van de maturiteit op het vlak van organisatiebeheersing. De aanbevelingen die vanuit audits die door Audit Vlaanderen werden georganiseerd werden ter harte genomen. Informatieveiligheid kreeg bijzondere aandacht: beleid en planning ter zake werd verder aangescherpt en, in aanloop naar de nakende fusie met het IWT, stemden het Agentschap Ondernemen en het IWT deze op mekaar af. Naar aanleiding van contacten met het politieke niveau werd de inspectievisie verder verfijnd.

Met de fusie in het vooruitzicht werd volop ingezet op het transitiegebeuren. Specifiek wat organisatiebeheersing betreft, werden de transitierisico's in kaart gebracht en gewerkt omtrent de visie waarop organisatiebeheersing binnen het nieuwe agentschap vorm kan worden gegeven.

5. Integriteitsbeleid

In het vooruitzicht van de fusie met IWT op 1 januari 2016 was het niet opportuun om in 2015 veel concrete stappen te zetten. In het kader van de transitiewerkzaamheden werd wel verder nagedacht over hoe de implementatie van een nieuw integriteitsbeleid vorm kon worden gegeven. In dat verband werd voorgesteld om een nieuwe bevraging van het personeel omtrent integriteitskwesties te organiseren, de samenstelling van de commissie integriteit te herzien, een nieuw beleidsplan integriteit voor de komende jaren op te stellen en het overzicht van het bestaande integriteitsinstrumentarium te actualiseren.

6. Financiën en Facility

2015 stond in het teken van de migratie van de boekhoudingen van het Hermesfonds en het IWT naar de nieuwe rechtspersoon Hermes in ORAFIN, de boekhoudapplicatie van de Vlaamse Overheid.

Het gezamenlijk directiecomité AO-IWT besliste om de rol van boekhouder binnen de nieuwe entiteit VLAIO te houden. Zodoende kon de aanwezige kennis en ervaring in hoofde van de boekhouders – die het louter boekhoudkundige sterk oversteeg – binnen het nieuwe VLAIO/Hermesfonds geborgd worden.

De transitie werd vormgegeven door 15 thematische werkgroepen waaronder de werkgroep Financiën en Facility. Deze 15 werkgroepen werden aangestuurd door het transitieteam, samengesteld uit vertegenwoordigers van AO, IWT en het kabinet, en dit onder leiding van de transitie-manager, zijnde de leidend ambtenaar van het AO.

De voorzitters van de werkgroepen kwamen regelmatig samen in de transitiewerkgroep om de vooruitgang te rapporteren en gezamenlijke aandachtspunten uit te klaren.

De werkgroep Financiën en Facility werd samengesteld uit de verantwoordelijken voor financiën en begroting van zowel het AO als het IWT, bijgestaan door een vertegenwoordiger van het transitieteam.

De concrete migratie van Hermes naar ORAFIN was het werkterrein van een technische stuurgroep, samengesteld uit de leden van de werkgroep F&F, vertegenwoordigers van Financiën en Begroting en 4 externe consulenten.

De migratie naar ORAFIN houdt praktisch in dat zowel ex-IWT als ex-Hermesfonds hun databeheersystemen ICAROS en EXACT blijven behouden, en ORAFIN door deze systemen via interfaces wordt gevoed. Een aantal specifieke taken worden rechtstreeks in ORAFIN uitgevoerd.

Het Team Financiën van het VLAIO bestaat uit de gewezen boekhouders van het IWT (met uitzondering van het teamhoofd dat migreerde naar het FWO) en de boekhouder bij de MOD EWI/WSE die het Hermesdossier behandelde, en wordt aangestuurd door de verantwoordelijke voor Financiën van het VLAIO, bijstaan door een deskundige en een administratieve medewerker.

De financieel ondersteuners van het Hermesfonds blijven hun taken vervullen.

Er werd voor het VLAIO/Hermesfonds eveneens een begrotingscoördinator aangesteld.

Bijlage 1 – Overzicht strategische transformatiesteun

Onderneming	Gemeente	Subsidiebedrag
FrieslandCampina Belgium	AALTER	264.051,62
e-BO Enterprises	POPERINGE	806.637,17
Ontex	BUGGENHOUT	222.007,31
De Aardappelhoeve	TIELT	909.308,40
Dewulf	ROESELARE	924.000,00
L&D Jet Techniek	DIEST	152.213,00
Thales Alenia Space Belgium	CHARLEROI	203.864,00
Nyrstar Belgium	BALEN	1.000.000,00
Zoutman	ROESELARE	897.586,00
Loda	BEERSE	508.213,10
Procter & Gamble Manufacturing Belgium	GRIMBERGEN	1.000.000,00
Bexco	HAMME	923.944,00
Jonckvansteen Weverij	ZONNEBEKE	282.000,00
Building Plastics	KRUISSHOUTEM	315.000,00
Sodami	DILBEEK	405.783,00
Eierhoeve Lecoque	TONGEREN	115.645,00
Miva Parket	LEDEGEM	118.832,59
Panorex	MAASMECHELEN	320.191,00
Almec	GENK	192.820,00
Chrisal	LOMMEL	251.783,62
CBZ	ZUTENDAAL	413.676,00
Hofkip	MENEN	436.761,49
Chemicar Europe	ZWIJNDRECHT	295.147,94
Punch Powertrain	SINT-TRUIDEN	353.088,00
Ursus	EEKLO	200.443,00
Colac	MALLE	1.050.000,00
CNH Industrial Belgium	ZEDELGEM	1.000.000,00
Medix Laboratoires	ERPE-MERE	540.778,00
DV Fresh	PITTEM	176.400,00
BASF Antwerpen	ANTWERPEN	1.993.255,25
Mobis Parts Europe	LUMMEN	3.000.000,00
Buyse Decolettage	AALTER	459.612,00

Intracto Group	HERENTALS	360.333,00
Biscuits Popelier	WERVIK	128.793,00
Danone	OUDEGEM	147.655,00
Sedac – Mecobel	WEVELGEM	177.441,80
Container Technics	ANTWERPEN	138.000,00
Fitco Grass	OOSTENDE	488.000,00
Devan Chemicals	RONSE	293.145,95
Frupeco	LENDELEDE	340.179,00
Logisport	ANTWERPEN	251.088,00
Hegge Toelevering	HAMONT-ACHEL	691.488,40
Tessengerlo Chemie	ELSENE	1.000.000,00
Group Michiels Advanced Materials	ZELE	741.088,00
Vyncolit	GENT	883.035,84
Wilms	MEERHOUT	342.753,00
Vandemoortele Eeklo	EEKLO	1.038.400,00
Billiet – Vanlaere	TIELT	850.014,10
Antwerp Distillation Company	ANTWERPEN	778.044,00
Volvo Group Belgium	GENT	2.000.000,00
Nike Europe Holding	LAAKDAL	4.800.000,00
Cibo	HAACHT	371.833,94
Styrolution Belgium	ANTWERPEN	199.178,00
Dierendonck Butchery	VEURNE	146.107,50
Conite	SINT-NIKLAAS	50.254,80
Eval Europe	ZWIJNDRECHT	1.000.000,00
Niko	SINT-NIKLAAS	314.274,60
ExxonMobil Petroleum & Chemical	ANTWERPEN	1.000.000,00
Silicon Line	HASSELT	597.986,75
Encon Ingenieursbureau	GENK	323.427,68
T.N.S.	EEKLO	218.204,31

Bijlage 2 – overzicht strategische ecologiesteun

Aanvrager	Investeringsplaats	Subsidiebedrag
Air Liquide Large Industry-Alcor	2040 Antwerpen	711.464,00
Nippon Shokubai Europe	2070 Zwijndrecht	2.269.923,00
Metallo-Chimique	2340 Beerse	1.000.000,00
DAF Trucks Vlaanderen	2260 Westerlo	2.000.000,00
Exxon Mobil	2030 Antwerpen	3.000.000,00

Bijlage 3 – Overzicht goedgekeurde EFRO-projecten

PROJECT	PROJECTNAAM	PROMOTOR	EFRO
Prioriteit 1 - Innovatie en technologische ontwikkeling			
943	T2_Campus	Syntra	10.000.000
965	Familiar	SOC Maakindustrie/ Flanders Make	2.086.712
			10.000.000
Prioriteit 2 - Concurrentievermogen KMO's			
934	Digitaal ondernemen	Gemeente Hamme	55.000
954	Levend stadshart	Stad Turnhout	126.323
956	Baanwinkels en gemeenten op één lijn	Autonoom Provinciebedrijf Prov. Secr. Europese Structuurfondsen	287.308
957	bAsta! - beleef Aalst stad	Stad Aalst - Algemene Administratie	80.000
958	Stimuleren E-commerce bij de lokale handel	Centrummanagement Leuven	32.000
959	Sturing attractieve branchedynamiek Liers kernwinkelgebied.	Stad Lier	68.444
962	Tijd voor actie: detailhandel Beernem	Gemeente Beernem	68.795
964	Hoogstraat Natuurlijk! Proeven, genieten en beleven.	Stad Mechelen	143.561
968	The Box Vlaanderen, Vlaanderen Boxt	STEBO	198.980
969	Naar een geïntegreerde digitale dienstverlening voor ondernemers	Stad Sint-Niklaas	141.418
976	Digipas Poperinge en Win je winkel	Centrummanagement Poperinge vzw	73.560
977	Het internet. Ook uw zaak.	Agentschap Ondernemen (AO)	268.880
978	Torhout winkelstad	Stad Torhout	97.186
980	De winkel van de toekomst start vandaag, in Wervik!	Gemeente Wervik	24.000
985	CENTERPro	Stad Geraardsbergen - Tewerkstellingsdienst	50.100
986	De bedrijvige kern	Unizo Ondernemersvereniging	225.620

987	KWAZ	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten	176.000
989	Virtuele Gemeente (als kernversterking voor de fysieke handelskern)	Gemeente Boom	153.600
991	Innovatief belevingswinkelen in Hasselt, hoofdstad van de smaak en shoppingstad	Stad Hasselt	329.816
992	De Stad MeeMaken	Stad Mechelen	188.027
993	De Panne : bestemming om te shoppen met beleving	Gemeente De Panne	56.400
994	Smart Retail City	Stad Genk	418.023
997	Digitale aanvraag horecavergunningen	V-ICT-OR - Vlaamse ICT Organisatie	235.000
Totaal			3.498.040

Colofon

Realisatie

Dienst communicatie van het Agentschap Ondernemen

Verantwoordelijke uitgever

Bernard De Potter

Koning Albert II-laan 35 bus 12 – 1030 Brussel

info@agentschapondernemen.be

AGENTSCHAPONDERNEMEN.BE

